

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Diplomová práce

Bc. Kateřina Záhorová

Nabídka zájmových činností v Domě dětí a mládeže Šternberk

Olomouc 2016

vedoucí práce: Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškeré zdroje, ze kterých jsem čerpala při psaní této práce.

V Olomouci dne 1. června 2016

.....
Bc. Kateřina Záhorová

Poděkování:

Děkuji Mgr. Pavle Vyhnákové, Ph.D., za odborné vedení mé diplomové práce, za její podněty a rady, které mi jako vedoucí práce poskytla při jejím zpracování. Rovněž děkuji řediteli DDM Šternberk Mgr. Bc. Miroslavu Sadilovi a vedoucímu pedagogovi PhDr. Jitce Opichalové za poskytnuté informace a umožnění výzkumného šetření v DDM Šternberk. Svě rodině děkuji za morální podporu a pomoc projevovanou po dobu mého studia.

Obsah

ÚVOD.....	5
1 Volný čas a výchova	7
1.1 Definice pojmů volný čas a výchova	7
1.2 Obsah výchovy mimo vyučování	9
1.3 Cíle, podmínky a prostředky výchovy ve volném čase.....	12
1.4 Funkce výchovy ve volném čase.....	14
1.5 Pedagog volného času	16
2 Zájmová činnost a zájmové vzdělávání	19
2.1 Zájem.....	19
2.2 Zájmová činnost	20
2.2.1 Dělení zájmových činností	21
2.2.2 Motivování zájmových činností.....	22
2.3 Zájmové vzdělávání	24
2.4 Školní družiny a školní kluby.....	25
3 Střediska volného času.....	28
3.1 Pravidelná zájmová činnost.....	29
3.2 Příležitostná zájmová činnost.....	29
3.3 Spontánní aktivity.....	30
3.4 Jiné činnosti.....	31
4 Dům dětí a mládeže Šternberk.....	32
4.1 Poslání a cíle organizace	32
4.2 Charakteristické prvky DDM Šternberk.....	33
4.3 Personální obsazení	34
4.4 Činnost Domu dětí a mládeže Šternberk.....	34
5 Metodologický rámec výzkumného šetření.....	37
5.1 Dosavadní stav zkoumání.....	37
5.2 Stanovení výzkumných cílů	39
5.3 Výzkumné otázky.....	40
5.4 Formulace hypotéz	40
5.5 Metodologie výzkumu.....	41
5.6 Výzkumný soubor	42
5.7 Organizace průběhu šetření	44
6 Výsledky výzkumného šetření.....	45
6.1 Vyhodnocení výzkumných otázek.....	45
6.2 Verifikace hypotéz.....	55
6.2.1 Hypotéza číslo 1	56
6.2.2 Hypotéza číslo 2	57
6.2.3 Hypotéza číslo 3	58
6.3 Shrnutí výzkumu	61
ZÁVĚR.....	65
Seznam použité literatury a dalších zdrojů.....	67
Seznam příloh.....	70

ÚVOD

Ve své diplomové práci se budu zabývat nabídkou činností Domu dětí a mládeže ve Šternberku, který je zařazen do sítě škol a školských zařízení. Poskytuje zájmové vzdělávání formou široké nabídky zájmové činnosti. Hlavním úkolem a cílem Domu dětí a mládeže je organizovat volný čas dětem a mládeži s širokou nabídkou pravidelného zájmového vzdělávání formou kroužků, jednorázových akcí, příležitostnou a spontánní činností, prázdninovou činností o zimních i letních prázdninách formou táborů a soustředění, pořádáním soutěží. Vzhledem k tomu, že jsem měla možnost vykonat v Domě dětí a mládeže Šternberk svoji praxi, rozhodla jsem se psát o tomto zařízení.

Cílem diplomové práce je charakterizovat organizaci Dům dětí a mládeže Šternberk a zjistit, jak účastníci zájmového vzdělávání v Domě dětí a mládeže Šternberk hodnotí nabídku zájmových činností v tomto zařízení. Dílčím cílem je objasnit hlavní pojmy související s volným časem.

V první kapitole bude definován pojem volný čas a výchova z pohledu různých autorů, vymezen a popsán obsah výchovy, cíle, podmínky a prostředky výchovy ve volném čase, funkce výchovy a rovněž bude vymezen pedagog volného času.

Druhá kapitola pojednává o zájmech, zájmové činnosti, charakterizuje zájmové vzdělávání. V této kapitole rovněž budeme stručně charakterizovat školní družiny a školní kluby, které patří mezi školská zařízení pro zájmové vzdělávání.

Ve třetí kapitole charakterizujeme střediska volného času, která rovněž patří mezi školská zařízení pro zájmové vzdělávání a kterými se budeme blíže v naší práci zabývat. Podrobně bude rozebrána poskytovaná činnost středisek volného času a to pravidelná zájmová činnost, příležitostná zájmová činnost, spontánní aktivity a jiné činnosti.

Čtvrtá kapitola bude uzavírat teoretickou část práce, bude charakterizovat organizaci Dům dětí a mládeže Šternberk, který patří mezi střediska volného času. Jaké je jeho poslání a cíle, charakteristické prvky DDM Šternberk, personální zabezpečení, činnost domu dětí a mládeže Šternberk.

Pátá kapitola metodologický rámec výzkumného šetření a to empirická část práce, bude zaměřena na výzkumné šetření kvantitativního charakteru, pro sběr dat bude využit dotazník, pomocí kterého chceme zjistit, jak účastníci zájmového vzdělávání v Domě dětí a mládeže Šternberk hodnotí nabídku zájmových činností v tomto zařízení. Z tohoto hlavního

cíle vyplývají dílčí cíle, které jsou vázány na výzkumné otázky a na hypotézy.

Výzkumným souborem neboli cílovou skupinou pro náš výzkum, budou děti a mládež, které navštěvují zájmové kroužky v Domě dětí a mládeže ve Šternberku. Informace k realizaci výzkumu budou popsány v kapitole o metodologii a organizaci průběhu šetření.

Šestá kapitol prezentuje výsledky výzkumného šetření a uzavírají diplomovou práci.

1 Volný čas a výchova

Volný čas představuje prostor, v němž máme výbornou příležitost a rovněž velkou zodpovědnost na děti výchovně působit. Autoři se dále shodují, že kvalitní aktivity ve volném čase pozitivně rozvíjí a formují osobnost dítěte (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 69; Hofbauer 2004, s.18).

Kratochvílová (2004, s.96) zmiňuje, že je třeba vytvářet vhodné spojení volného času a výchovy tak, aby zůstali zachované jejich základní charakteristiky volného času, jako času volnosti, svobody, výchovy jako záměrného a cílevědomého usměrňování, působení na dítě s cílem podporovat rozvoj jeho individuálních psychických a fyzických předpokladů, jeho osobnosti, pomáhat mu při seberealizaci.

Němec a kol. (2002, s. 21) uvádí, že pedagogické ovlivňování volného času a především výchova dětí a mládeže v době mimo vyučování je významnou oblastí výchovného působení. Vede jedince k vhodnému využívání volného času, uspokojuje a kultivuje lidské potřeby, formuje jeho zájmy, rozvíjí žádoucí vlastnosti osobnosti a specifické schopnosti. Psychohygienu jedince ovlivňuje způsob odpočinku, zábavy a rekreace, které můžeme pozorovat na studijních výkonech dětí a mládeže. Trvalé a hodnotné zájmy pozitivně působí na člověka.

Intervence výchovy do volného času dětí a mládeže jsou společensky nevyhnutelné. Výchovu mimo vyučování chápeme z pedagogického hlediska v duchu humanizace výchovy hlavně jako výchovu ve volném čase, tedy jako výchovné ovlivňování volného času dětí a mládeže. Jde o výchovu dětí a mládeže v jejich volném čase a k volnému času, jako k společenské a osobní hodnotě. Výchovou dětí a mládeže v čase mimo vyučování, výchovou ve volném čase se teoreticky zabývá speciální pedagogická disciplína pedagogika volného času (Kratochvílová, 2004, s. 21).

1.1 Definice pojmů volný čas a výchova

Na začátku této kapitoly si vymezíme pojmy volný čas a výchova, které souvisí s naší diplomovou prací. Pod pojmem volný čas si každý člověk může představit různé věci, může jít o dobu, která mu zůstává po splnění jeho povinností, po škole nebo po práci, doba kdy se setkává s kamarády. Člověk sám rozhoduje jak bude trávit svůj volný čas, dělá co ho baví a dává mu smysl, uspokojuje jeho potřeby, nebo získává nové poznatky. Vychovávat je třeba od narození, proto se zaměřujeme na rozvoj osobnosti po všech jeho stránkách.

Nyní si objasníme pojem volný čas dle pedagogického slovníku a následně z pohledu několika autorů.

„Volný čas- čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku)“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 341).

Volný čas je čas svobody a volnosti, který má jednotlivec mimo svoje povinnosti, na seberealizaci a sebevyjádření podle vlastních zájmů a potřeb. O způsobu využívání volného času by každý měl mít možnost svobodně rozhodovat (Kratochvílová, 2004, s. 20).

Volný čas je čas, v němž člověk svobodně volí, rozvíjí a obnovuje jeho tělesné a duševní schopnosti nebo i tvůrčí schopnosti. Ve volném čase je sám sebou, koná převážně svobodně a dobrovolně činnosti pro sebe, případně pro druhé ze svého vnitřního zájmu a popudu (Němec a kol., 2002, s. 17).

Autoři Kavanová a Chudý (2005, s. 12-13) vymezují volný čas jako prostor pro rozvoj člověka a pro svobodnou činnost, prostor na regeneraci duševních a fyzických sil a na oddech, upokojení zájmů a potřeb, prostor pro zábavu, která mění rytmus života člověka, prostor pro činnosti zaměřené na sebevzdělávání a seberealizaci. Volný čas představuje jeden z nejdůležitějších zdrojů osobnostního, společenského a ekonomického rozvoje a významně přispívá ke kvalitě života. Dále představuje specifickou oblast lidského života, přinášející člověku zvláštní prospěch.

Vztah mezi výchovou a volným časem se realizuje ve třech propojených dimenzích, je to výchova k volnému času, výchova ve volném čase a výchova volným časem. Proto si nyní vymezíme definice těchto pojmů včetně definice výchovy dle pedagogického slovníku a uvedených autorů.

„Výchova - proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jejím vývoji. Různá pojetí výchovy byla ovlivněna sociokulturními podmínkami, odlišnými koncepcemi pojetí člověka, akcentací jednotlivých stránek výchovného procesu“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 345).

„Výchova mimo vyučování – doba mimo vyučování, mimoškolní vzdělávání“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 346).

„Výchova pro volný čas – rozvíjení schopností žáků oceňovat volný čas, jako hodnotu,

využívat ho smysluplně a racionálně pro svůj rozvoj, plánovat a vybírat si vhodné činnosti. Vztahuje se k intelektuálním, estetickým, tvořivým výrazovým činnostem, k participaci a diváctví, k rekreaci a relaxaci“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 346).

Výchova k volnému času (pro volný čas) znamená vedení vychovávaných k jeho správnému využívání. Podstatou je rozvíjení, utváření, kultivování dovedností, schopností, motivace a kompetencí pro hodnotné využívání volného času. Dítě si musí osvojit dobré návyky, naučit se správně odpočívat, zorientovat se a rozvinout ve svých zájmech, jak se shodují autoři (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 69; Hofbauer 2004, s.18).

Výchova ve volném čase, termín bere v úvahu specifické podmínky výchovy a je součástí výchovného působení (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2011, s. 69).

Výchova volným časem je prostředkem, kterým se uskutečňuje výchova a má velký výchovný potenciál, protože je v něm obsažena svoboda a nedirektivnost, kooperace a partnerství, radost, zvědavost, otevřenost, tvořivost a spontaneita se shodují autoři (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 69; Hofbauer 2004, s.18).

1.2 Obsah výchovy mimo vyučování

Obsah výchovy není závazně vymezen, protože jednotlivé subjekty se od sebe výrazně liší cíli i podmínkami. Při stanovení obsahu mají pedagogové značnou volnost, ale i velkou zodpovědnost, mohou uplatnit svoji tvořivost a nápaditost. Vycházejí ze zájmů, potřeb, schopností vychovávaných jedinců a respektují jejich přání. Je důležité účastníkům nabídnout přitažlivé a zajímavé činnosti. Obsah výchovy ve volném čase má činnostní charakter. Bývá vymezován výčtem činností, které jsou součástí volného času a pro které platí požadavek dobrovolnosti (Pávková, 2014, s. 21).

Do obsahu výchovy se promítají cíle a úlohy. Na dosažení cílů výchovy slouží obsah, formy a metody práce s dětmi. Ve výchově ve volném čase se obsah promítá a realizuje prostřednictvím praktických činností nejrůznějšího charakteru, kterými se naplňují funkce volného času i výchovy, a to zábavných činností, zájmových činností, společenských činností, oddychové a rekreační činnosti, vzdělávací a sebevzdělávací činnosti, pracovní činnosti (Kratochvílová, 2004, s. 177).

Janiš (2009, s. 26) zmiňuje, že *obsah výchovy mimo vyučování můžeme rozdělit na rekreační a odpočinkovou a zájmovou činnost.*

Rekreační činnost má kompenzační funkci, jejich smyslem je obnova sil popisují Hájek et al. (2004, s. 39). Vyrovnává rozdíly mezi psychickou a fyzickou námahou vhodně volenými aktivitami, jako jsou plavání, relaxační techniky, navození harmonických pocitů, kdy je nám dobře.

Rekreační činnost má za cíl celkové odreagování a odstranění únavy. Může být zařazena i v rámci vyučovací hodiny, zařazena by měla být i činnost sportovní a tělovýchovná. Ideální je provozovat tyto činnosti na zdravém vzduchu (Janiš, 2009, s. 27).

Pávková (2014, s. 65) uvádí, že rekreační činnost má podobu rekreačních pohybových aktivit a jejich úkolem je kompenzovat nerovnoměrné svalové zatížení z vyučování a nedostatek pohybu.

Úkolem *odpočinkové činnosti* je obnova fyzických a psychických sil, mají být nenáročné a vyrovnávat předchozí námahu popisují Hájek et al. (2004, s. 38). To znamená, že po náročné fyzické činnosti by měla následovat příjemná psychická činnost, nebo nicnedělání.

Odpočinková činnost by měla sloužit k opravdovému odpočinku, kdy jedinec odbourá únavu. Odpočinek můžeme trávit aktivním způsobem, do odpočinkové činnosti nepatří jen pasivní volnočasové aktivity (Janiš, 2009, s. 26).

Pávková (2014, s. 65) zmiňuje, že odpočinková činnost je chápána, jako velmi klidná, psychicky a pohybově nenáročná. Při vyšším stupni únavy se zařazují do režimu dne.

Musíme souhlasit s autory a jejich tvrzením, že oba druhy činnosti slouží k odstranění únavy, která je závislá na věku a individuálních zvláštlostech. Nedostatek odpočinku a pohybové reakce vede k přetěžování. Rekreační a odpočinkové činnosti mohou probíhat spontánně i organizovaně.

Autoři Kavanová a Chudý (2005, s. 31) uvádí, že *zájmová činnost* je důležitým východiskem a faktorem pro rozpracování obsahu výchovy ve volném čase.

U zájmové činnosti jde o upozornění na další možnosti, které dosud děti nepoznaly a o rozvoj již existujících zájmů dětí. Struktura těchto zájmů může být velice pestrá (Hájek et al., 2004, s. 40).

Každý jedinec by se měl věnovat většímu počtu zájmových činností, nikoli pouze jedné. Rodiče by měli svým dětem ponechat jistou míru svobody ve výběru činností zmiňuje Janiš (2009, s. 28). Nemělo by docházet k tomu, že volnočasová aktivita, kterou preferují je dle jejich mínění ideální a jedinou pro jejich dítě. Rodiče tím své dítě spíše znechutí.

I zde musíme souhlasit s autory a jejich tvrzením, že zájmové činnosti mají výchovný potenciál a směřují k uspokojení potřeb a individuálních zájmů člověka. Lze je dělit podle různých kritérií, nejdůležitější je obsah zájmové aktivity.

Autorka Pávková (2014, s. 76-77) doplňuje *veřejně prospěšné činnosti*, které je možné vykonávat ve prospěch skupiny, do které patří, nebo ve prospěch menší skupiny osob, které děti znají. Druhým typem veřejně prospěšných činností jsou, ty které se konají ve prospěch větších sociálních skupin, účastníci do těchto skupin nepatří a navzájem se nemusí znát.

Dále uvádí *přípravu žáků a studentů na vyučování v užším smyslu* se rozumí plnění bezprostředně zadaných úkolů vyučujícími. Jedná se o písemné úkoly, mohou mít i podobu grafickou, rukodělnou, praktickou, sběr materiálu. *Příprava na vyučování v širším smyslu* může mít rozmanitou podobu, vhodnou formou jsou didaktické hry. Slouží k upevnění, prohloubení, opakování i rozšíření učiva (Pávková, 2014, s. 78-79)

Pávková (2014, s. 80) rovněž vymezuje *sebeobslužné činnosti*, které se zaměřují na vedení dětí k samostatnosti v péči o osobní věci, o vlastní osobu, při vyřizování osobních záležitostí a vystupování ve společnosti. Podstatou je získání žádoucích dovedností, vědomostí a návyků.

Hájek, et al. (2004, s. 26-28) rozlišují podle Dumazediera složky volného času:

1. Složka relaxační (odpočinek a část relaxace)

Do této složky patří veškerý odpočinek, který je nezbytný pro biologicky podmíněnou obnovu sil, dále zde patří lenošení, zahálení, odpočinek všeho druhu, který je spojen převážně s fyzickým, ale i duševním odpočinkem.

2. Složka zábavy

Do této složky patří to, co nazýváme aktivním odpočinkem, včetně receptivních činností tzv. poslech CD, televize, koncerty, posezení s přáteli, činnost v zájmovém útvaru, rekreační sportovní činnost a jiné.

3. Složka sebevzdělávací a vzdělávací

Zde patří všechny aktivity, ve kterých si děti rozšiřují své dovednosti i svůj vědomostní obzor. Patří zde i činnost v občanských sdruženích, spolcích a ostatních organizacích, rovněž i pěstování koníčků.

1.3 Cíle, podmínky a prostředky výchovy ve volném čase

Cílem výchovy ve volném čase je vybavování kompetencemi k volnému času, naučit jedince kvalitně a dobře využívat svůj volný čas a chápat ho jako významnou životní hodnotu. K tomuto cíli slouží seznámení se širokou škálou volnočasových aktivit, sestavení racionálního režimu dne a objevování vlastních dispozic a jejich rozvíjení. Výchova si klade za cíl nejen vybavit děti kompetencemi, ale také jak odolávat nástrahám, které jim současná společnost připravuje. Proto je nutné pojímat výchovu i jako komplexní specifickou formu primární prevence sociálně patologických projevů (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2010, s 39-40).

Kratochvílová (2004, s. 167-168) dodává velice důležitý poznatek, že všeobecným cílem výchovy dětí a mládeže ve volném čase je podílet se na utváření a formování osobnosti, její sociální, fyzické, psychické a duchovní stránky, vycházející z individuálních předpokladů každého jednotlivce.

Cíle výchovy a vzdělávání se mají promítnout do obsahu jednotlivých vyučovacích předmětů i do výchovy ve volném čase (Kratochvílová, 2004, s. 146).

Bendl a kol. (2015, s. 124) dále rozvádí, že *cíle lze formulovat podle různých hledisek*, například podle toho, na kterou složku osobnosti se zaměřujeme, podle věku vychovávaných, podle druhu výchovné instituce, podle druhu činnosti. Existují cíle velmi obecné i dílčí, specifické. *Obecným cílem výchovy ve volném čase* je naučit jedince hospodařit s volným časem, využívat ho rozumně a ocenit volný čas jako životní hodnotu. Řadu *dílčích cílů* lze odvodit z takto obecně formulovaného cíle. Dílčím cílem může být rozvíjet a podporovat aktivně zájmy, objevovat a rozvíjet specifické schopnosti, uspokojovat a kultivovat potřeby, volit účinné formy rekreace, naučit se odpočívat. Takto formulované cíle mají značnou míru obecnosti. Každý druh volnočasových aktivit má své *specifické cíle*.

Podmínky výchovy ve volném čase, v době mimo vyučování mají své zvláštnosti, které popisují autoři.

U vnitřních podmínek je důležité, že ve volném čase mají pedagogové dostatek příležitostí pro respektování a rozvíjení individuálních znaků osobnosti, zejména schopností, zájmů a potřeb. Pedagog, který pracuje s lidmi ve volném čase je u něj velmi důležitá znalost věkových zvláštností. V těchto podmínkách je velmi aktuální otázka stanovení výchovných cílů a volba pedagogických prostředků a její řešení klade na pedagoga velké nároky (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2011, s. 75).

Bendl a kol. (2015, s. 125) uvádí, že z *hlediska vnitřních podmínek* pro pedagoga volného času, nebo vychovatele má velký význam znalost věkových zvláštností, protože nepracuje s jednou věkovou skupinou. Vede zájmové kroužky dětí předškolního, mladšího, středního i staršího školního věku. Vhodná volba cílů a prostředků je za těchto podmínek náročná a důležitá pro úspěšnou realizaci činností. Ta musí být zajímavá, přiměřená a přínosná pro všechny zastoupené skupiny.

Vnější podmínky mají svá specifika. Sociální prostředí má své odlišnosti, stýkají se mladí i starší jedinci, odlišných zkušeností a způsobu jednání, z odlišného rodinného prostředí. Autorita pedagogů volného času či vychovatelů má často výrazný podíl neformální autority. Vztah mezi dítětem a pedagogem se liší od vztahu žáka a učitele, pro dítě je často novou sociální zkušeností (Bendl a kol., 2015, s. 125).

Hájek, Hofbauer a Pávková (2011, s. 75) popisují, že *vnější podmínky* pro výchovu ve volném čase jsou rovněž specifické. Prostor, v němž výchova probíhá je proměnlivé a rozmanité, výchovné působení je méně vázané na stálé prostředí. Požadavky na prostory a vybavení jsou odlišné podle příslušné instituce nebo organizace, nebo podle typu výchovného zařízení. Vždy by však měly vyhovovat výchovným záměrům a druhům činností, které v nich probíhají. *Pro zjišťování informací o vnějších a vnitřních podmínkách výchovy* pedagog používá metody pedagogické diagnostiky jako je rozhovor, pozorování, analýzu výsledků činností. Lze používat ostatní diagnostické metody. Pro zjišťování zájmů je možné uplatnit dotazníky.

Pedagog volí **výchovné prostředky** k dosažení výchovných cílů. V nejširším smyslu jsou to všechny předměty a jevy, kterých využíváme k dosažení stanovených cílů. Do takto široce zahrnutého pojmu prostředky, lze zahrnout výchovné subjekty, jako jsou rodina, škola, školská výchovná zařízení, nestátní neziskové organizace (Pávková, 2014, s. 20).

Mezi **výchovné prostředky** rovněž patří materiální vybavení a prostory, v nichž výchova probíhá, uvádí Bendl a kol. (2015, s. 127). Důležité je, aby prostory, ve kterých děti a mládež tráví svůj volný čas, odpovídaly svým vybavením výchovným záměrům, byly útulné a poskytovaly dostatek soukromí a příznivě působily na psychiku. Toto vše se týká i ostatních prostor, jako jsou sportoviště, hřiště, místa pro rekreaci a odpočinek osob různého věku a různého zájmového zaměření. *Výchovnými prostředky* se mohou stát neplánované, nahodilé jevy a situace, u kterých původně nebyl stanoven výchovný záměr. Pro pedagogy je důležité, aby těchto situací dokázali výchovně využít.

Hájek, Hofbauer, Pávková (2011, s. 76) popisují, že cesty a způsoby, jimiž dosahujeme stanovených cílů, bývají označovány jako *výchovné metody a formy*. Jsou různé způsoby třídění, nejběžnější je rozdělování na *metody slovní, názorné a metody praktických činností*. Zvláštní důraz se klade na metody, které povzbuzují aktivitu dětí a to jsou *metody praktických činností*. Ze slovních metod má zvláštní význam metoda rozhovoru, významné jsou i názorné metody například pozorování při zájmových činnostech. Z výchovných metod se uplatňují všechny pedagogiky zdůvodněné postupy. Z výchovných forem jsou nejčastěji používané hry, vycházky, soutěže, schůzky zájmových útvarů, oddílů a jiné.

Formu výchovy ve volném čase charakterizujeme, jako organizační jednotku zaměřenou na realizování cílů a obsahu výchovy. Organizační formy výchovy, jako jednotky organizačního uspořádání výchovy můžeme členit podle různých hledisek a to podle věku účastníků nebo podle počtu účastníků, podle času a délky trvání, podle zaměření obsahu a druhu činnosti, podle druhu aktivity, podle stupně organizovanosti (Kratochvílová, 2004, s. 179- 180).

Žádoucí je převaha skupinových forem práce se zdůrazněným individuálním přístupem. Spontánní a organizované činnosti by měly být vyvážené, v nabídce musí být rovněž pravidelné i příležitostné aktivity (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 76).

1.4 Funkce výchovy ve volném čase

Bendl a kol. (2015, s. 122) souhlasí s Pávkovou (2014, s. 15), oba uvádí, že výchova ve volném čase je specifickou oblastí výchovy. Mezi základní funkce patří výchovně-vzdělávací, sociální, zdravotní a preventivní funkce.

Výchovně – vzdělávací funkce

Pávková (2014, s. 15), rovněž i Bendl a kol. (2015, s. 122) ve své publikaci popisují, že výchovně – vzdělávací funkce spočívá v záměrném a cílevědomém ovlivňování osobnosti vychovávaných jedinců. Výchova ve volném čase dává prostor pro uspokojování a kultivaci potřeb, pro usměrňování, uspokojování, rozšiřování a prohlubování zájmů a pro objevení a rozvíjení specifických schopností. U zájmových skupin probíhá nenásilné sociální učení, kdy si účastníci osvojují dovednosti a vědomosti žádoucí pro život mezi lidmi. Tímto si také utváří vztah k celoživotnímu vzdělávání, které je přirozenou součástí lidského života.

Na výchovně-vzdělávací funkci je kladen velký důraz popisuje Janiš (2009, s. 25). Rovněž je zde velký důraz kladen i na osobnost vychovatele, který se dětem v době jejich

trávení volného času věnuje. Jednotlivé instituce by se měly podílet na ovlivňování morálních vlastností, schopností, zájmů dětí ve směru žádoucím pro ně i pro společnost.

Sociální funkce

Bendl a kol. (2015, s. 123) souhlasí s Pávkovou (2014, s. 16), oba zmiňují, že sociální funkci výchovy ve volném čase můžeme chápat z různých úhlů pohledů. Rozumíme tím zajištění bezpečnosti dětí, dohledu nad nimi, dohled na děti v čase mimo vyučování, který netráví s rodiči. Veřejností je chápána, jako nejvýznamnější. Sociální funkce spočívá také v možnosti navazovat rozmanité sociální vztahy, kamarádství a přátelství s jedinci, kteří mají obdobné zájmy, setkávat se s novými jedinci, ve skupinách zaujímat různá postavení a sociální role. Účastníci zdokonalují své sociální dovednosti a komunikace, probíhá nenásilné sociální učení.

Instituce a vychovatelé by měli podporovat vznik přirozených sociálních vztahů mezi dětmi, podporovat spolupráci mezi dětmi a komunikaci popisuje Janiš (2009, s. 25). Některá zařízení v této souvislosti nahrazují rodinnou výchovu.

Zdravotní funkce

Autoři Pávková (2014, s.15), rovněž i Bendl a kol. (2015, s. 122) ve své publikaci vymezují, že funkce zdravotní je významná a znamená, že veškeré výchovné působení ve volném čase, v době mimo vyučování musí podporovat zdravý tělesný, sociální a duševní vývoj. Dobrý zdravotní stav jedinců lze podpořit různými způsoby, jako je usměrňování denního režimu tak, aby odpovídal lidským biorytmům a vyhovoval individuálním zvláštnostem člověka. Dále poskytovat a podněcovat příležitosti k pohybu především venku, na zdravém vzduchu. Vést ke zdravému stravování vytvářením a upevněním zdravých stravovacích návyků. Pěstování a upevňování hygienických návyků. Dodržování zásad bezpečnosti práce.

Zdravotní funkci se nemíní jen pozitivní vliv na fyzické zdraví, ale i vliv na sociální a psychickou pohodu popisuje Janiš (2009, s. 25). U dětí by měl být pozitivně ovlivněn jejich životní styl. V naší republice je zmiňována častěji obezita dětí a mládeže, proto by volný čas měl být orientován na pohybové aktivity, rovněž by měla být zvolena taková pohybová činnost, která bude zábavná a nebude plnit pouze funkci redukce hmotnosti.

Preventivní funkce

Bendl a kol. (2015, s. 123) uvádí, že preventivní funkce výchovy ve volném čase spočívá v předcházení negativních jevů, jako jsou krádeže, záškoláctví, útoky z domova,

vandalismus, šikana, agresivita a jiné. Jako nespécifická primární prevence slouží vhodně zvolená a dostupná volnočasová aktivita. Dítě, které umí dobře využívat svůj volný čas, má své zájmy, kterým se věnuje je méně pravděpodobné, že podlehně špatným vzorům a projeví se u něj některý sociálně patologický jev. Lepší je negativním jevům předcházet, než je napravovat. Výchovně-vzdělávací, sociální, zdravotní a preventivní funkce se v běžné výchovné praxi prolínají. Struktura subjektů, které se zabývají výchovou ve volném čase, je velmi pestrá, mají různá zaměření, proto základní funkce plní často specifickými způsoby a v různé míře.

Funkce preventivní by měla zabránit nebo minimálně snížit riziko výskytu sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, jak popisuje Janiš (2009, s. 25). Různé aktivity můžou být využity v rámci primární, sekundární a terciární prevence. *Primární prevence* je zaměřena na celou populaci, můžeme působit nespécificky, například podporou žádoucího chování. Když působíme specificky, tak se specializujeme na jednu rizikovou oblast (drogy, šikana). *Sekundární prevence* je zaměřena na jedince nebo na skupinu, kteří jsou ohroženi sociálně patologickým jevem, třeba díky vlivu rodinného prostředí. *Terciární prevence*, je takový druh působení, kterým se snažíme minimalizovat následky sociálně patologických jevů nebo zabránit recidivě.

1.5 Pedagog volného času

Bendl a kol. (2015, s. 33-34) zmiňují, že zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích, upravuje předpoklady pro výkon jejich činností, další vzdělávání a kariérní systém. Zákon rozlišuje následující kategorie pedagogických pracovníků, jako je učitel, vychovatel, pedagog volného času, trenér, asistent pedagoga, psycholog, speciální pedagog, vedoucí pedagogických pracovníků, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Zákonem je u nich požadováno odborné středoškolské vzdělání, vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání. Cesty k získání kvalifikace jsou různé a otevřené i pro nekvalifikované zájemce z praxe.

Pedagog volného času a vychovatel se uplatní v oblasti výchovy ve volném čase, v době mimo vyučování. Pedagogové volného času působí ve střediscích volného času a to v domech dětí a mládeže a ve stanicích zájmových činností. Pracovníci zařízení pro zájmové vzdělávání typu školního klubu a školní družiny, výchovných a ubytovacích zařízení typu domov mládeže, internát, škola v přírodě, nebo zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu jsou označováni jako vychovatelé (Pávková, 2014, s. 15).

Pávková (2014, s. 108-109) dále uvádí, že pro pedagogy volného času a vychovatele je důležitá znalost věkových charakteristik skupin a jednotlivců, se kterými pracují. Ve svém povolání pracují často s věkově různorodými skupinami i s jedinci různého věku. Úspěšnost výchovného působení je do značné míry dána kvalitou vztahu mezi vychovatelem a jedincem. Pozitivní vztah souvisí i se způsobem pedagogické komunikace, která je méně formální a uvolněnější. Podmínkou zachování duševního zdraví je, aby v zařízeních, kde probíhá výchova ve volném čase, vládla pohoda, proto se pedagog snaží vytvářet příznivé klima. Úspěšnost výchovného působení závisí na osobnosti pedagoga. V současnosti se projevují snahy o zvyšování kvalifikace těchto pedagogů, důraz se klade i na průběžné vzdělávání.

V roli vychovatele působí profesionální pracovníci a dobrovolníci, kteří pracují s dětmi v rozličných oblastech výchovy ve volném čase. Výsledky a průběh výchovy závisí jak na osobnosti pedagoga volného času, tak na jeho odborné a metodické připravenosti, jeho všeobecném rozhledu, schopnosti reflektovat společenské otázky a objasňovat je dětem a mládeži, na jeho vztahu k dětem, snaze porozumět jim, jeho ochotě, schopností empatie a porozumění jejich problémům a přátelské komunikaci (Kratochvílová, 2004, s. 248).

Na osobnost vychovatele jsou kladeny vysoké nároky. Kromě pozitivních charakterových a volních vlastností a příslušných odborných dovedností a vědomostí je kladen důraz na nápaditost, tvořivost, schopnost přizpůsobit se proměnlivým podmínkám a odolnost vůči stresovým situacím. Vzájemná komunikace má spíše neformální charakter a dává dostatek prostoru dětem k vyjádření vlastních přání, potřeb a názorů (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2010, s. 89)

Hájek et al. (2004, s. 41) popisují, že vedoucí klubu, kroužku, oddílu či jiného kolektivu má několik základních rolí:

- roli poradce, který podporuje jejich motivaci a vede účastníky k pochopení smyslu činnosti,
- roli diagnostika, který poznává zájmy i osobnost dítěte, pomáhá nejen uspokojovat individuální potřeby, ale také řeší konflikty a osobní problémy, překonávat překážky, často usnadňuje kontakty mezi svými svěřenci,
- roli instruktora, který podněcuje, vysvětluje a ukazuje činnost, kterou má účastník zvládnout a tak rozvíjí jeho myšlení.

Němec a kol. (2002, s. 21) vymezili svůj názor, že základním předpokladem pedagoga, který pracuje s dětmi mimo vyučování je, aby se zajímal o děti a chápal je, vhodně je

motivoval a podporoval jejich zájem o činnosti. Profese vychovatele zahrnuje pedagogické působení v různých typech zařízení pro výchovu mimo vyučování. Jejich struktura je značně různorodá i věkem vychovávaných, svými funkcemi a obsahem činností. Společenské instituce jako jsou Školní družiny, Školní kluby, Střediska pro volný čas dětí a mládeže, Domovy mládeže a další subjekty, vytvářejí podmínky pro realizaci cílů výchovy mimo vyučování.

V této kapitole jsme si vysvětlili, jak spolu související pojmy volný čas a výchova, které jsou součástí naší diplomové práce. Dále jsme popsali, že obsah není závazně vymezen a slouží k dosažení cílů výchovy. Obsah výchovy mimo vyučování jsme rozdělili na rekreační, odpočinkovou a zájmovou činnost. Následně jsme vymezili cíle, podmínky, prostředky výchovy ve volném čase. Výchovné metody a formy byly popsány jako způsoby, jimiž dosahujeme stanovených cílů. Výchova ve volném čase je specifickou oblastí výchovy a má základní funkce a to výchovně-vzdělávací, sociální, zdravotní a preventivní. Tuto kapitolu uzavírá vymezení pedagoga volného času, který je důležitý v oblasti výchovy ve volném čase a proto je třeba se o něm zmínit v diplomové práci.

2 Zájmová činnost a zájmové vzdělávání

V této kapitole si vymezíme pojem zájem, zájmová činnost, zájmový kroužek. Možnosti dělení zájmové činnosti, motivování zájmových činností. Dále si vymezíme, co je zájmové vzdělávání, jaká jsou školská zařízení pro zájmové vzdělávání. V této kapitole si vysvětlíme charakteristiku školní družiny a školního klubu. Charakteristiku střediska volného času podrobněji vymezíme v samostatné kapitole.

Zájmovou činnost si můžeme představit, jako aktivitu, která směřuje k uspokojení individuálních zájmů člověka a realizuje se ve všech volnočasových organizacích a zařízeních. Zájmové vzdělávání můžeme zařadit do neformálního vzdělávání a je součástí celoživotního učení. Činnost zájmového vzdělávání se uskutečňuje ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání a to ve školních družinách, školních klubech a střediscích volného času. Zájmové vzdělávání nabízí jedincům aktivity ve volném čase, kteří tráví svůj volný čas dobrovolně, smysluplně a podle svých představ.

2.1 Zájem

Člověk může mít zájem o různé věci, činnosti, které v něm vzbudí aktivitu. Je důležité mít trvalé zájmy, které umožňují člověku se zdokonalovat a rozvíjet. Proto nabízené volnočasové aktivity jsou činnosti založené na zájmu. Nyní si vymezíme pojem zájem z pohledu několika autorů.

Pojem *zájem* je mnohovýznamný. Kavanová a Chudý (2005, s. 31-32) charakterizují zájem, jako osobnostní vlastnost vyjádřenou vztahem k jevům a předmětům, které si člověk osvojuje se zvláštním významem. Vzbuzuje sám snahu po poznání, získání, ovládnutí či porozumění. Zájem osobnosti nebereme izolovaně, protože se vždy váže k určitým jevům, předmětům, činnosti. Zájem o činnost podporuje aktivitu, iniciativu, hledání nových způsobů řešení úlohy, touhu dělat vše lépe.

O zájmu, jako vlastnosti osobnosti lze hovořit tehdy, až je zájem stabilnější, trvalejší. Zájmy se mění a vyvíjí, nepatří k vrozeným vlastnostem osobnosti, ale utváří a formují se v průběhu života. Z hlediska výchovy je důležitá otázka vzniku, rozvoje a formování zájmů. Z pedagogického hlediska jsou zájmy významné při poznávání osobnosti, při utváření osobnosti v procesu personalizace, při výchovném působení na formování osobnosti (Kratochvílová, 2004, s. 192- 193).

Hájek (2007, s. 6) popisuje, že zájmy řadíme mezi osobní aktivační činitele, lze je obecně charakterizovat jako relativně stálé snahy zabývat se činnostmi nebo předměty, které jedince upoutají po stránce citové nebo poznávací. Zájem je relativně stálé zaměření osobnosti. Ve struktuře osobnosti řadíme zájmy mezi aktivačně motivační vlastnosti.

Němec a kol. (2002, s. 23-24) popisuje, že zájmy mladších dětí nejsou pro ně většinou rozlišené. Je vhodné jim předkládat k výběru řadu rozmanitých činností. Nadšení pro činnost, touha po novém je charakteristický projev tohoto věku. Děti si zkusí, co je baví, co jim jde snadno, v čem mají dobré výsledky. Mohou tak objevit své schopnosti a předpoklady pro určitou aktivitu. S přibývajícím věkem se zájmy dětí prohlubují a vyhraňují.

2.2 Zájmová činnost

Zájmová činnost se realizuje v různých volnočasových zařízeních. Pod zájmovou činností si můžeme představit, například sportovní, výtvarné, hudební činnosti, která uspokojují individuální potřeby člověka. Než se začneme podrobněji zabývat zájmovou činností, objasníme si na začátku samotné pojmy, dle pedagogického slovníku a následně z pohledu několika autorů.

„Zájmová činnost- pěstování a rozvíjení specifických sklonů, zájmů a koníčků“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 377).

Zájmový kroužek dle pedagogického slovníku:

„Zájmový kroužek- organizační forma mimotřídní nebo mimoškolní činnosti, jejímž obsahem je rozvíjení určité zájmové činnosti“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 378).

Zájmová činnost je významná pro odkrytí a rozvoj talentu a nadání, pro formování schopností, utváření návyků a zručností, pro prohloubení a získávání i uplatnění vědomostí, poznatků a praktických zkušeností z různých oblastí činností, pro formování a rozvoj osobnosti a její aktivní způsob života (Kratochvílová, 2004, s. 195).

Zájmové činnosti mají mezi ostatními volnočasovými aktivitami výsadní postavení, popisuje Pávková (2014, s. 67-68). Chápeme je jako cílevědomé probouzení, uspokojování, rozvíjení zájmů. V průběhu zájmových činností dochází také k uspokojování významných potřeb, jako je potřeba poznávání, seberealizace, příslušnosti k sociální skupině, sociálních kontaktů a potřeby pohybu a podobně.

Hájek (2007, s. 6-7) uvádí, že zájmová činnost příznivě ovlivňuje efektivitu vzdělávání a výchovy jako socializačního prostředku a stává se tak významným činitelem společenského i individuálního rozvoje. Měla by být trvalou součástí života dětí. Jako jedna z nejpřitažlivějších činností vyplňuje jejich volný čas a současně je prostředkem výchovy. Zájmová činnost poskytuje mnoho podnětů pro rozvoj poznávacích procesů.

Zájmová činnost je důležitým východiskem a faktorem pro rozpracování obsahu výchovy ve volném čase (Kavanová a Chudý, 2005, s. 31-32).

2.2.1 Dělení zájmových činností

Dělení zájmových činností může být podle konkrétního zájmového zaměření, věku účastníků, podle jejich přání a potřeb. V této části si vymezíme dělení zájmových činností z pohledu několika autorů.

1. Dle míry zájmu o provozovanou činnost
hloubkové x povrchové
2. Dle prostředí
venkovní x vnitřní (haly, třída, klubovna)
3. Dle obsahu zvolených zájmových činností
přírodovědné, společenskovední, sportovní, tělovýchovné, estetickovýchovné, pracovní-technické
3. Dle míry organizovanosti
pravidelné, příležitostné, spontánní (Janiš, 2009, s. 28).

Hájek, Hofbauer, Pávková (2011, s. 169 -170) uvádí, že existuje několik zájmových činností, které nelze jednoznačně zařadit. Každá z oblastí má priority v rozvíjení některé složky osobnosti. Zájmové činnosti bývají z důvodu organizačních a pracovních náplní pedagogů děleny do zájmových oblastí.

Autoři popisují tyto zájmové činnosti:

- ♣ Přírodovědná zájmová činnost seznamuje s přírodními vědami, pěstuje vztah k přírodnímu prostředí a k jeho ochraně.
- ♣ Estetickovýchovné činnosti formují vztah dětí k estetickým hodnotám, podporují emoční složku osobnosti, rozvíjí kreativitu a představivost.
- ♣ Rukodělné činnosti rozvíjí zejména jemnou motoriku a manuální dovednosti, napomáhají osvojit si různé pracovní postupy.

- ⤴ Technické činnosti navazují na rukodělné činnosti, pěstují technickou představivost, smysl pro přesnost, konstrukční dovednosti.
- ⤴ Turistika v sobě spojuje poznávací společenskovední i přírodovědnou činnost s prvky tělovýchovnými.
- ⤴ Tělovýchova a sport přispívají k fyzické zdatnosti, mají důležitou roli při výchově k toleranci a smyslu pro fair play, při sebepoznávání, při pěstování psychické odolnosti vůči stresu.
- ⤴ Společenskovední zájmová činnost rozšiřuje poznatky o společnosti, její tradici a historii, jazykové znalosti.
- ⤴ PC vybavuje děti počítačovými dovednostmi, rozvíjí logické uvažování při programování a je nejrychleji se rozvíjející zájmovou oblastí.

Podle počtu účastníků se v zájmové činnosti uplatňují rozličné formy činnosti:

- Individuální formy práce s jednotlivci- práce se zaostávajícími a s handicapovanými dětmi, práce s nadanými a talentovanými dětmi, příprava na vystoupení, soutěž, setkání se při vhodných příležitostech a podobně.
- Skupinové formy práce pro skupinu spojenou zájmem o danou činnost, především činnosti stabilních zájmových skupin, zájmových útvarů nejrůznějšího zaměření.
- Hromadné formy, organizované pro větší počet účastníků, setkání dětí a mládeže, oslavy (Kratochvílová, 2004, s. 199).

2.2.2 Motivování zájmových činností

Jelikož výzkumným šetřením pomocí dotazníku chceme zjistit, jak děti a mládež hodnotí nabídku zájmových činností DDM Šternberk a co je na nich motivuje, je třeba se v této kapitole zmínit o motivování zájmových činností.

„Slovo motivace je termín odvozený z lat. motivus, což je forma slova moveo - „hýbám“- a movere - „, pohybovat “. Vyjadřuje tak přesně hybné síly chování a jednání. Motivy jsou tedy hybnými silami našeho jednání. V obecném slova smyslu se motivace vysvětluje jako cílené chování. Prozatím neexistuje univerzální a všeobjímající teorie motivace (Hanuš, Chytilová, 2009, s. 63-64)“.

Zájmy fungují, jako významné motivy, které aktivizují osobnost, projevují se v prožívání, v konání, jednání a v činnosti. Znamená to, že přes zájem je možné najít cestu k osobnosti člověka a mnoho přístupů ve výchově (Kratochvílová, 2004, s. 186-187).

Hanuš, Chytilová (2009, s. 63) popisují, že z pedagogického hlediska je motivace důležitou oblastí osobnosti člověka. Pokud přemýšlíme o modelech chování dětí, mládeže, členů oddílu, ptáme se po motivech jednání.

Každé dítě je jiná osobnost, proto je třeba si uvědomit, že ke každému musíme přistupovat jinak. Zájem dětí a jejich zapojení jsou přímo úměrné úrovni jejich motivace. Motivací se rozumí nadšení pro věc, jednak momentální, okamžité zaujetí, jednak celková dlouhodobější zaměřenost jedince. (Hájek et al., 2004, s. 16).

Němec a kol. (2002, s. 25) uvádí, že děti rovněž potřebují vědět, co budou dělat, proč byla vybrána konkrétní činnost, její forma a k jakým výsledkům mají dojít. Již přiměřený obsah je *motivující*, rovněž osobní zaujetí vedoucího, materiál a pomůcky, které použijeme.

Hájek, Hofbauer, Pávková (2010, s. 46) uvádí, že motivace má být komplexní, neboť chování a jednání je ovlivněno celou řadou vzájemně podporujících a působících motivů.

Primární motivace je to základní motivace pro výchovu ve volném čase, směřuje pouze k činnosti samé, jedinec je aktivní pro bezprostřední činnost.

Sekundární motivace je s činností vnitřně spojena, vede k zvnitřnění motivace, ztotožnění se s ní, jedinec je veden k hlubšímu pochopení smyslu činnosti a je základem výchovy k volnému času.

Dále můžeme rozlišit motivaci na vnitřní a vnější. Lze říct, že vnější motivace přichází od rodičů, přátel, kamarádů, školy, naopak vnitřní motivace vychází z nás, sami si o ní rozhodujeme, sami se pro nějakou věc motivujeme (Hájek a kol., 2004, s. 19).

Podmínky pro využívání volného času dětí a mládeže musíme vnímat tak, jak je vnímají jejich uživatelé. Tento pohled je mimo jiné určován i motivací, tedy touhou uspokojovat právě tyto potřeby. Hájek a kol. (2004, s. 29) dále uvádí, že jde o následující motivace:

- prestižní motivace (činnost má mezi kamarády a ve společnosti značnou váhu, například tenis, zájezdy do zahraničí),
- sociální motivace (činnost umožňuje být ve společnosti lidí, kteří mi vyhovují, členství v nejrůznějších partách),
- rodinná motivace (přejí si to matka, otec),
- relaxační motivace (činnost je zdrojem osobního uspokojení, zábavy a odpočinku),
- edukativní motivace (činnost má něčemu naučit, mít lepší vědomosti související s mými koníčky).

Tato motivace se samozřejmě během života individuálně mění, jednotlivé typy motivace nabývají na převaze v různých obdobích života i v různých sociálních situacích podle aktuálního stavu (Hájek a kol., 2004, s. 29).

2.3 Zájmové vzdělávání

Výchovné zhodnocení volného času se uskutečňuje v různých institucích, zajišťují akce vzdělávacího, výchovného, zájmového a rekreačního charakteru. Kvalifikovaní pedagogičtí pracovníci nabízí činnosti pro děti i dospělé. Patří sem nestátní neziskové organizace, které hrají nezastupitelnou roli v oblasti výchovy ve volném čase. Děti a mládež se rovněž účastní akcí a aktivit nabízených školskými zařízeními pro zájmové vzdělávání, mezi které patří školní družina, školní klub, středisko volného času. V této kapitole si vymežíme charakteristiku školní družiny a školního klubu a v následující kapitole si samostatně vymežíme charakteristiku střediska volného času. Než se začneme podrobněji zabývat zájmovým vzděláváním, objasníme si samotný pojem zájmové vzdělávání podle pedagogického slovníku.

„Zájmové vzdělávání - termín vyjadřuje různé edukační aktivity, které probíhají mimo školní prostředí, tedy jako neformální vzdělávání. Týkají se jak vzdělávání mládeže, tak vzdělávání dospělých, včetně vzdělávání seniorů“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 377).

Do oblasti volného času dětí, mládeže v značné míře zasahují školská zařízení, hlavně školská výchovně- vzdělávací zařízení. Dítě má právo na svůj volný čas ve výchovně – vzdělávacím zařízení. Jejich úlohou je vytvářet podmínky na výchovně – vzdělávací činnost ve formách odpovídajícím volnému času, v rekreačních a oddechových aktivitách, hrách a jiných zábavných, vzdělávacích, společenských aktivitách a zájmových činnostech. Základní charakteristikou, která určuje charakter práce ve školských výchovně – vzdělávacích zařízení je výchova v čase mimo vyučování, výchova ve volném čase (Kratochvílová, 2004, s. 110-111).

Hájek, Hofbauer, Pávková (2011, s. 143-144) uvádí, že podle ustanovení školského zákona (zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání) jsou střediska volného času, školní družiny a školní kluby zahrnuty do *školských zařízení pro zájmové vzdělávání*. Mezi *ubytovací a výchovná zařízení* patří domovy mládeže, internáty a školy v přírodě. Zařízení pro zájmové vzdělávání a ubytovací a výchovná zařízení jsou součástí vzdělávací soustavy, vytvářejí si vlastní školní vzdělávací program a jsou zapsána do rejstříku škol a školských zařízení.

Práce ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání se liší od vzdělávacího procesu ve škole tím, že účast není stanovenou povinností, je motivována především dobrovolným a relativně samostatným rozhodnutím jedince. Program činnosti a postup vychází ze skutečné úrovně zájmů, je vytvářen dostatečný prostor pro individuální přístup a vlastní tempo činnosti. Časová volnost dává možnosti využití rozmanitých forem a metod práce. Rovněž jsou umožněny činnosti v rozmanitých prostorách, které mohou být snadněji měnitelné, dynamičtější a mohou i více podporovat tvořivost.

Bendl a kol. (2015, s. 133) zmiňují, že školská výchovná zařízení se výrazně podílejí na pedagogickém ovlivňování volného času nejen dětí, ale i dospělých. Pedagogičtí pracovníci respektují přání a potřeby dětí či dalších účastníků, programy jsou sestaveny v souladu s pedagogicko-psychologickými poznatky. Zařízení mají volnost při sestavování struktury činností, ale řídí se závaznými právními normami. Činnosti se odehrávají v rozmanitých prostředích, která vyhovují psychologickým, pedagogickým, estetickým a hygienickým požadavkům. Zařízení plní základní funkce různými způsoby, mají svá specifická poslání.

2.4 Školní družiny a školní kluby

Jak už bylo uvedeno děti a mládež se účastní akcí a aktivit nabízených školskými zařízeními pro zájmové vzdělávání. Tyto poskytují zájmové vzdělávání formou příležitostné i pravidelné výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti. Mohou realizovat i otevřenou nabídku spontánních činností. Cílem těchto výchovných institucí je, aby se děti cítily dobře ve skupině svých vrstevníků, odpočinuly si od školy a rozvíjely své zájmy. V této části kapitoly si vymezíme charakteristiku školní družiny a školního klubu. Charakteristiku střediska volného času podrobněji vymezíme v samostatné kapitole 3, jelikož naše práce je zaměřena na charakteristiku Domu dětí a mládeže Šternberk, který patří mezi střediska volného času.

Školní družiny

Školní družiny se řídí vyhláškou MŠMT č. 87/1992Sb., o školních družinách a školních klubech a rovněž vyhláškou MŠMT č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, uvádí Janiš (2009, s. 29). Dalším předpisem, kterým se řídí provoz školní družiny je řád školní družiny, který vydává ředitel školy nebo ředitel školní družiny působící jako samostatné pracoviště.

Školní družiny jsou určeny především žákům I. stupně základní školy, zpravidla jsou v základních školách, základní jednotkou je oddělení, zákonní zástupci žáků přihlašují své děti k pravidelné docházce (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2010, s. 50).

Heřmanová, Macek (2009, s. 19) uvádí, že zájmové vzdělávání poskytuje školní družina žákům jedné školy nebo několika škol. Vykonává činnost ve dnech školního vyučování a o školních prázdninách, rovněž může vykonávat činnost i ve dnech pracovního volna. Účastníci pravidelné denní docházky do družiny se zařazují do oddělení, které se nejvýše naplňuje do počtu 30 účastníků. Ředitel stanoví nejvyšší počet účastníků na 1 pedagogického pracovníka s ohledem na jejich bezpečnost a s ohledem na druh vykonávané činnosti účastníků.

Pávková (2014, s. 36-37) zmiňuje, že děti tráví značnou část své doby po vyučování ve školní družině. Posláním družiny je umožnit dětem odpočinek a dát jim možnost připravit se na vyučování. Odpočinkem se rozumí i pohybové aktivity, rozmanité zájmové a vhodně volené činnosti. V rámci programů oddělení družiny mají děti příležitost seznámit se oblastmi zájmovými, orientovat se v nich a vyzkoušet si různé činnosti. Pro další vývoj zájmů je důležitá široká zájmová orientace. Zájem dětí je na prvním místě. Školní družina může být v provozu i v době před vyučováním, kdy jsou zařazovány nenáročné činnosti rekreačního a odpočinkového charakteru. Družiny mají možnost zřizovat zájmové kroužky, musí být vhodně časově zařazené do průběhu odpoledne, aby nebyl narušen program oddělení školní družiny.

Pro mladší školní věk se ukazuje vhodnější pestrost zájmových činností než specializace. Volba kroužků má nahodilou podobu, nebo rozhodují rodiče zmiňují Bendl a kol. (2015, s. 133). Součástí výchovného působení školních družin je pěstování a upevňování hygienických návyků a příležitostně zařazování veřejně prospěšné činnosti.

Školní kluby

Školní kluby jsou určeny žákům II. stupně, pracují v základní škole. Základem činnosti jsou spontánní činnosti ve vlastních prostorách nebo užívaných prostorách školy, nebo zájmové aktivity v zájmových útvech (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2010, s. 50).

Heřmanová, Macek (2009, s. 18) uvádí, že zájmové vzdělávání poskytuje školní klub žákům jedné školy nebo několika škol. Svoji činnost vykonávají ve dnech školního vyučování, ale i ve dnech kdy neprobíhá školní vyučování, včetně školních prázdnin. Účastníkem může být i žák prvního stupně základní školy, který není přijat k pravidelné denní

docházce do družiny. O přijetí či nepřijetí zájemce rozhoduje ředitel podle podmínek stanovených školním vzdělávacím programem. Rozhodování o přijetí zájemce k činnosti se neřídí správním řádem.

Zájmové vzdělávání ve školním klubu je poskytováno za úplaty zmiňuje Pávková (2014, s. 38-39). Dobrovolná je zcela docházka do klubu, pro evidenci slouží kniha, kde každý žák samostatně zapisuje svůj odchod a příchod. Pokud je žák přihlášen k účasti na pravidelné zájmové činnosti v zájmovém útvaru, je evidence jeho docházky součástí dokumentace zájmových útvarů.

Hlavní pozornost je věnována zájmové činnosti organizované prostřednictvím pravidelných kroužků, tělovýchovných oddílů, uměleckých souborů. Dále může nabízet spontánní aktivity, které se mohou konat v prostorách školy vhodných k této činnosti, nebo v prostorách klubu. Vhodnost prostředí je důležitá i z hlediska splnění cíle, který má aktivita plnit (Janiš, 2009, s. 31).

Bendl a kol. (2015, s. 133) zmiňují, že vybavení a prostory školního klubu mají odpovídat skutečnosti, že značnou část svého volného času zde tráví děti. Dávají možnost neformálních setkání kamarádů, odpočinku, prostor pro osobní záliby, pocit soukromí, studium, organizovanou zájmovou činnost. Nesmí chybět možnost občerstvení, oblíbené hry, knihovna, počítače s připojením na internet. Estetické a funkční vybavení klubu zvyšuje zájem dětí o účast na nabízených činnostech.

3 Střediska volného času

Střediska volného času nabízejí aktivity rozmanitého zaměření a realizují všechny formy zájmového vzdělávání. Vedle bohaté nabídky zájmových útvarů můžeme najít herny, klubovny, informační centra pro mládež, každý rok pořádají dětské tábory. Uskutečňují celou řadu akcí pro širokou veřejnost, přehlídky, soutěže a kurzy, olympiády.

V této kapitole podrobně popíšeme charakteristiku a činnost střediska volného času, spadající mezi školská zařízení pro zájmové vzdělávání a kterými se budeme blíže v naší práci zabývat. Podrobně rozebereme poskytovanou činnost středisek volného času a to pravidelnou zájmová činnost, příležitostnou zájmová činnost, spontánní aktivity a jiné činnosti.

Domy pionýrů a mládeže byly předchůdci středisek volného času a v našich zemích byly zakládány ve druhé polovině 20. století. V roce 1949 vzniklo první zařízení tohoto typu v Brně. Tato zařízení se stala součástí vzdělávací soustavy podle školského zákona z roku 1960 (Pávková, 2014, s. 41).

Mezi střediska volného času patří stanice zájmových činností, domy dětí a mládeže. Nabízejí příležitostné akce, zájmové útvary, osvětovou poradenskou činnost, táborové aktivity, prostory pro spontánní aktivity a práci s talenty (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2010, s. 50).

Autoři Heřmanová, Macek (2009, s. 18) uvádí, že středisko vykonává činnost zpravidla po celý školní rok i ve dnech, kdy neprobíhá školní vyučování. O přijetí účastníka k činnosti střediska ve formě zájmového vzdělávání se rozhoduje na základě písemné přihlášky. O přijetí či nepřijetí zájemce rozhoduje ředitel podle podmínek stanovených školním vzdělávacím programem.

Zájmové vzdělávání je poskytováno za úplaty, výše úplaty stanovuje příslušná vyhláška, která dává řediteli střediska pravomoc určit dobu splatnosti úplaty, její snížení nebo prominutí (Pávková, 2014, s. 42).

Janiš (2009, s. 32) uvádí, že zřizovatelem střediska volného času může být obec, školský úřad, soukromý subjekt. Uživatelem služeb domu dětí a mládeže může být pedagogický pracovník, dítě, žák, student i jiná osoba, dá se říct, že je přístupný všem.

Materiální vybavení a prostory středisek mají vyhovovat účelům, kterým slouží. Ve střediscích tráví účastníci značnou část volného času, proto tomu musí odpovídat úprava prostředí, aby působilo příznivě na psychiku všech, kteří se na činnostech podílejí, uvádí

(Pávková, 2014, s. 42). Ve střediscích volného času jsou podle příslušného zákona pedagogičtí pracovníci zařazeni do kategorie pedagog volného času. Výchovné činnosti ve střediscích také zajišťují dobrovolníci a externisté.

Střediska volného času poskytují pravidelnou a příležitostnou zájmovou činnost, spontánní aktivity a jiné činnosti. Tyto formy zájmového vzdělávání jsou vymezeny v ustanovení § 2 Vyhlášky č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání.

3.1 Pravidelná zájmová činnost

Pravidelná zájmová činnost v zájmových útvarech je základní formou činnosti většiny středisek uvádí Pávková (2014, s. 40-41). Z materiálního a personálního zajištění, přání a potřeb účastníků vychází nabídka různých druhů zájmových činností.

V praxi má pravidelná zájmová činnost formu pravidelných střetnutí relativně stabilních skupin zájmových útvarů se zájemci o konkrétní oblast a druh zájmové činnosti, které vede vedoucí odborník v dané oblasti (Kratochvílová, 2004, s. 199).

Janiš (2009, s. 32) vymezuje, že pravidelná zájmová činnost probíhá pravidelně v různých zájmových útvarech jako je:

- Soubor - je označení pro útvar, který lze označit jako umělecký. Svou činnost může zaměřit i na veřejnou produkci.
- Kroužek – v názvu bývá zahrnuta specializace, je menší útvar.
- Kurz – má omezenou délku trvání časovou délkou nebo počtem setkání. Výsledkem je osvojení nějaké dovednosti nebo vědomosti, úspěšný absolvent může získat osvědčení nebo certifikát.
- Klub – může existovat i v rámci jiných organizací, které nemají primární účel v zajišťování trávení volného času. Činnost členů v klubu je receptivní.

3.2 Příležitostná zájmová činnost

Příležitostná zájmová činnost se organizuje ve formách jednorázových nebo nepravidelně se opakujících pro všechny zájemce, jako jsou akce s konkrétním zaměřením na aktuální téma, při různých příležitostech (Kratochvílová, 2004, s. 199).

Důležitou složkou činnosti střediska jsou *příležitostné aktivity rekreačního či zájmového zaměření*. Příkladem příležitostných aktivit jsou sportovní utkání, besídky,

soutěže, veřejná vystoupení, oslavy svátků, výlety uvádí Pávková (2014, s. 40-41). Do této skupiny patří i činnosti, které se opakují pravidelně, ale ve velkém časovém odstupu, například jednou za rok.

Příležitostná zájmová činnost vykazuje jisté znaky pravidelnosti, uvádí Janiš (2009, s. 32). Autor se rovněž zmiňuje, že to není činnost průběžná, je pod dohledem pedagogického pracovníka a má omezenou délku trvání. Tato činnost je více otevřená pro jedince, kteří nejsou zapsáni k činnostem v domě dětí a mládeže. Může se jednat o příměstské tábory, které plní funkci ochrannou a sociální. Tento typ tábora organizuje denní programy pro děti, které se večer vrací do svého domova.

Hájek, Hofbauer, Pávková (2011, s. 144) popisují, že příležitostná zájmová činnost je časově vymezena, řízena a organizována pedagogem. Nejde o činnost průběžnou, má stanovený začátek a konec akce. K těmto aktivitám si středisko vede interní dokumentaci, její forma není stanovena.

3.3 Spontánní aktivity

Spontánní aktivity jsou dle autora Janiše (2009, s. 32) nepřímo ovlivňovány pedagogickým pracovníkem, který působí jako konzultant, dozor nebo rádce. Tyto aktivity jsou vymezeny otevírací dobou zařízení, kde jsou provozovány. Může se jednat o čítárny, posilovny, hry na sportovištích.

Spontánní, neorganizovaná zájmová činnost se realizuje individuálně také v kamarádkých skupinách. Je výsledkem individuální, či skupinové spontánní aktivity, která je důležitou součástí života a využívání volného času dětí a mládeže (Kratochvílová, 2004, s. 199).

Střediska vyhovují zvyšujícímu se zájmu o *nabídku spontánních aktivit*. Spontánní aktivity vzbuzují zájem věnovat se určitým zájmovým činnostem hlouběji. Zřizují volné kluby, které nabízejí přitažlivé činnosti a přitom se nepředpokládá pravidelná účast a docházka v organizovaných činnostech (Pávková, 2014, s. 41).

Bendl a kol. (2015, s. 136-137) doplňují, že některá střediska pořádají dny otevřených dveří, nebo za podobným účelem vymezují prostory pro spontánní aktivity. Tyto aktivity poskytují příležitost pro výchovné ovlivňování dětí, které nemají zájem o pravidelné organizované činnosti. U mnoha jedinců vzbuzují spontánní aktivity zájem věnovat se hlouběji určitým zájmovým činnostem.

3.4 Jiné činnosti

Táborová činnost má dlouhou tradici, je spojena s vícedenním pobytem mimo místo, kde sídlí středisko. Střediska organizují i tábory pro rodiče s dětmi, uskutečňuje se většinou v době prázdnin. Tábory mohou mít zaměření všeobecné či s programem zaměřeným na určitou zájmovou oblast (Pávková, 2014, s. 41).

Janiš (2009, s. 33) uvádí, že táborová činnost nemusí probíhat jen o letních prázdninách, ale i v rámci jiných prázdnin. Jedná se o pobyt mimo bydliště, zpravidla delší než pět dní. Tyto akce se řídí vyhláškou č. 106/2001 S., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti.

Práce s jedinci, kteří mají specifické vzdělávací potřeby je součástí činnosti středisek. Umožňují rozvoj schopnosti talentovaných, nadaných dětí, žáků, studentů individuální péčí, organizováním soutěží, přípravou na další studia. Rovněž pracují s handicapovanými jedinci, snaží se o jejich integraci (Pávková, 2014, s. 41).

Hájek, Hofbauer, Pávková (2011, s. 145) popisují, že individuální práce s účastníky vedou k rozvoji nadání. Patří zde individuální práce s dětmi mimo zájmové útvary, vytváření speciálních zájmových útvarů pro talentované jedince, odborná soustředění, zadávání a řešení tématických úkolů, specializovaná nabídka spontánních aktivit. Janiš (2009, s. 33) uvádí, že dům dětí a mládeže může podporovat *specifické aktivity*, jako jsou sportovní kluby, které se v rámci sportovního svazu účastní soutěží, pod které jejich sportovní činnost spadá.

Osvětové činnosti se rovněž věnují střediska, tím že poskytují a shromažďují informace dětem, žákům, studentům, rodičům i dalším účastníkům. Pedagogům nabízejí vzdělávací akce formou seminářů, přednášek, ukázek. Podílejí se také na prevenci sociálně pedagogických jevů (Pávková, 2014, s. 41).

Hájek, Hofbauer, Pávková (2011, s. 145) popisují osvětovou činnost, jako odbornou pomoc, kterou poskytují střediska volného času občanským sdružením pracujícím s dětmi a mládeží, sdružením dětí a mládeže a subjektům pečujícím o volný čas dětí a mládeže v rezortu školství. Podle svých prostorových a personálních podmínek poskytují pomoc na požádání.

Hájek, Hofbauer, Pávková (2011, s. 145-146) doplňují, že střediska z pověření orgánu veřejné správy nebo zřizovatele organizují *kola postupových přehlídek či soutěží*. Jejich podíl spočívá v propagaci, přípravě, průběhu, vyhodnocení soutěže a zveřejnění výsledků. Zaměstnanci středisek se spolupracovníky zabezpečují soutěže odborně i organizačně.

4 Dům dětí a mládeže Šternberk

Tato kapitola uzavírá teoretickou část práce a podá nám informace o tomto zařízení, které patří mezi střediska volného času. Jaké je jeho poslání a cíle, charakteristické prvky DDM Šternberk, personální zabezpečení, činnost domu dětí a mládeže Šternberk. V této kapitole jsme čerpali z internetových stránek Domu dětí a mládeže ve Šternberku a rovněž z jejich výroční zprávy z roku 2015.

Dům dětí a mládeže Šternberk, sídlí na Opavské ulici číslo 14. Zřizovatelem je Město Šternberk. Pracuje jako příspěvková organizace s právní subjektivitou a je zařazen do sítě škol a školských zařízení.

Dům dětí a mládeže Šternberk p.o. byl zřízen k 1.1.1995 a navazuje na práci Domu pionýrů a mládeže Šternberk, který působil na Opavské ulici č.17. V roce 2001 začal ve vile působit Dům dětí a mládeže Šternberk p.o., stavební úpravy byly zahájeny v 2.8. 2002, který působí ve vile doposud (Dům dětí a mládeže ve Šternberku [online], 2016).

Činnost realizují v objektu DDM Šternberk na Opavské 14 a na Dětském dopravním hřišti na Olomoucké 77. Kromě vlastních prostor využívají ke své činnosti i prostory městských kulturních zařízení, šternberských základních škol, Sokolovny, kurty TK Šternberk, halu Gymnázia Šternberk a příležitostně další pronajaté prostory (Sadil [online], 2015).

Grantová politika státu a institucí umožňuje realizaci nových aktivit, využívání nových forem a metod práce. Jedná se především o granty a projekty Města Šternberka, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ČR a Evropské unie (Mládež). Hlavní finance získává DDM od MŠMT a od kraje získává příspěvek na mzdu. Zájmové kroužky si platí v celé výši předškolní děti. Na žáky a studenty dostává DDM Šternberk dotace. Dospělé osoby si hradí rovněž sami v plné výši zájmové kroužky a aktivity.

4.1 Poslání a cíle organizace

Hlavním úkolem a cílem DDM je organizovat volný čas dětem, mládeži, ale i dospělým zájemcům s širokou nabídkou pravidelného zájmového vzdělávání formou příležitostných činností, formou jednorázových akcí, kroužků, prázdninovou činností o zimních i letních prázdninách formou táborů a soustředěním, pořádáním soutěží. Hlavní náplní je nabídka aktivit zájmového vzdělávání. Děti a mládež mají možnost vybrat si z 90-ti kroužků v oblasti výtvarné výchovy, hudby, ekologie a přírodovědy, sportu, techniky či tance.

Odborní pedagogičtí pracovníci působí jako odborní poradci v oblastech zájmových činností. Tuto službu vykonávají na svých odborných pracovištích. Jedná se o vhodný výběr zájmů pro děti a mladé lidi, pomůcek, profesní orientace a možností trávení volného času a dalšího vzdělávání. V DDM Šternberk pracuje Pedagogicko psychologická poradna pro děti a mládež.

Dům dětí a mládeže Šternberk se stále více zaměřuje na rozsáhlé akce pro širokou veřejnost, jako jsou oslavy Dne dětí, karnevaly, programy k nejrůznějším příležitostem. Je zde i sportovní vyžití, jako jsou turnaje a soutěže ve volejbale, atletice, florbalu, kopané, plavání nebo stolním tenise. DDM rovněž organizuje branné, běžecké a cyklistické závody, ale i zimní sporty jako je běžecké či sjezdové lyžování. Pravidelně zabezpečuje program pro děti o prázdninách, jak letních, zimních, tak i dvoudenních či o jednotlivých svátcích. Od začátku roku 2005 má DDM Šternberk v péči i Dětské dopravní hřiště a stará se i o výuku dopravní výchovy ve spolupráci s BESIP. Provozují turistickou ubytovnu a pronajímají, jak běžecké, tak sjezdové lyžařské vybavení (Dům dětí a mládeže ve Šternberku [online], 2016).

4.2 Charakteristické prvky DDM Šternberk

Mezi charakteristické prvky DDM Šternberk patří:

- dobrá úroveň a velký rozsah vzdělávacích aktivit pro děti a mládež i neformálního vzdělávání pro pedagogy a pracovníky s dětmi a mládeží
- vysoká úroveň odbornosti a kvalifikovanosti pedagogů volného času
- mezinárodní a celostátní aktivity realizované ve spolupráci s občanskými sdruženími po celém území ČR
- kvalitní práce s talenty
- aktivní podíl na participaci mladých na veřejném životě města Šternberka
- velký rozsah nabídky zájmových činností
- pružnost realizace požadavků a potřeb, vlastní prostorové zázemí, využití odborných pracovišť
- široké spektrum partnerů a dobrá spolupráce zvyšující možnosti nabídky, zajištění odbornosti a efektivity realizace činností (Sadil [online], 2015).

4.3 Personální obsazení

Specifická je provázanost pedagogické činnosti s ekonomickými, propagačními a provozními činnostmi. Nabídka pobytových a příležitostných akcí vyžaduje znalosti ekonomických pravidel a marketingu, schopnost kreativního myšlení. Pedagog volného času je dobrým manažerem a odborníkem ve svém oboru, proto může úspěšně a efektivně realizovat nabízené aktivity. Všichni pedagogové volného času mají pedagogické vzdělání nebo si vzdělání doplňují (Sadil [online], 2015).

Velké množství pracovníků je třeba zajistit při velkých akcích, a proto se do pedagogického procesu zapojují zcela běžně i provozní pracovníci. Řídící pracovníci zabezpečují koordinační funkci. Přehled struktury řízení potvrzuje, že se pracovníci vyskytují v různých rolích a různých pracovních týmech dle jejich náplně práce (Sadil [online], 2015).

Pedagogičtí pracovníci:

- ♣ ředitel DDM Šternberk, vedoucí pedagog, pedagogičtí pracovníci.

THP zaměstnanci:

- ♣ ekonom a účetní, uklízečka, údržbář, správce dopravního hřiště.

45 externích pedagogických a nepedagogických pracovníků

DDM navštěvuje 1 200 klientů:

- ♣ 56 dětí předškolního věku.
- ♣ 1 135 žáků a studentů.
- ♣ 9 dospělých osob (Sadil [online], 2015).

4.4 Činnost Domu dětí a mládeže Šternberk

Ve výroční zprávě Domu dětí a mládeže (DDM) ve Šternberku uvádí Sadil ([online], 2015), hodnocení činností DDM ve školním roce 2014/2015.

Pravidelná zájmová činnost

Ve školním roce 2014/2015 bylo celkem 74 zájmových útvarů s celkovým počtem 1200 účastníků. Největší zájem byl o sportovní kroužky atletika, florbal, tenis, aikido. Dále o kroužky taneční, pohybové, jako je moderní tanec a HIP HOP, taneční kroužek, street dance, latinsko americké tance. Velký zájem byl i o horolezectví. Z výtvarných kroužků byl největší zájem o kroužek keramika. Velkou návštěvnost zaznamenaly pěvecké kroužky, hudební skupiny a kapely, hra na hudební nástroje. K mateřskému centru se připojilo cvičení pro maminky s dětmi. Z důvodu zařazení pravidelné celoroční výuky dopravní výchovy žáků

4. tříd stoupl počet členů zájmových útvarů. Dále se stabilizovaly stavy v technických kroužcích letecký a plastický modelář, rybářských kroužcích a zvýšil se počet v přírodovědných aktivitách. V budově DDM Šternberk působí pedagogicko psychologická poradna, která je hojně navštěvovaná.

Příležitostná zájmová vzdělávací činnost

Příležitostné akce mají různých charakter a své poslání. Z malých akcí jsou zachovány aktivity směřující k vyhraněným jedincům, jako jsou besedy a akce s odborníky, práce s talenty. Pracovníci připravují celou řadu akcí pro děti a mládež pro využití volného času a to nejen během pracovních dní, ale i prázdninách a víkendech. V loňském roce uspořádali celkem 227 akcí, kterých se zúčastnilo 4852 účastníků. V průběhu roku uspořádali dvanáct postupových soutěží MŠMT, kterých se zúčastnilo 885 dětí. Mezi hojně navštěvované patří Slet čarodějnic, Den dětí, sportovní i přírodovědné soutěže, Halloween, Dívka roku, Recitační soutěž, Šternberský slavíček a další. Mezi příležitostné akce patří odborná soustředění, exkurze, výlety, výstavy, vystoupení, setkání a účast soutěžících. Tyto aktivity jsou přístupné i široké veřejnosti. Do pobytových akcí jsou zahrnuta vícedenní odborná soustředění.

	Počet účastníků
Příležitostné a spontánní akce celkem	14.356
Individuální činnost	150
Osvětová a informační činnost	375
Ostatní	134

Spontánní aktivity

Účastníci se nikde neregistrují a nepřihlašují, počet je určen kvalifikovaným odhadem.

Mezi tyto aktivity řadí:

- prázdninové akce,
- výstavy s doplňkovým programem,
- dětské hřiště,
- volně dostupné stolní hry v prostorách učeben,
- dětské kluby,
- volně dostupný internet, možnost práce na PC,
- zahrada s tábořištěm pro mládežnické skupiny,
- zajišťování kulturních a sportovních akcí většího rozsahu s více subjekty.

Mezi zájmové soutěže, práce s talenty patří:

- Astronomická soutěž pro žáky základních škol a gymnázia.
- Zelená stezka – Zlatý list. Ve spolupráci s ochránci přírody soutěž vyhlášenou MŠMT.
- Regionální a místní kola dopravní soutěže mladých cyklistů.
- regionální, okresní a krajský přebor leteckých modelářů.

DDM Šternberk zajišťuje samostatně sportovní soutěže pro děti a mládež. Touto činností vyhledává talentované děti a předává je do spolků a klubů.

Pobytové akce

DDM Šternberk připravuje pro děti letní tábory, příměstské tábory, pobytové akce jako soustředění nebo účasti na soutěžích.

Ostatní aktivity

Mezi ostatní aktivity patří výstavy, poradenská činnost, půjčovna lyží, zapůjčování prostor granty a projekty (Sadil [online], 2015).

5 Metodologický rámec výzkumného šetření

Empirická část práce bude zaměřena na výzkumné šetření kvantitativního charakteru, pro sběr dat bude využit dotazník, pomocí kterého chceme zjistit, jak účastníci zájmového vzdělávání v Domě dětí a mládeže Šternberk hodnotí nabídku zájmových činností v tomto zařízení. Z tohoto hlavního cíle vyplývají dílčí cíle, jsou vázány na výzkumné otázky a na hypotézy. Tyto dílčí cíle jsou vymezeny v kapitole 5.2.

Vědecký výzkum v pedagogice lze vymežit, jako systematickou a záměrnou činnost, při které se empirickými metodami zkoumají hypotézy o vztazích mezi pedagogickými jevy. Kvantitativně orientované výzkumy vycházejí z pozitivistické filozofie. Ve výzkumu se řeší jeden nebo více problémů, což představuje řadu navzájem propojených a závislých činností a kroků.

Výzkumy se mohou lišit co do posloupnosti realizovaných činností, ale schéma postupu bývá následné a to stanovení problému, formulace hypotézy, testování hypotézy, vyvození závěrů a jejich prezentace (Chráška, 2007, s.12).

Gavora (2010, s. 36) pojednává ve své publikaci, že výzkumník při kvantitativním výzkumu používá jako výzkumnou metodu sebehodnotící škály nebo dotazník. Hlavním cílem výzkumníka je třídění údajů a vysvětlení změn jevů nebo příčin existence. Snaží se vybírat zkoumané osoby, aby co nejlépe reprezentovaly jistou populaci. Nejlepší výběr je náhodný, když jsou vybrány dobře zkoumané osoby, je možné výsledky zevšeobecňovat na celou populaci. Kvantitativní výzkum prověřuje ve většině případů existující pedagogickou teorii. Tyto teorie vyvrací nebo potvrzuje ve výzkumu. Nejlepší způsob je vyvodit z teorie hypotézy a ty poté ve výzkumu testovat.

Maňák a kol. (2005, s. 112) popisují ve své publikaci, že ověření teorií a hypotéz zabývajících se určitou oblastí reality bývá smyslem vědeckého výzkumu. Zde předpokládáme zvýšenou kritičnost nejen k východiskům výzkumu, jeho realizaci, ale i k zjištěným výsledkům. Musíme být kritičtí i k vlastnímu výzkumu. Výzkum by měl být podroben oponentuře, aby byla co nejvíce zajištěna objektivita zjištěných poznatků.

5.1 Dosavadní stav zkoumání

Než si objasníme zjištěná data, musíme nejdřív zhodnotit dosavadní stav zkoumání dané problematiky. Problematikou volného času dětí a mládeže se zabývá mnoho autorů,

některé jsme citovali v teoretické části. K této problematice jsou napsány bakalářské a diplomové práce. V naší práci zjišťujeme, jaký mají zájem děti a mládež o jednotlivé kroužky v DDM Šternberk, jak je hodnotí a co je motivuje je navštěvovat. Zda se zapojují do jiných činností v DDM Šternberk. Dále chceme zjistit, jaké aktivity jsou součástí jejich volného času a které by přivítali v DDM Šternberk. Studium odborné literatury této problematiky bylo zjištěno, že o zájmu o volnočasové kroužky není mnoho publikací.

K problematice volného času dětí a mládeže ve Šternberku je napsána diplomová práce Bc. Veroniky Volfové s názvem „*Zájem žáků druhého stupně základních škol ve Šternberku o volnočasové aktivity ve Šternberku.*“ Tato práce z roku 2014 se zabývá způsobem trávení volného času dospívajících žáků ve Šternberku. Autorka vytvořila dotazník pro dospívající žáky na druhém stupni základních škol ve Šternberku, kterým zjišťuje od respondentů v jaké míře a jaké zájmové kroužky dospívající žáci ve Šternberku navštěvují, jaká volnočasová zařízení ve Šternberku navštěvují, z jakého důvodu žádná volnočasová zařízení nenavštěvují, jak dospívající žáci ve Šternberku tráví svůj čas, když právě nejsou ve škole nebo kroužku, jaká aktivita nebo zájmový kroužek dospívajícím žákům ve Šternberku chybí (Volfová [online], 2014).

Z výzkumného hlediska je tato práce částečně blízká naší práci.

Zajímá nás zjištění z výzkumu, kde bylo zjištěno, že zájmové kroužky ve městě navštěvuje 168 dívek a 154 chlapců, dohromady 322 žáků. Nenavštěvuje žádné zájmové kroužky 130 žáků. Vzhledem k tomu, že informace autorka získala z dotazníků od 452 respondentů, tak víme, že zájmové kroužky navštěvuje více jak polovina dospívajících žáků druhého stupně základních škol.

Mezi nejčastěji navštěvované zájmové kroužky patří kroužky sportovní, které navštěvuje 202 žáků, hudební 83 žáků, přírodovědné 67 žáků a taneční 61 žáků. Nejmenší zájem je o kroužky technické. Mezi nejčastěji navštěvovaná volnočasová zařízení ve Šternberku patří Sportovní klub, zde chodí 103 žáků, DDM navštěvuje 72 žáků a Základní uměleckou školu 68 žáků. Málo navštěvované zařízení jsou Ochránci přírody. Dospívající žáci, kteří volnočasová zařízení nenavštěvují, uvádějí jako důvod, proč nechodí do žádných zájmových útvarů to, že je tyto aktivity prostě nebaví. Druhou možností je nedostatek času.

V další otázce zjišťovala autorka, jak dospívající žáci tráví čas, když nejsou ve škole nebo v zájmových kroužcích. Na otázku, jak často se učíš, žáci odpověděli jednoznačně občas. Alarmující je zjištění, že svůj čas u počítače tráví 196 respondentů často. Často se

svými kamarády tráví dospívající žáci čas. Svým rodičům pomáhají žáci občas. Sportu věnují čas v největší míře, většina odpověděla, že tráví svůj čas sportem velmi často. Četbě se žáci věnují občas. Na otázku jak často se žáci nudí, jednoznačně odpověděli, že skoro vůbec. Další zjištění a závěry z této diplomové práce nejsou pro nás aktuální (Volfová [online], 2014).

Klíč pro život - Rozvoj klíčových kompetencí v zájmovém a neformálním vzdělávání je projekt a zabývá se problematikou volného času dětí a mládeže. V rámci něj proběhl výzkum, který se jmenuje „Hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let“.

Od roku 2009 byl tento národní projekt realizován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Národním institutem dětí a mládeže. Projekt je zaměřen na zájmové a neformální vzdělávání, především na školní družiny, školní kluby, střediska volného času a na neziskové organizace, které pracují s dětmi a mládeží (Národní institut dětí a mládeže [online], 2016).

Tento projekt zabývající se uvedenou problematikou byl pro nás nejen inspirací při tvorbě dotazníku, rovněž byl podnětem pro srovnání námi zjištěných skutečností získaných výzkumným šetřením.

Zajímavým zjištěním výzkumu „Hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let“ je zájem o volnočasové aktivity. Kdy 74 % dotázaných navštěvuje volnočasové aktivity alespoň jednou týdně a pravidelně. Děti ve věku od 10 do 12 let nejvíce navštěvují volnočasové kroužky. S přibývajícím věkem ubývá dospívajících žáků, kteří navštěvují volnočasové aktivity. Podle zaměření kroužků, nejvíce respondentů navštěvuje kroužky sportovní. Dále pak výtvarné a rukodělné kroužky, hudebně dramatické a vzdělávací aktivity. Co se týče oblíbenosti je toto zaměření volnočasových kroužků stejné u dětí a dospívajících od 6 do 15 let. Rozdíl v návštěvnosti těchto kroužků vidíme až v dělení na chlapce a dívky. Chlapci se více věnují sportovním, technickým, turistickým aktivitám než dívky. Dívky více navštěvují vzdělávací aktivity, výtvarné a rukodělné kroužky a hudebně dramatické kroužky (Bocan, Maříková, Spálenský [online], 2011).

Uvedená zjištění jsme považovali za nutné uvést v naší práci. Tolik ke zkoumání stavu dané problematiky a nyní se přesuneme k podrobnému rozebrání výzkumné části.

5.2 Stanovení výzkumných cílů

Jako první jsme si stanovili hlavní výzkumný cíl a dílčí výzkumné cíle, na základě kterých jsme zformulovali otázky do dotazníku a vytvořili hypotézy.

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jak účastníci zájmového vzdělávání v Domě dětí a mládeže Šternberk hodnotí nabídku zájmových činností v tomto zařízení.

Z hlavního cíle vyplývají dílčí cíle:

- Zjistit, jaké aktivity vyplňují volný čas dětí a mládeže.
- Zjistit, jak jsou dotazovaní účastníci zájmových kroužků DDM Šternberk spokojeni.
- Zjistit, co dotazované děti motivuje kroužky v DDM Šternberk navštěvovat.
- Zjistit, o jakou aktivitu nebo zájmový kroužek, který chybí v DDM Šternberk, mají dotazované děti zájem.
- Zjistit, zda respondenti navštěvují jiná volnočasová zařízení ve Šternberku a o jaká zařízení se jedná.
- Zjistit jaké jsou informační kanály, kterými Dům dětí a mládeže Šternberk propaguje jejich činnost.

5.3 Výzkumné otázky

Před vytvořením dotazníku pro děti a mládež DDM Šternberk jsme si zformulovali výzkumné otázky, které chceme objasnit:

- 1 Jaké jiné aktivity jsou součástí volného času dětí a mládeže, které navštěvují kroužky DDM Šternberk?
- 2 Jaké jsou informační kanály, kterými Dům dětí a mládeže Šternberk propaguje jejich činnost?
- 3 Jak děti a mládež hodnotí nabídku aktivit a kroužků ze strany DDM Šternberk?
- 4 Co motivuje děti a mládež navštěvovat tyto kroužky?
- 5 Zapojují se děti a mládež do jiných činností v DDM Šternberk?
- 6 Jaká zajímavá aktivita nebo zájmový kroužek dětem chybí v DDM Šternberk?

5.4 Formulace hypotéz

Smyslem výzkumu je vyvrátit nebo potvrdit předem stanovené hypotézy. Pro výzkum v této diplomové práci jsme stanovili hypotézy takto:

H1: Chlapci mladší 12 let navštěvují sportovní činnosti více než dívky mladší 12 let.

H2: Dívky navštěvují esteticko - výchovné činnosti více než chlapci.

H3: Více než jeden kroužek navštěvuje V DDM Šternberk více dětí mladší 12 let než dětí starších 12 let.

5.5 Metodologie výzkumu

Pro účely této magisterské práce bude empirická část zaměřena na výzkumné šetření kvantitativního charakteru, pro sběr dat bude využit dotazník.

Zvolenou výzkumnou metodou je kvantitativní výzkum. Ten jsme zvolili proto, že umožňuje získat poměrně mnoho dat od více respondentů. Technikou sběru dat jsme zvolili dotazníkové šetření dětí navštěvujících DDM Šternberk. Dotazník by měl splňovat základní požadavky kladené na dobré měření jako je validita, reliabilita a praktičnost. Validita spočívá v tom, že dotazník skutečně zjišťuje to, co má. Co je výzkumným záměrem. Reliabilitou se rozumí schopnost přesně a spolehlivě zachycovat zkoumané jevy (Chráška, 2007, s. 171).

Maňák a kol. (2005, s. 20) popisují ve své publikaci dotazník, jako metodický nástroj výzkumu. Jde o poměrně rychlé a hromadné zjišťování informací o postojích lidí, osobních znalostech a hodnotových preferencích metodou písemného dotazování.

Gavora (2010, s. 121-122) pojednává ve své publikaci, že dotazník je nejvíce používanou metodou pro hromadné zjišťování údajů. Považuje se za ekonomický výzkumný nástroj. Získáme velké množství informací při malé investici času. Dobře zkonstruovaný dotazník má jasně stanovený cíl a promyšlenou strukturu.

Podle stupně otevřenosti je základní dělení položek v dotazníku popisuje Gavora (2010, s. 124-127). Uzavřená otázka nabízí hotové alternativní odpovědi. Otevřená otázka umožňuje velkou volnost u odpovědi. Polouzavřené otázky nabízí alternativní odpověď a žádají vysvětlení v podobě otevřené otázky. Škálované otázky, kdy odstupňované hodnocení jevu poskytuje škála.

Gavora (2010, s. 110) uvádí, že na měření názorů a postojů lidí se používají likertovy škály. Skládají se z výroku a stupnice, která je konstantní, lehce se konstruuje a vyhodnocuje.

Při sestavování otázek jsme se snažili, aby jim děti vždy dobře porozuměly a aby měl dotazník logický sled, zároveň nesměl být příliš dlouhý, aby respondenty neodrazovala délka dotazníku od vyplnění.

Dotazník použitý pro náš výzkum obsahuje 10 otázek a to uzavřené, otevřené a škálové. Vstupní část dotazníku se skládá z hlavičky, kde je jméno autora dotazníku, je zde vysvětlen význam a budoucí použití dotazníku, ujištění o anonymitě a pokyn k vyplnění dotazníku. Druhá část obsahuje vlastní otázky. Na konci dotazníku je poděkování za vyplnění dotazníku. První dvě otázky jsou informativní, abychom zjistili pohlaví a věk respondenta. V příloze je přiložen dotazník.

Dotazník vyplnily děti a mládeži navštěvující kroužky v DDM Šternberk. Po navrácení dotazníků bylo uskutečněno vyhodnocení dat. Pro zodpovězení výzkumných otázek jsme použili výpočet absolutních a relativních četností. Pro ověření hypotéz jsme zvolili test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku.

Chráška (2007, s. 71-72) ve své publikaci popisuje statistickou metodu pro analýzu nominálních dat, kdy do této kategorie testů významnosti řadí test dobré shody chí-kvadrát. S jeho pomocí ověřujeme, zda četnosti získané měřením v pedagogické realitě se odlišují od teoretických četností odpovídající nulové hypotéze. Formulováním alternativní H_A : a nulové hypotézy H_0 : začíná test dobré shody chí-kvadrát. Alternativní hypotéza je předpoklad, že mezi sledovanými jevy je vztah. Nulová hypotéza je předpoklad, že mezi sledovanými jevy není vztah.

Na základě testování nulové hypotézy rozhodneme o odmítnutí nebo přijetí hypotéz. K tomuto účelu se vypočítá testové kritérium, což je číselná charakteristika odvozená ze zjištěných dat. χ^2 je testové kritérium chí – kvadrát, P je pozorovaná četnost a O je očekávaná četnost odpovídající nulové hypotéze.

Čtyřpolní tabulka se dvěma řádky a dvěma sloupci je zvláštním případem kontingenční tabulky. V úvahu přichází použití, kdy proměnné, mezi nimiž máme ověřovat vztah, mohou nabývat pouze dvou alternativních kvalit (Chráška, 2007, s.82).

5.6 Výzkumný soubor

„Cílová skupina- v empirickém výzkumu velká skupina subjektů, věcí či jevů, k níž jsou vztahována zobecnění vyvozovaná z poznatků o určitém vybraném vzorku subjektů aj., který tuto cílovou skupinu reprezentuje.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 35).

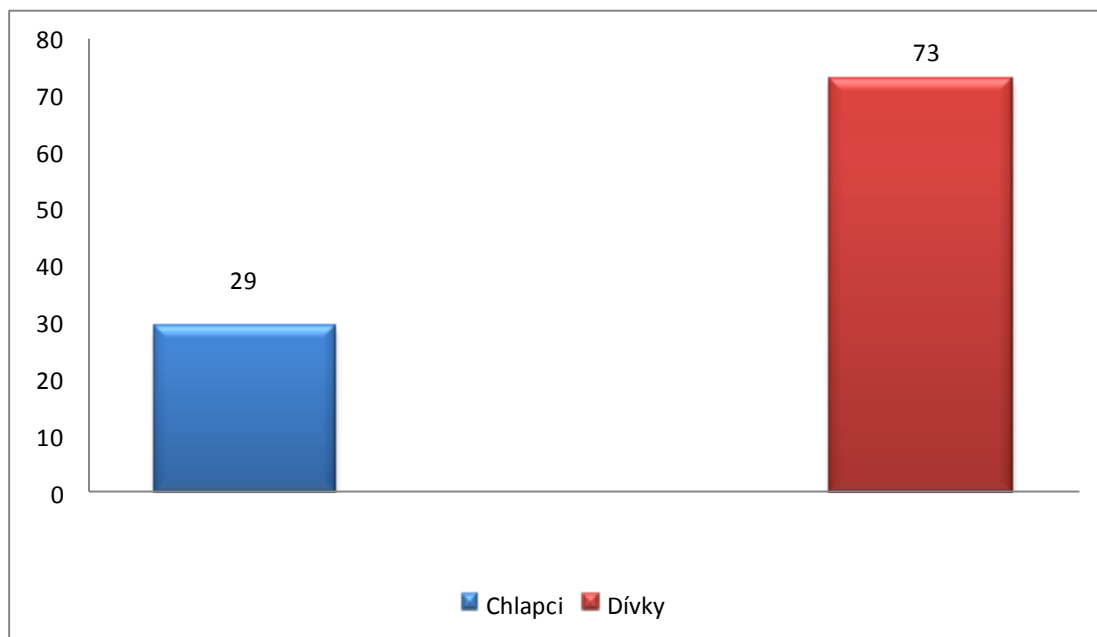
„Vzorek- při empirickém výzkumu je to reprezentativní část ze základního souboru, která vznikne výběrem. Ze zjištění provedených na vzorku se obvykle vyvozují zobecnění, jež mají platit o celém souboru.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 373).

Výzkumným souborem neboli cílovou skupinou pro náš výzkum, jsou děti a mládež, které navštěvují zájmové kroužky v Domě dětí a mládeže ve Šternberku.

Dotazníky byly rozdány dětem a mládeži ve vybraných kroužcích. V dotazníkové metodě nemůžeme vždy počítat se stoprocentní návratností.

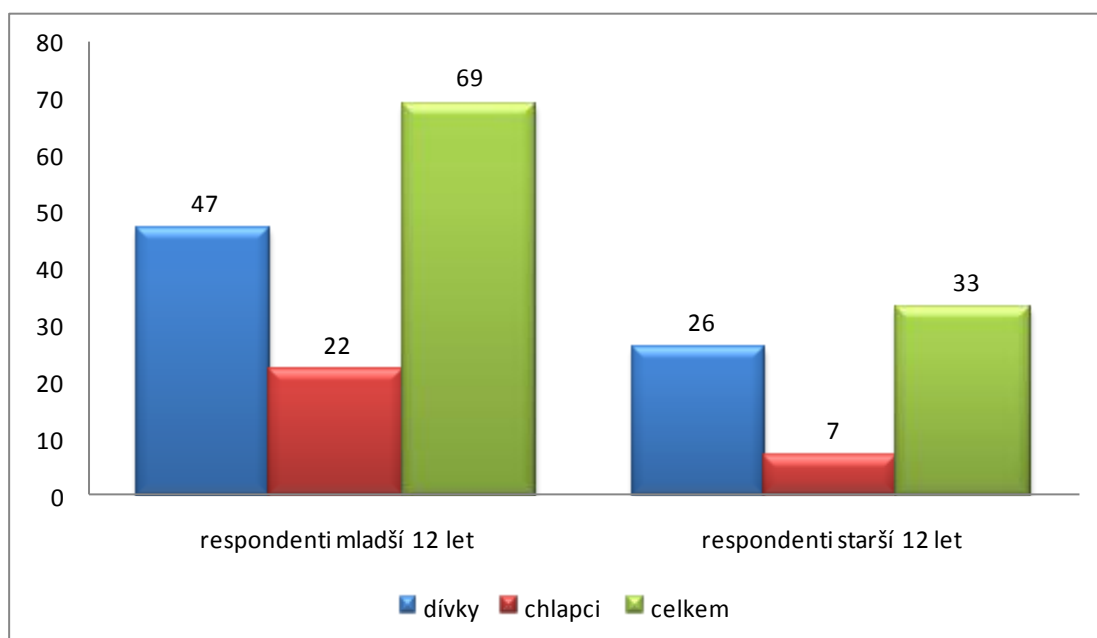
Ze 130 dotazníků se vrátilo 109, což znamená 84 % návratnost. Ze 109 navrácených dotazníků jsme pro nesprávné nebo neúplné vyplnění vyřadili 7 dotazníků. Za výzkumný vzorek považujeme 102 dotazníků, které jsme v naší práci vyhodnotili. Výzkumným souborem pro náš výzkum je tedy 102 dětí.

Následující grafy nám znázorňují pro úplnost rozlišení respondentů podle pohlaví a podle věku.

Graf č. 1 Rozdělení respondentů dle pohlaví (absolutní četnost)

Dívky jsou mezi respondenty výrazně více zastoupeny a to z 72 %. Chlapci jsou zastoupeni 28 % respondentů.

Graf č. 2 Rozdělení respondentů dle věku (absolutní četnost)

Starších 12 let je 32 % respondentů, mladších 12 let je 68 % respondentů, dívek starších dvanácti let je 36 %, dívek mladších dvanácti let je 64 %. Mezi chlapci je zastoupení 24 % chlapců starších dvanácti let a 76 % chlapců mladších dvanácti let.

5.7 Organizace průběhu šetření

Stanovením problému začal výzkum, proto jsme se rozhodli prozkoumat, jak účastníci zájmového vzdělávání v Domě dětí a mládeže Šternberk hodnotí nabídku zájmových činností v tomto zařízení. Poté jsme formulovali hypotézy.

Před zahájením výzkumu jsme kontaktovali ředitele a zástupce DDM Šternberk, zda je možné v jejich zařízení realizovat výzkum, kdy souhlasili. Převzetí vyplněných dotazníků našeho výzkumu proběhlo v dubnu 2016.

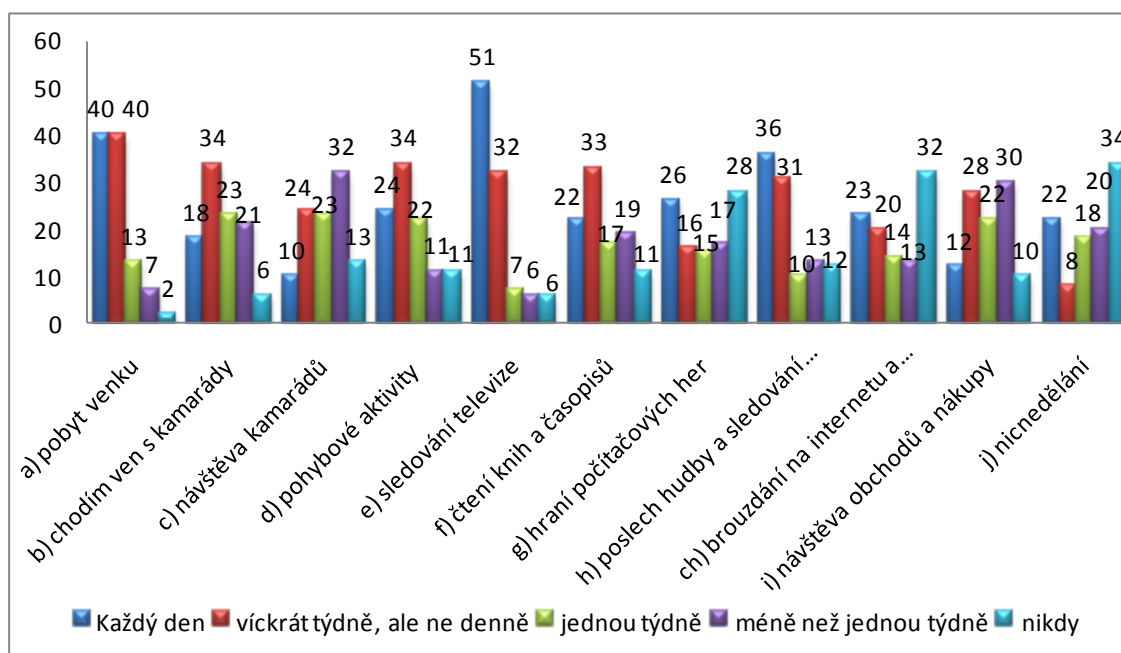
Do DDM Šternberk bylo předáno 130 dotazníků. Vrátilo se nám 109 vyplněných dotazníků, z nich bylo 7 vyřazeno pro neúplnost nebo nesprávnost vyplnění. Zůstalo tedy 102 správně vyplněných dotazníků.

Poté jsme přešli k verifikování, ověřování a testování předem stanovených hypotéz. Po zpracování všech dat jsme z našeho výzkumu vyvodili závěry, odmítli nebo přijali hypotézy a naše poznatky jsme prezentovali v závěru výzkumné části.

6 Výsledky výzkumného šetření

V následující kapitole zhodnotíme odpovědi na jednotlivé otázky dotazníku, což nám pomůže dosáhnout cílů výzkumu a odpovědět na výzkumné otázky. Zodpovězení jednotlivých výzkumných otázek uvedeme pod grafy a zhodnocením dotazníkové otázky, která nám poskytla data pro zodpovězení výzkumné otázky. Poté přejdeme k testování předem stanovených hypotéz a závěrem souhrnně zhodnotíme celý výzkum.

6.1 Vyhodnocení výzkumných otázek

Graf č. 3.1, otázka č. 3, Které aktivity jsou součástí Tvého volného času (absolutní četnosti)

Otázka č. 3 zjišťovala, jak respondenti tráví svůj volný čas. Pro větší přehlednost odpovědi na jednotlivé otázky jsou v příloze č. 3 zpracovány grafy jednotlivě pro každou otázku zvlášť.

Níže je procentuální vyjádření odpovědí respondentů.

- 3a) Celkem 39 % respondentů odpovědělo, že každý den tráví svůj volný čas pobytem venku. Stejně tak 39 % zvolilo odpověď víckrát týdně, ale ne denně. Možnost jednou týdně zvolilo 13 % respondentů, méně jak jednou týdně 7 % a nikdy 2 % odpovídajících.
- 3b) Celkem 18 % všech respondentů zvolilo odpověď každý den, 33 % odpověď víckrát týdně, ale ne denně, 23 % respondentů odpovědělo, že ven s kamarády chodí jednou týdně, 21 % méně jak jednou týdně a 6 % zvolilo odpověď nikdy.
- 3c) Celkem 10 % dětí navštěvuje své kamarády každý den, 24 % dětí víckrát týdně, ale ne

denně, 23 % dětí odpovědělo, že se s kamarády navštěvují jedenkrát týdně, 31 % méně než jednou týdně a 13 % dětí se nenavštěvuje nikdy.

- 3d) Celkem 24 % respondentů provozuje nějakou pohybovou aktivitu mimo kroužky každý den, 33 % víckrát týdně, ale ne denně, 22 % jednou týdně. Možnosti méně jak jednou týdně a nikdy byly voleny shodně v jedenácti procentech.
- 3e) Celkem 50 % respondentů sleduje televizi každý den. 31 % respondentů uvedlo, že sleduje televizi víckrát týdně, ale ne denně, 7 % jednou týdně, 6 % méně jak jednou týdně a 6 % televizi nesleduje nikdy.
- 3f) Celkem čte knihy a časopisy každý den 22 % dotázaných, víckrát týdně, ale ne denně 32 %, jednou týdně 17 %, méně jak jednou týdně 19 % a nikdy nečte časopisy a knihy 11 % dotázaných.
- 3g) U otázky ohledně hraní počítačových her zvolilo odpověď každý den 25 % respondentů, odpověď víckrát týdně, ale ne denně 16 %, jednou týdně 15 %, méně jak jednou týdně 17 % a odpověď nikdy zvolilo 27 % respondentů.
- 3h) V otázce týkající se poslechu hudby a sledování filmů na pc bylo zjištěno, že aktivitu provozuje denně 35 % dotázaných. 30 % respondentů pak odpovědělo víckrát týdně, ale ne denně, 10 % jednou týdně, 13 % méně jak jednou týdně a 12 % nikdy.
- 3ch) Celkem 23 % respondentů se v dotazníku vyjádřilo pro každodenní brouzdání na internetu a sociálních sítích. Víckrát týdně, ale ne denně provozuje činnost 20 % respondentů, jednou týdně 14 %, méně než jednou týdně 13 %. Nejvíce, a to 31 % respondentů nikdy neseserfuje po internetu a sociálních sítích.
- 3i) Celkem 12 % odpovídajících navštěvuje každý den obchody a nákupy, 27 % odpovídajících víckrát týdně, ale ne denně, 22 % jednou týdně, 29 % méně jak jednou týdně a 10 % odpovídajících obchody a nákupy nenavštěvuje nikdy.
- 3j) V otázce, která zjišťovala, jak často se respondenti věnují nicnedělání, zvolilo odpověď každý den 22 %, odpověď víckrát týdně, ale ne denně 8 %, jednou týdně 18 %, méně jak jednou týdně 20 % a odpověď nikdy 33 %.

Otázka č. 3 k) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – jiná odpověď:

Otázka 3 k) sloužila pro zachycení dalších možností trávení volného času, než jaké byly v nabídce. Objevovaly se možnosti jako například, každodenní starost o zvířata, jízda na kole, šplh, trampolína, tablet nebo klavír. V četnosti víckrát týdně, ale ne denně se objevovaly možnosti sport, starost o koně, práce na zahradě nebo se dřevem, výroba náramků z korálků. Jedna dívka zapsala, že chodí jednou týdně do lesa. Celkově možnosti zapsat vlastní aktivitu využilo 14 dětí. Z toho 2 chlapci a 12 dívek.

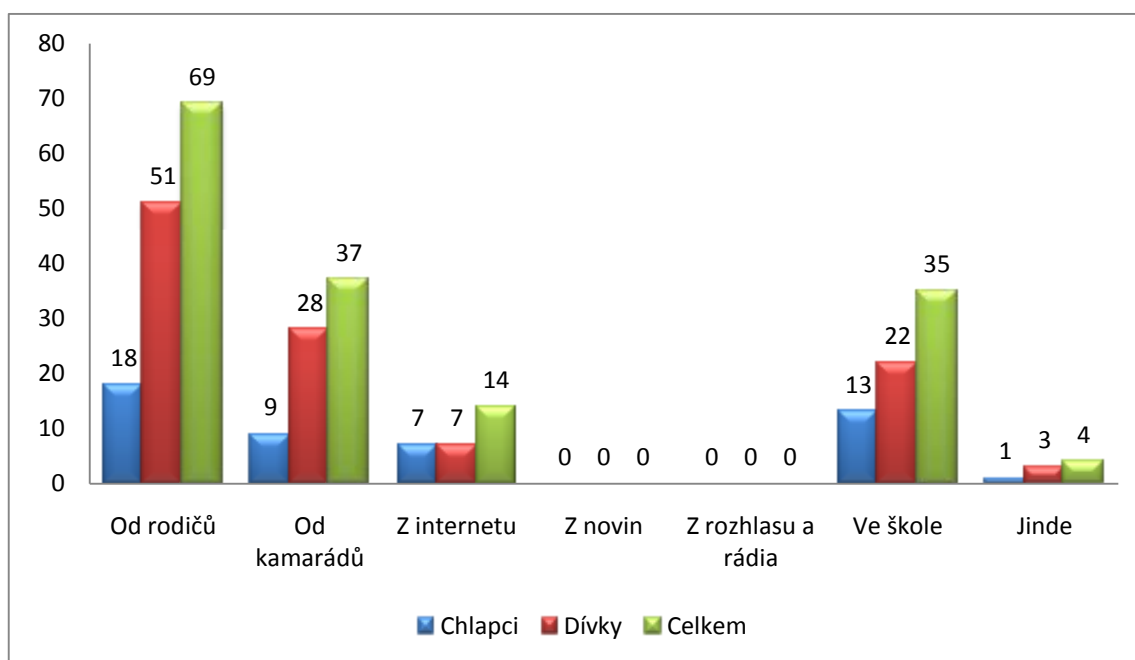
Děti, které odpovídaly na náš dotazník, uváděly nejčastěji, že tráví čas pobytem venku či sledováním televize. U otázek týkajících se nicnedělání, brouzdání po internetu a hraní počítačových her se objevuje velká míra negativních odpovědí a nejvíce odpovědí nikdy. Na základě těchto dat z třetí dotazníkové otázky byla zodpovězena výzkumná otázka č. 1, k níž jsme navíc zpracovali graf č. 3.2.

Graf 3.2, výzkumná otázka č. 1 Jaké jiné aktivity jsou součástí volného času dětí a mládeže, které navštěvují kroužky DDM Šternberk? (absolutní četnosti pozitivních odpovědí tzn. každý den a víckrát denně, ale ne týdně)

Otázkou č. 3 jsme získali data k zodpovězení *první výzkumné otázky (Jaké jiné aktivity jsou součástí volného času dětí a mládeže, které navštěvují kroužky DDM Šternberk)?*

Graf č. 3.2 znázorňuje, kolik dětí tráví svůj volný čas činnostmi nabízenými v dotazníku. Odpovědi každý den a víckrát týdně, ale ne denně jsme považovali za kladné, tedy, že jimi děti tráví svůj volný čas. Nejvíce respondentů, kolem osmdesáti procent, tráví volný čas sledováním televize a pobytem venku. Další oblíbenou činností je poslech hudby a sledování filmů. Více než padesát procent respondentů také uvádí, že tráví volný čas pohybovými aktivitami (mimo kroužky), chozením ven s kamarády a četbou knih. Všechny ostatní nabízené možnosti byly voleny v méně než padesáti procentech odpovědí. Nejméně tráví děti volný čas nicneděláním a návštěvou kamarádů – tyto možnosti volilo zhruba třicet procent.

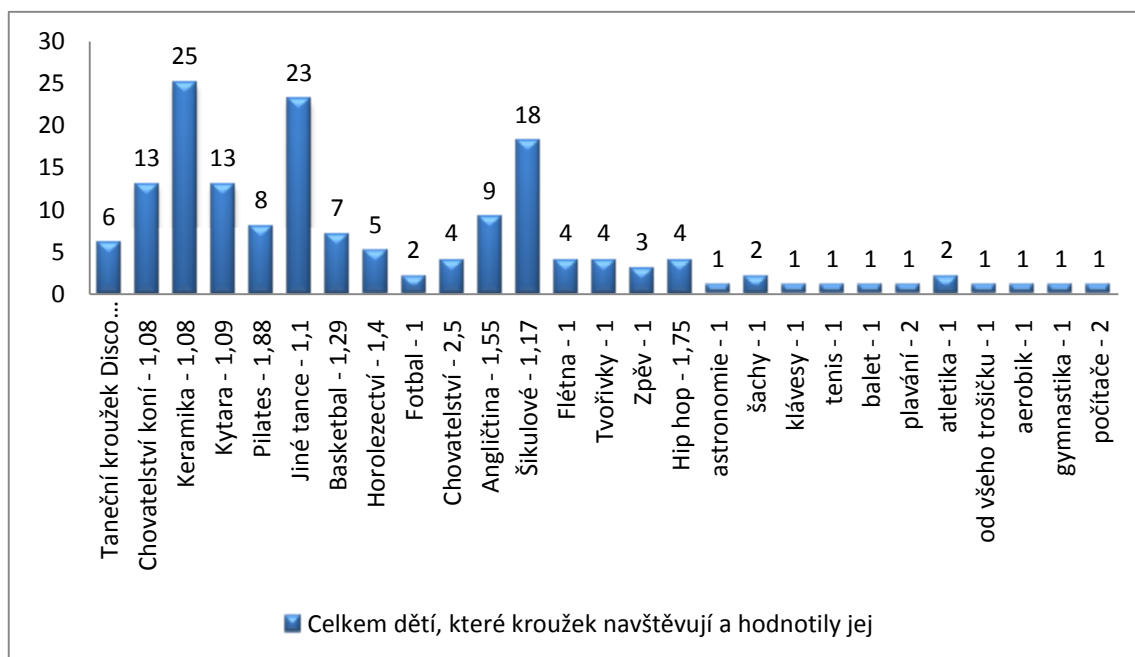
Graf č. 4, otázka č. 4 Odkud jsi získal/a informace o nabídce kroužků v DDM Šternberk? (absolutní četnosti)

Zde měli respondenti možnost zatrhnout více odpovědí než jednu. Jedná se tedy o zjištění četnosti odpovědí, která neodpovídá počtu odpovídajících. Bylo zjištěno, že nejvíce informací o kroužcích nabízených v DDM Šternberk mají děti od rodičů a to celkem ve 43 %, další častou odpovědí byla možnost od kamarádů, kterou zvolilo 23 % dětí, a třetí v pořadí nejčastěji volená odpověď byla ve škole – volilo ji 22 % dětí. Na internetu hledalo informace 9 % dětí a jinde necelá 3 %. U volby jinde byla možnost dopsat kde, zde děti dopisovaly jako zdroj informací letáky. Možnosti z novin a z rozhlasu či rádia nevolil nikdo.

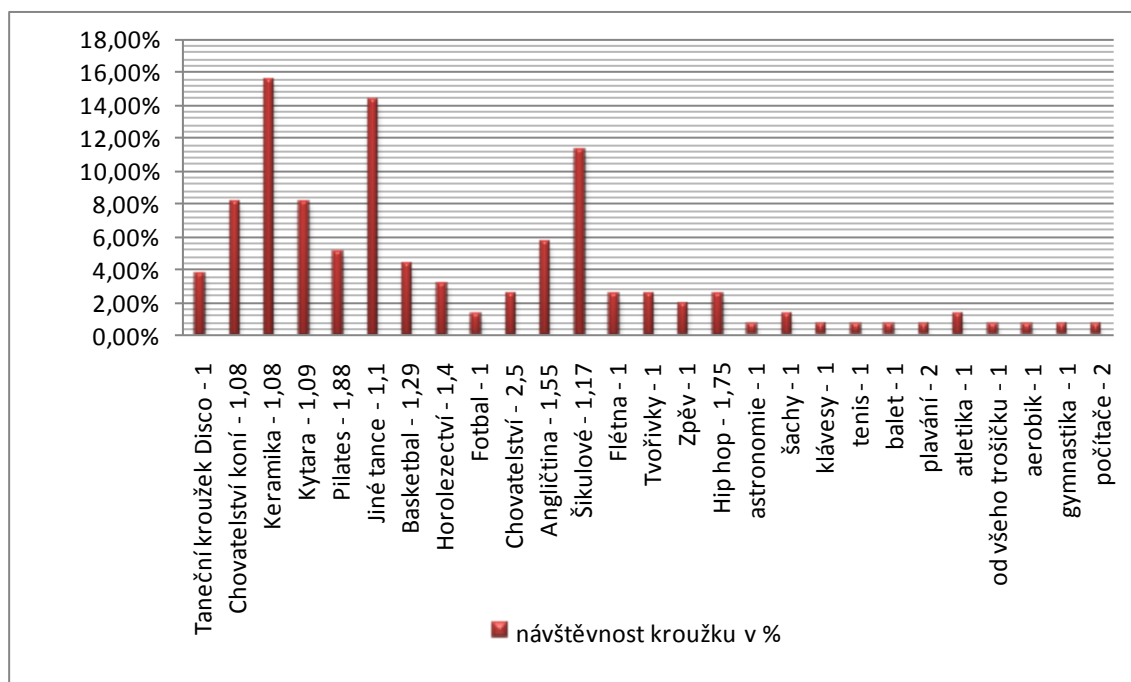
Otázkou č. 4 jsme získali data k zodpovězení druhé výzkumné otázky (Jaké jsou informační kanály, kterými Dům dětí a mládeže Šternberk propaguje jejich činnost)?

Z uvedených dat je zřejmé, že děti, které nyní navštěvují kroužky v DDM Šternberk, se o možnostech v DDM dověděly nejčastěji od rodičů, kamarádů či ve škole. Malé procento dětí získalo informace na internetu a dvě z dětí jinde (na letácích nebo díky předchozímu absolvování jiného kroužku v DDM). DDM Šternberk svoji propagaci pravděpodobně směřuje ke spolupráci se školami a internetovým informacím. Můžeme usuzovat, že na těchto dvou místech získávají informace i rodiče, kteří je pak předávají svým dětem.

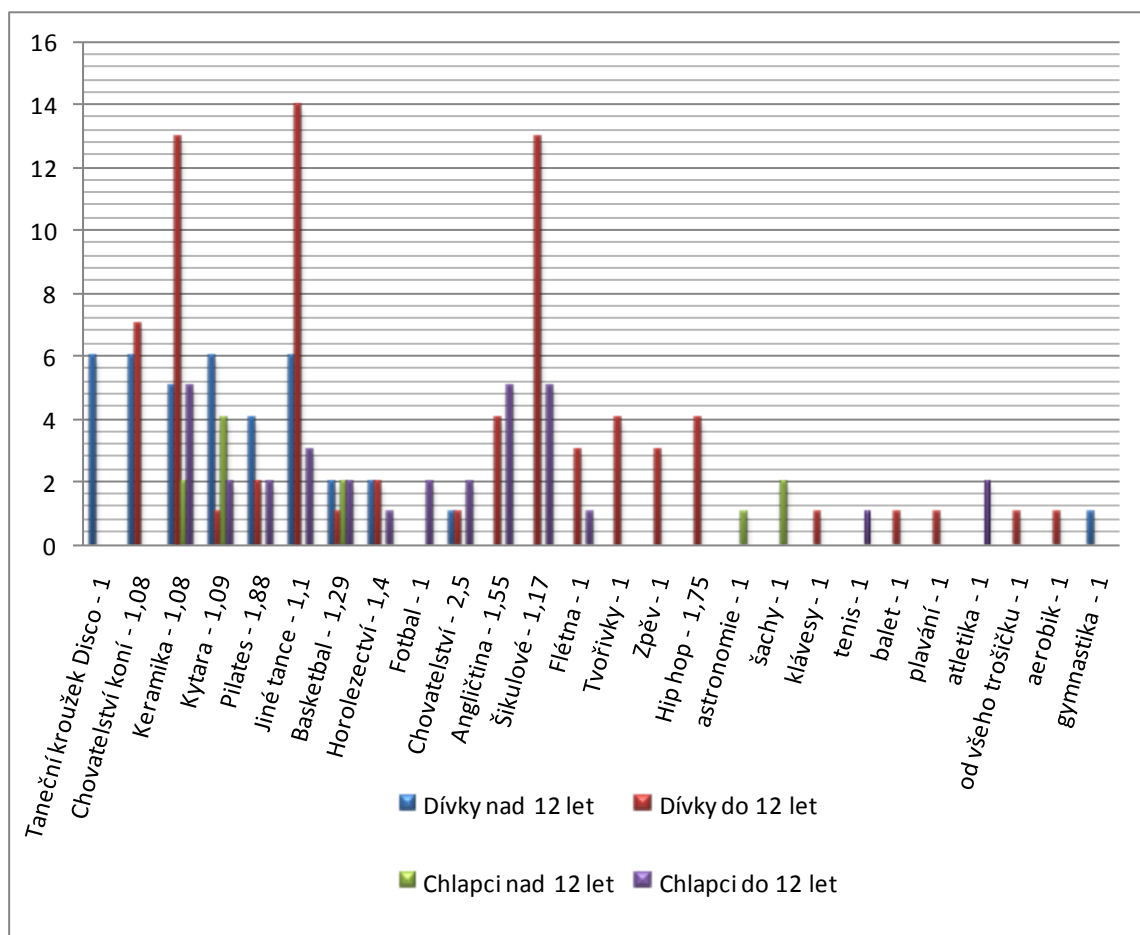

Graf č. 5.1., otázka č. 5 Jak celkově hodnotíš kroužek, který navštěvuješ? (absolutní četnosti) (za názvem kroužku je uvedeno průměrné hodnocení kroužku)

Graf č. 5.2., otázka č. 5 Jak celkově hodnotíš kroužek, který navštěvuješ? (procentuální vyjádření)

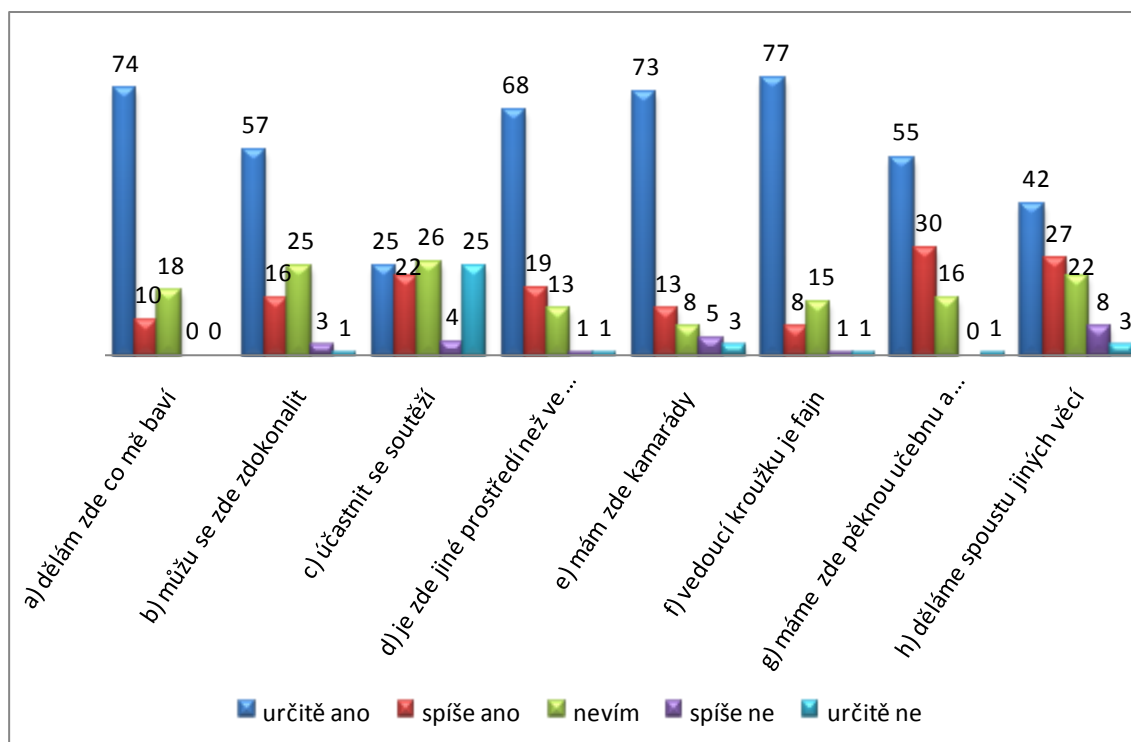
Graf č. 5.3., otázka č. 5 Jak celkově hodnotíš kroužek, který navštěvuješ? (absolutní četnosti, rozdělení dle pohlaví a věku)

Na tuto otázku respondenti odpovídali volně, bez možnosti výběru, měli zapsat, do jakých kroužků v DDM Šternberk chodí a jakou známku, podobně jako ve škole na stupnici 1 – 5, by je ohodnotili. Nejčastější hodnocení je 1, objevovalo se i hodnocení 1*, hodnocení 3, 4 a 5 se objevovalo spíše výjimečně. V grafu je uvedena průměrná známka uváděná při hodnocení kroužku a počet dětí, které kroužek navštěvují.

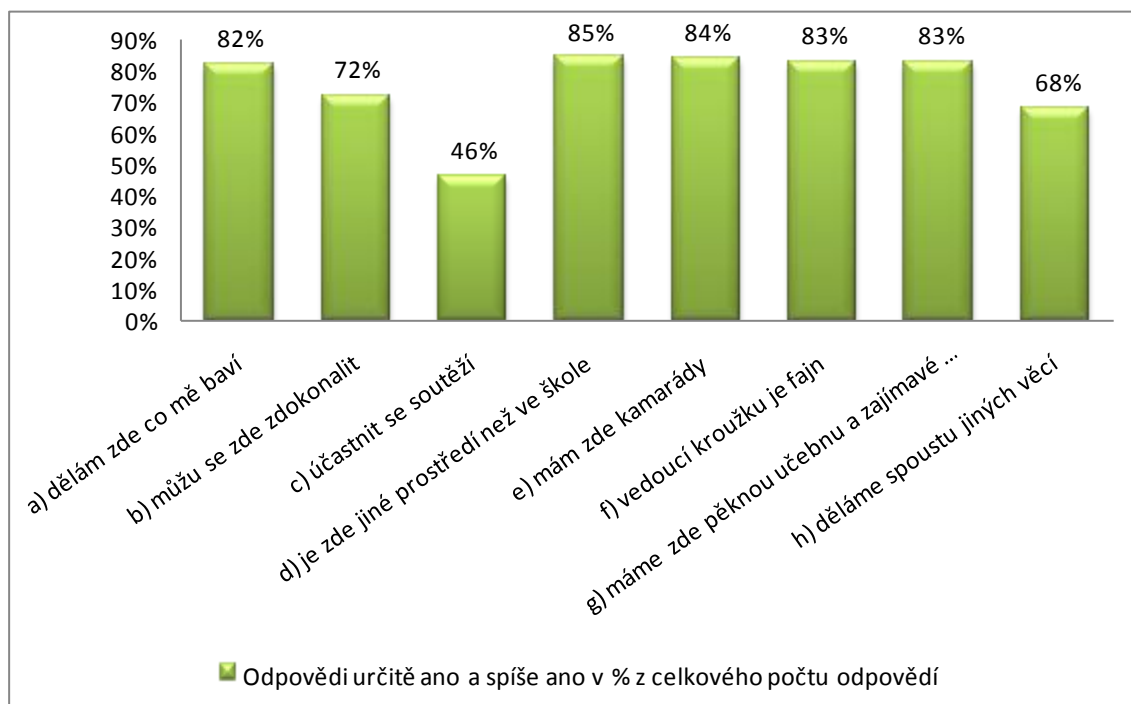
Nejnavštěvovanější jsou keramika – 16 %, taneční kroužek – 14 % a šikulové 11 %. Dále z celkového počtu kroužků mezi nejnavštěvovanější patří chovatelství koní, kytara, angličtina.

Otázkou č. 5 jsme získali data k zodpovězení *třetí výzkumné otázky (Jak děti a mládež hodnotí nabídku aktivit a kroužků ze strany DDM Šternberk)?*

Většina dětí je s nabídkou naprosto spokojena. Celkově přes osmdesát procent. Hodnocení kroužků je také velmi příznivé, nejčastější hodnocení bylo jedna, dokonce mnoho dětí psalo jedna s hvězdičkou. Horší známky jako jsou tři, čtyři nebo pět, se objevovaly výjimečně.

Graf č. 6.1., otázka č. 6 Proč do tohoto kroužku chodíš? (absolutní četnosti)

Graf č. 6.2., otázka č. 6 Proč do tohoto kroužku chodíš? (procentuální vyjádření pozitivních odpovědí tzn. určitě ano a spíše ano)

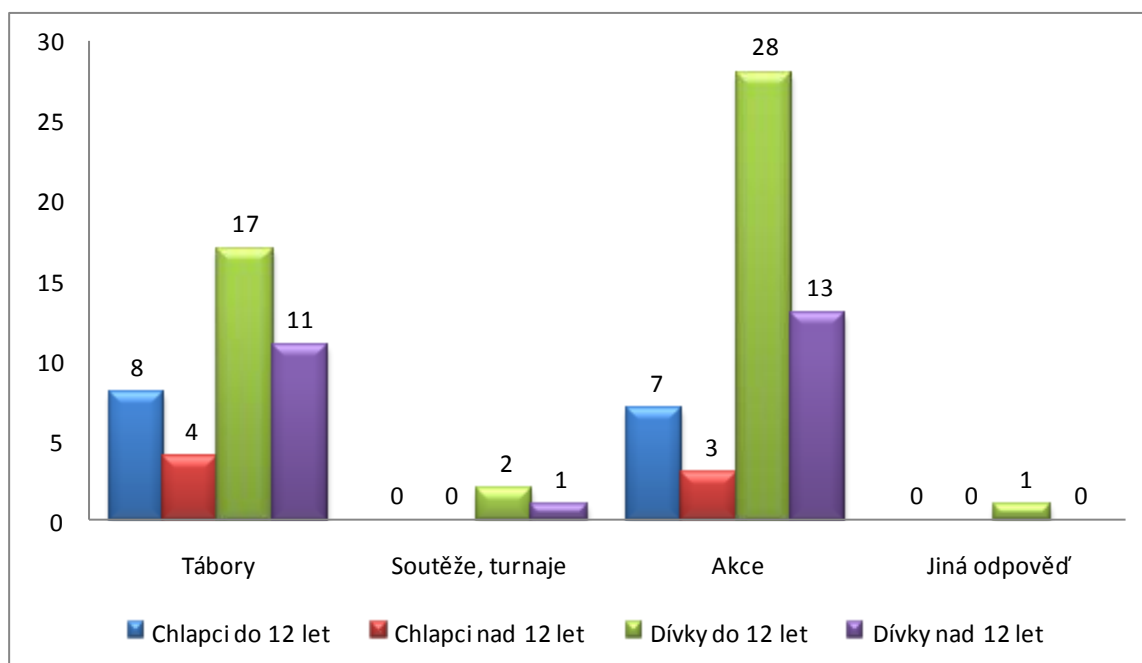
V grafu č. 6.2. je uvedeno kolik procent dětí odpovědělo na danou otázku možností určitě ano a spíše ano.

V otázce č. 6 žáci volili z 8 možností, proč navštěvují kroužky, do kterých se přihlásili.

Nejčastější pozitivní odpovědi byly je zde jiné prostředí než ve škole – 85 % pozitivních odpovědí, mám zde kamarády – 84 % pozitivních odpovědí, možnosti vedoucí kroužku je fajn a máme zde pěknou učebnu a zajímavé pomůcky byly shodně pozitivně zvoleny v 83 % odpovědí. Dělán zde, co mě baví volilo pozitivně 82 % respondentů, můžu se zde zdokonalit 72 % a děláme spoustu jiných věcí 68 % respondentů. Nejméně často pozitivně zvolená odpověď byla účast na soutěžích, kterou pozitivně zvolilo pouze 46 % dotázaných, z 54 % volili jednu z možností nevím, spíše ne a určitě ne. Poslední možnou volbou u otázky byla ch) jiná odpověď. Tu zvolil pouze jeden respondent, chlapec mladší 12 let, do kolonky určitě ano vepsal – jsou tu věci, které doma nemám.

Otázkou č. 6 jsme získali data k zodpovězení *čtvrté výzkumné otázky (Co motivuje děti a mládež navštěvovat tyto kroužky)?*

Děti navštěvují kroužky převážně proto, že zde dělají to, co je baví a vedoucí kroužků jsou oblíbení. Mnoho dětí si zde našlo kamarády a líbí se jim, že je zde jiné prostředí než ve škole. Naopak nejméně častou motivací jsou soutěže, o které mezi dětmi buď není příliš velký zájem, nebo jejich kroužek soutěžení neumožňuje. Většina dětí je motivována pozitivně a dle odpovědí do kroužků pravděpodobně chodí ráda.

Graf č. 7, otázka č. 7 Čeho jiného se zúčastňuješ v DDM Šternberk? (absolutní četnosti)

DDM Šternberk zajišťuje mimo vedení kroužků také další akce, otázka č. 7 zjišťovala jakých se účastní děti, které zde navštěvují kroužky. Protože v této otázce děti mohli zaznačit více

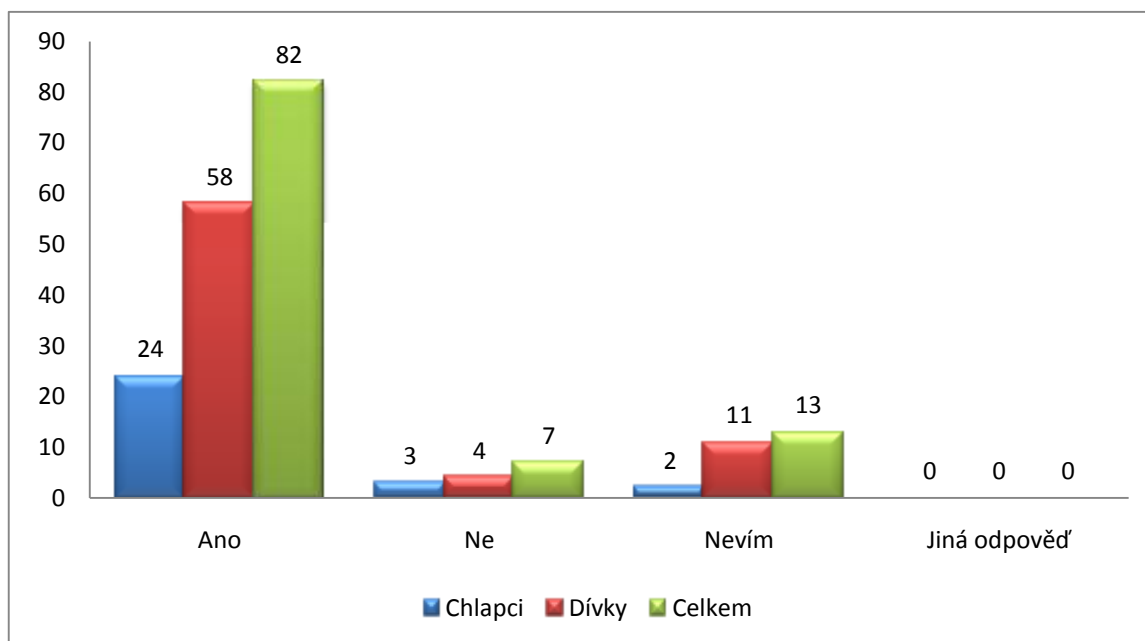
odpovědí nebo také žádnou, interpretujeme četnost odpovědí k dané možnosti.

Ve 42 % byla zvolena možnost a) Tábory, ve 3 % b) Soutěže, turnaje, v 54 % možnost c) akce a v 1 % možnost d) Jiná odpověď.

Při odpovídání na tuto otázku měli respondenti možnost vypsát o jaké konkrétní tábory, soutěže nebo akce se jedná. Nejčastěji navštěvovaným táborem je tábor koňský, byl vypsán ve 25 případech ze 40, tzn. ze 63 %. Dalšími navštěvovanými tábory byly expedice do zoo či taneční tábory, některé děti nevyužily možnosti vypsát o jaký konkrétní tábor se jednalo a pouze vypsaly, že se táborem účastní. Mezi akce, kterých se respondenti v DDM Šternberk zúčastňují, patří: pálení čarodějnic, domeček se baví, Halloween, pečení, ecce homo, prázdniny, různá vystoupení, akce s domečkem do Božeňova či velikonoce. Možnost jiná odpověď zvolila jedna dívka mladší 12 let a vypsala, že se zde ničeho dalšího nezúčastňuje.

Otázkou č. 7 jsme získali data k zodpovězení *páté výzkumné otázky (Zapojují se děti a mládež do jiných činností v DDM Šternberk)?*

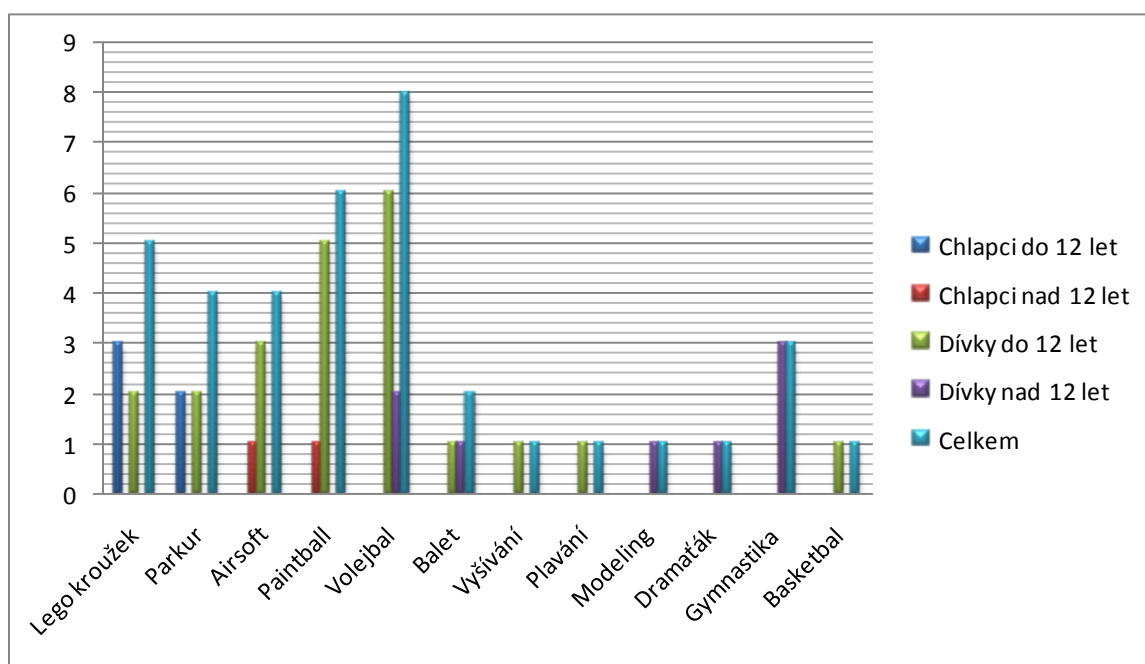
Ano, mnoho dětí navštěvuje tábory pořádané DDM Šternberk nebo jednodenní akce. Mezi tábory je jednoznačně nejnavštěvovanější tábor koňský. Mezi oblíbené akce patří oslavy pálení čarodějnic, Halloweenu, akce Domeček se baví a jednodenní výlety jako například S domečkem do Božeňova. Nejméně respondentů se zapojuje do soutěží konaných DDM.

Graf č. 8, otázka č. 8 Je pro Tebe nabídka aktivit a kroužků dostačující? (absolutní četnosti)

Z grafu vyplývá, že děti jsou s nabídkou kroužků a aktivit spokojeny. Vyjádříme-li odpovědi

děti v procentech, pak 80 % všech odpovídajících je spokojeno s nabídkou aktivit a kroužků. Dívky jsou spokojeny ze 79 % a chlapci z 82 %. Nedostačující je nabídka DDM Šternberk pro 7 % všech respondentů, 5 % všech dívek a 10 % všech chlapců. 13 % odpovídajících se v otázce nerozhodlo a zvolilo možnost nevím. Mezi dívkami tuto možnost volilo 15 % a mezi chlapci 7 %.

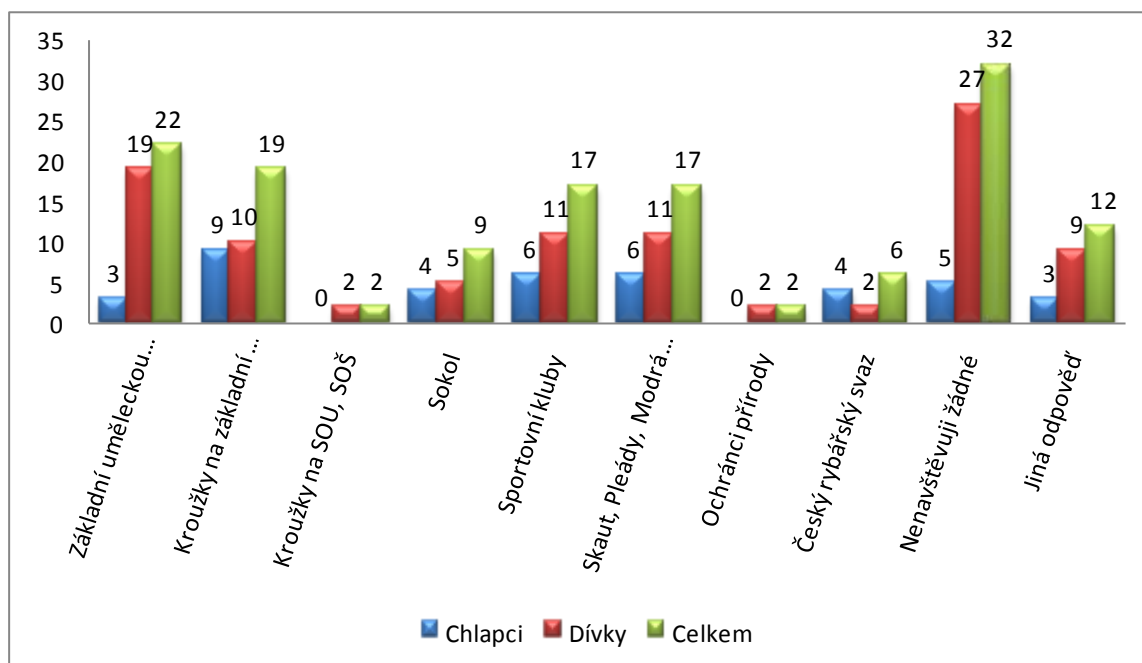

Graf č. 9, otázka č. 9 Jaká aktivita nebo zájmový kroužek Ti chybí v DDM Šternberk? (absolutní četnosti)

Vzhledem k tomu, že většina respondentů je spokojená s nabídkou DDM Šternberk, na tuto otevřenou otázku mnoho respondentů neodpovídalo – 64 %, naopak 36 % dětí na otázku odpovědělo. Jednotlivé aktivity či kroužky, které byly do dotazníku zaznamenány, se objevují téměř samostatně, jedno zvolení chybějícího kroužku odpovídá 3 %, pouze parkur a airsoft jsou žádány čtyřmi respondenty, což znamená 11 % odpovídajících, lego kroužek pěti respondenty – 14 %, paintball pak šesti respondenty neboli 16 % odpovídajících a nejžádanější chybějící kroužek je volejbal, který by uvítalo osm dětí, tedy 21 % respondentů.

Otázkou č. 9 jsme získali data k zodpovězení **šesté výzkumné otázky (Jaká zajímavá aktivita nebo zájmový kroužek dětem chybí v DDM Šternberk)?**

Děti by uvítaly volejbal, paintball a lego kroužek. Několik dětí by si přálo i parkur či airsoft. Ojedinele se objevovaly také odpovědi jako například vyšívání, plavání, balet nebo modeling.

Graf č. 10, otázka č. 10 Které volnočasové zařízení ve Šternberku ještě navštěvuješ? (absolutní četnosti)

Nejvíce žáků a to 23 % odpovědí bylo na otázku č. 13, že nenavštěvuje jiné volnočasové zařízení ve Šternberku. Děti, které navštěvují nějaké jiné zařízení navštěvují nejčastěji základní uměleckou školu – 16 % všech odpovědí, kroužky na ZŠ – 14 % všech odpovědí, sportovní kluby byly voleny stejně jako Skaut, Plejády a Modrá pětka ve 12 %. na Sokol padlo 6 % odpovědí, na Český rybářský svaz 4 % odpovědí. Kroužky na SOU, SOŠ a Ochránci přírody byli voleny shodně v 1 % odpovědí. Možnost jiná odpověď byla zvolena z 9 % a respondenti mohli uvést, o jaké zařízení se jedná. V odpovědích se objevuje například, že chodí do baletu, ale ne ve Šternberku.

6.2 Verifikace hypotéz

Pro ověření hypotéz jsme použili test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku.

H1: Chlapci mladší 12 let navštěvují sportovní činnosti více než dívky mladší 12 let.

H2: Dívky navštěvují esteticko -výchovné činnosti více než chlapci.

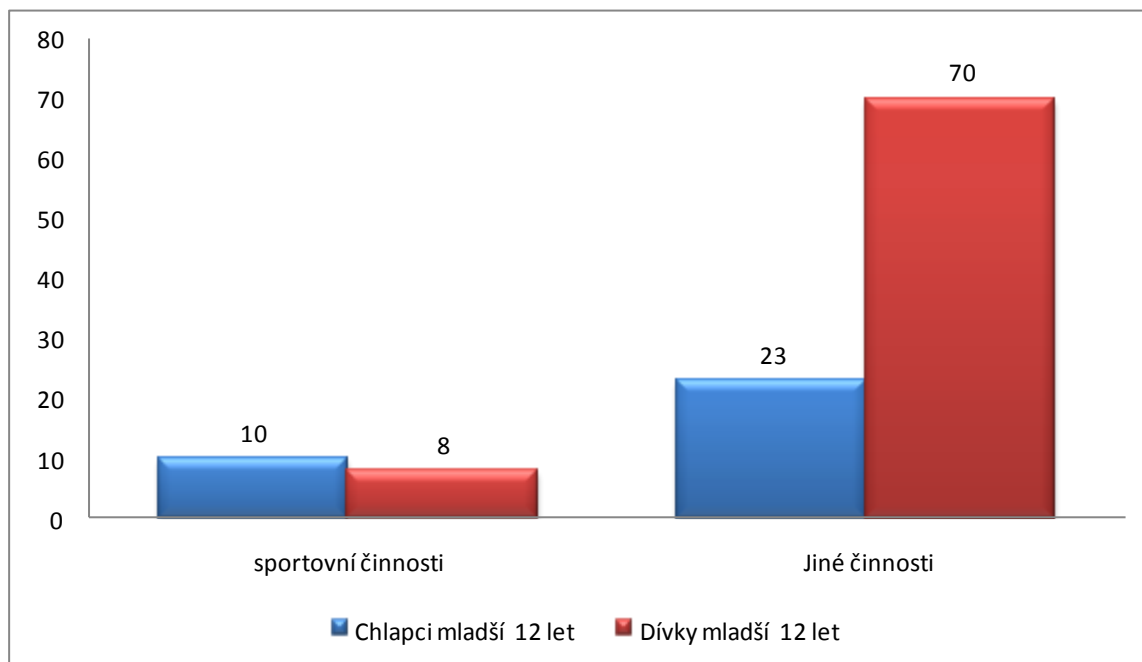
H3: Více než jeden kroužek navštěvuje v DDM Šternberk více dětí mladších 12 let než dětí starších 12 let.

6.2.1 Hypotéza číslo 1

H_1 : Chlapci mladší 12 let navštěvují sportovní činnosti více než dívky mladší 12 let.

H_0 : Mezi mírou navštěvování sportovních kroužků a pohlavím dětí není vztah.

Pro sestavení grafu a tabulky byla použita data z otázky č. 5. Sportovní kroužky navštěvuje 30 % chlapců, mezi dívkami navštěvuje sportovní kroužky 10 %. Celkově navštěvuje sportovní kroužky 16 % všech dětí mladších 12 let.

Graf č. 11 Návštěvnost sportovních a jiných kroužků v DDM Šternberk

	Sportovní činnosti P (O)	Jiné činnosti P (O)	Σ
Chlapci	10 (5,35)	23 (27,64)	33
Dívky	8 (12,64)	70 (64,35)	78
Σ	18	93	111

P = pozorovaná četnost

O = očekávaná četnost

Výpočet počtu stupňů volnosti

$$f = (r-1)(s-1) \quad f = (2-1)(2-1) = 1$$

Zvolená hladina významnosti je 0,05

Pro hladinu významnosti 0,05 a stupeň volnosti 1 nalezneme ve statistických tabulkách kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$

Výpočet hodnot testového kritéria

Pro všechna pole jsme spočítali hodnotu $(P-O)^2/O$ a hodnoty následně sečetli.

$$4,041 + 0,790 + 1,703 + 0,496 = 7,03$$

Při srovnání vypočtených hodnot zjišťujeme, že kritická hodnota testového kritéria 3,841 je nižší než vypočtená hodnota testového kritéria (7,03). **Odmítáme tedy nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní, to znamená, že chlapci mladší 12 let navštěvují sportovní kroužky více než dívky mladší 12 let.**

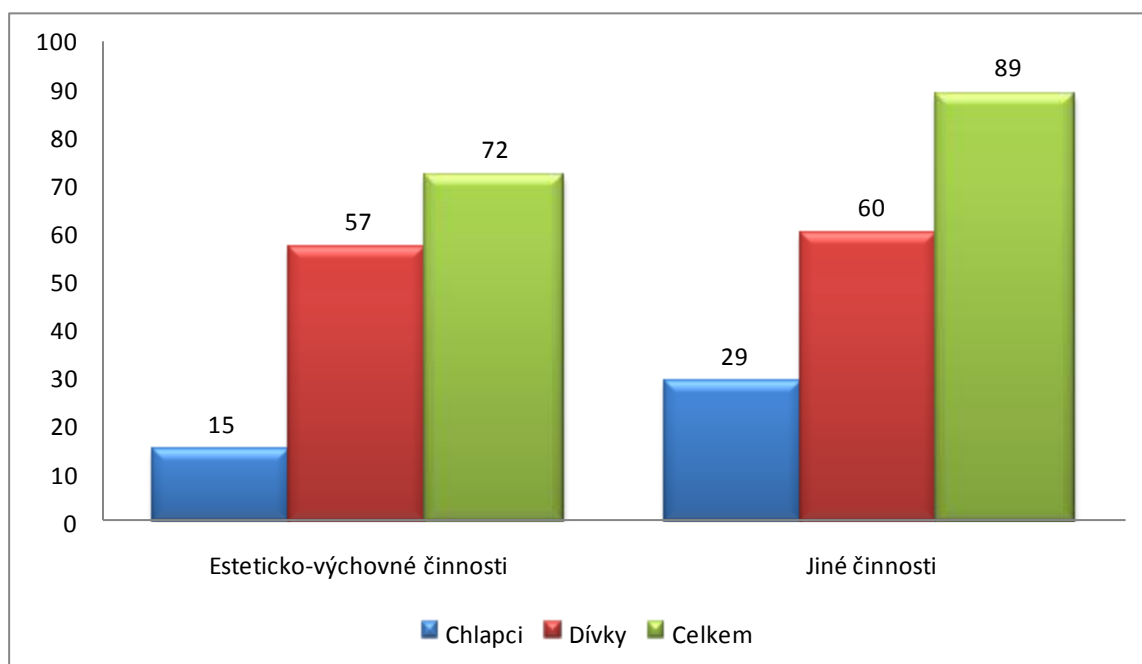
6.2.2 Hypotéza číslo 2

H_2 : Dívky navštěvují esteticko - výchovné činnosti více než chlapci.

H_0 : Mezi mírou navštěvování esteticko-výchovných činností a pohlavím dětí není vztah.

V tabulce a grafu bylo použito dat z otázky č. 5

49 % všech dívek a 34 % všech chlapců navštěvuje esteticko-výchovné kroužky v DDM Šternberk. Celkově navštěvuje tyto kroužky 45 % všech dětí.

Graf č. 12 Návštěvnost esteticko-výchovných a jiných kroužků

	Esteticko-výchovné činnosti P (O)	Jiné činnosti P (O)	Σ
Dívky	57 (52,32)	60 (65,40)	117
Chlapci	15 (19,67)	29 (24,59)	44
Σ	72	90	161

P = pozorovaná četnost

O = očekávaná četnost

Výpočet počtu stupňů volnosti

$$f = (r-1)(s-1) \quad f = (2-1)(2-1) = 1$$

Zvolená hladina významnosti je 0,05

Pro hladinu významnosti 0,05 a stupeň volnosti 1 nalezneme ve statistických tabulkách kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$

Výpočet hodnot testového kritéria

Pro všechna pole jsme spočítali hodnotu $(P-O)^2/O$ a hodnoty následně sečetli.

$$0,418 + 0,445 + 1,108 + 0,790 = 2,761$$

Při srovnání vypočtených hodnot zjišťujeme, že kritická hodnota testového kritéria 3,841 je vyšší než vypočtená hodnota testového kritéria (2,761). **Odmítáme tedy alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou, to znamená, že dívky nenavštěvují více esteticko-výchovné kroužky než chlapci.**

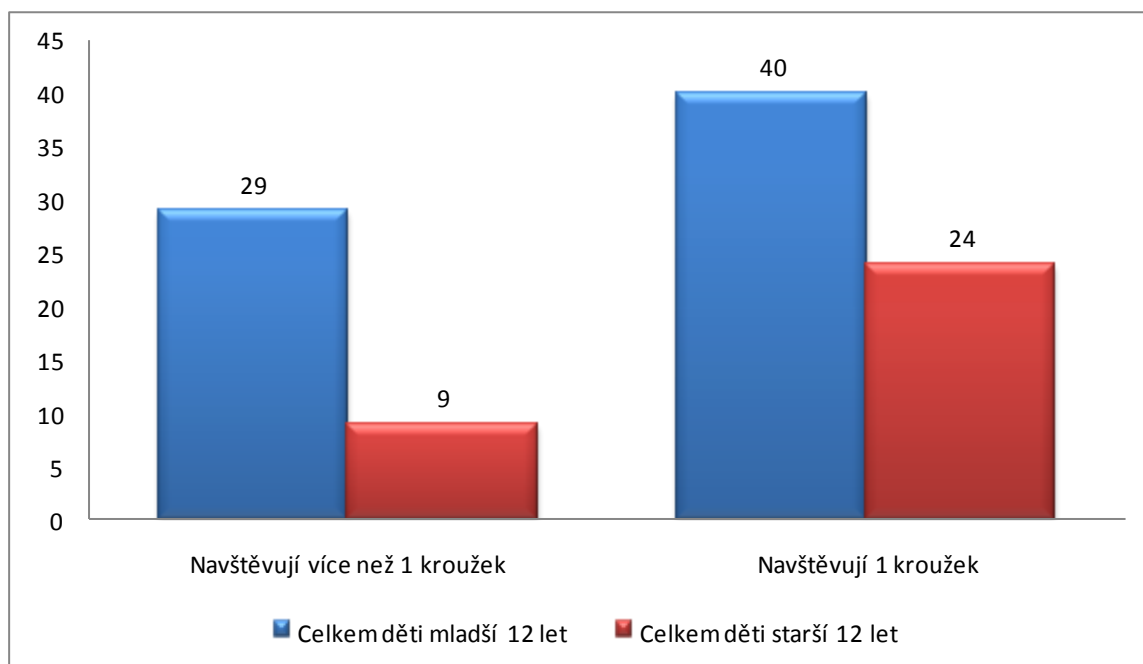
6.2.3 Hypotéza číslo 3

H^3 : Více než jeden kroužek navštěvuje v DDM Šternberk více dětí mladších 12 let než dětí starších 12 let.

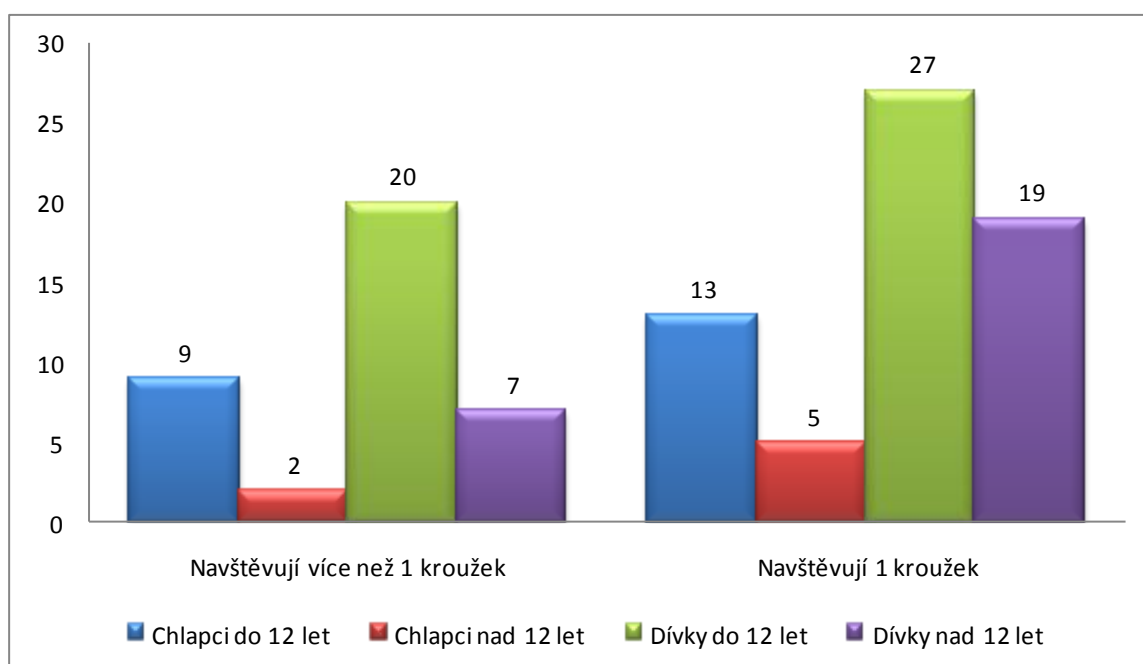
H^0 : Věk dítěte nesouvisí s tím, kolik kroužků v DDM Šternberk navštěvuje.

Pro ověření hypotézy byla použita data z otázky č. 5. Všechny děti, které odpovídaly na dotazník, navštěvují nějaký kroužek v DDM Šternberk. Potvrzením nebo odmítnutím hypotézy č. 3 zjistíme, zda děti, které jsou mladší než 12 let, navštěvují kroužky častěji než dospívající děti starší 12 let.

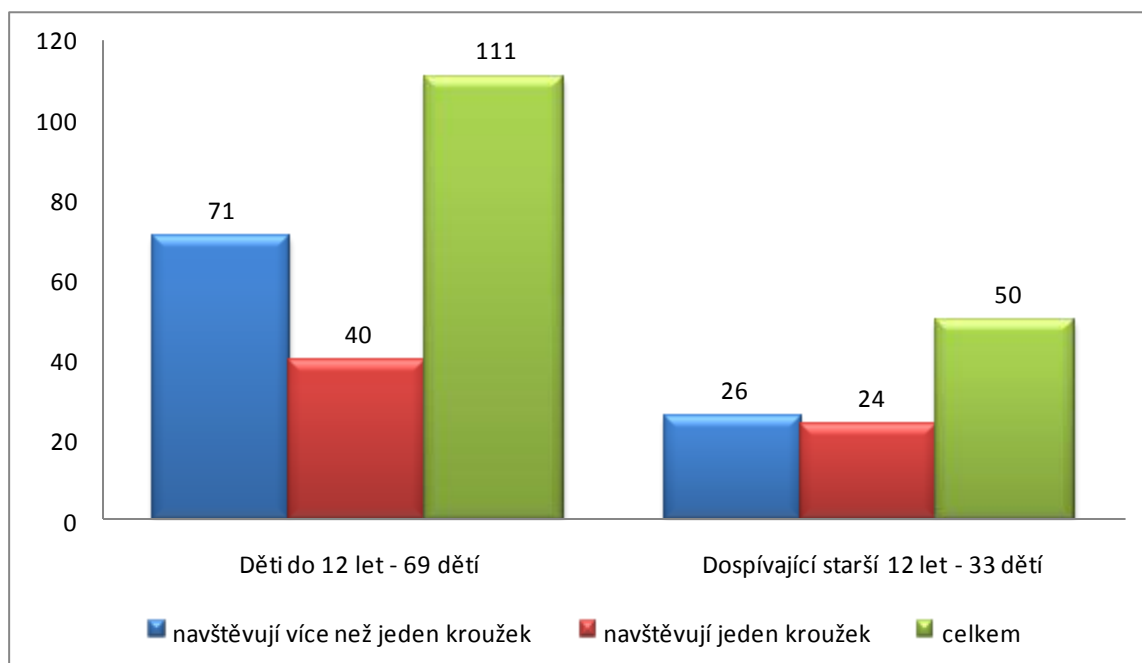
Z grafu č. 13 vyplývá, že 42 % dětí mladších 12 let navštěvuje více než jeden kroužek v DDM Šternberk. U dospívajících dětí starších 12 let je tomu tak ve 27 % případů. Více než 1 kroužek navštěvuje 37 % všech dětí. Graf č. 14 znázorňuje tytéž informace, avšak upřesňuje, zda se jedná o dívky či chlapce. Poslední graf č. 15 znázorňuje, kolik kroužků děti navštěvují.

Graf č. 13 Jak často děti v DDM Šternberk navštěvují kroužky

Graf č. 14 Rozdělení dětí navštěvujících kroužky dle věku a pohlaví

Graf č. 15 Počty kroužků, které děti navštěvují

	Navštěvují více než 1 kroužek P (O)	Navštěvují pouze 1 kroužek P (O)	Σ
Děti mladší 12 let	29 (25,70)	40 (43,29)	69
Děti starší 12 let	9 (12,29)	24 (20,70)	33
Σ	38	64	102

P = pozorovaná četnost

O = očekávaná četnost

Výpočet počtu stupňů volnosti

$$f = (r-1)(s-1) \quad f = (2-1)(2-1) = 1$$

Zvolená hladina významnosti je 0,05

Pro hladinu významnosti 0,05 a stupeň volnosti 1 nalezneme ve statistických tabulkách

kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$

Výpočet hodnot testového kritéria

Pro všechna pole jsme počítali hodnotu $(P-O)^2/O$ a hodnoty následně sečetli.

$$0,423 + 0,250 + 0,880 + 0,526 = 2,079$$

Stejná hodnota – 2,079 – vychází i při použití vzorce pro čtyřpolní tabulku což je další možnost, jak vypočítat hodnotu testového kritéria.

Vzorec výpočtu pro čtyřpolní tabulku:
$$\chi^2 = n \frac{(ad-bc)^2}{(a+b)(a+c)(b+d)(c+d)}$$

Při srovnání vypočtených hodnot zjišťujeme, že kritická hodnota testového kritéria 3,841 je vyšší než vypočtená hodnota testového kritéria (2,761). **Odmítáme tedy alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou, to znamená, že děti mladší 12 let nenavštěvují více kroužků v DDM Šternberk než dospívající děti starší 12 let.**

6.3 Shrnutí výzkumu

Za pomoci dotazníkového šetření v DDM Šternberk jsme získali data k výzkumu zaměřeného na hodnocení nabídky činností Domu dětí a mládeže ve Šternberku. Zjišťovali jsme, jak děti tráví svůj volný čas v době, kdy nenavštěvují kroužky. Do jakých kroužků a z jaké motivace chodí, kde se dověděl informace o nabízených aktivitách a jak jsou s nimi spokojeni. Zajímalo nás také, jaká další volnočasová zařízení děti navštěvují. Na závěr jsme pomocí statistických metod ověřovali platnost předem stanovených hypotéz.

Zjistili jsme, že nejvíce dětí *tráví volný čas* sledováním televize, na druhém místě uvedli pobyt venku, poslech hudby a sledování filmů. Další oblíbenou činnost uvedli pohybové aktivity (mimo kroužky), četba knih a časopisů. Mimo to samozřejmě navštěvují kroužky v DDM Šternberk. Odpovědi každý den a víckrát týdně, ale ne denně jsme považovali za kladné, tedy, že jimi děti tráví svůj volný čas. Kolem 80 % respondentů, tráví volný čas sledováním televize a pobytem venku. Další oblíbenou činností je poslech hudby a sledování filmů. Více než 50% respondentů také uvádí, že tráví volný čas pohybovými aktivitami (mimo kroužky), chozením ven s kamarády a četbou knih. Nejméně tráví děti volný čas nicneděláním a návštěvou kamarádů – tyto možnosti volilo zhruba 30%.

Pro srovnání uvádíme, že *výzkumným šetřením Volfové (2014)* bylo zjištěno, že dospívající žáci, když nejsou ve škole nebo v zájmových kroužcích tráví svůj čas nejčastěji se svými kamarády, na druhém místě uvedli u počítače a jako další uvedli, že čas věnují sportu. V obou případech je alarmující zjištění, že děti tráví mnoho času u televize a počítače.

Informace o nabízených aktivitách Domu dětí a mládeže Šternberk děti získávají od rodičů 43 % dětí, od kamarádů 23 %, přímo ve škole 22 % dětí. Na internetu hledalo informace 9 % dětí a jinde necelé 3 %. U volby jinde byla možnost dopsat kde, zde děti dopisovaly jako zdroj informací letáky. Možnosti z novin a z rozhlasu či rádia nevolil nikdo. Z tohoto zjištění lze uvést, že informační zdroje DDM Šternberk jsou dostačující a mezi ně

patří propagace ve školách, internet a to webové stránky zařízení DDM Šternberk, informační letáky.

Dále jsme zjistili, že děti a mládež *hodnotí nabídku aktivit a kroužků ze strany DDM Šternberk* pozitivně celkově přes 80 %. Respondenti ohodnotili známku podobně jako ve škole na stupnici 1 – 5 kroužek do kterého chodí v DDM Šternberk. Hodnocení kroužků je také velmi příznivé, nejčastější hodnocení bylo jedna, dokonce mnoho dětí psalo jedna s hvězdičkou. Horší známky jako jsou tři, čtyři nebo pět, se objevovaly výjimečně.

Mezi nejvíce oblíbené kroužky, které respondenti označili, patří keramický, taneční, výtvarný kroužek šikulové, chovatelský (koně) a kytara. Celkově jsou hojně respondenty navštěvovány i sportovní kroužky, avšak žádný z uváděných sportů se netěší takové oblibě, aby jej navštěvovalo více než deset z dotazovaných dětí najednou.

Pro srovnání dále uvádíme *výzkumné šetření* Volfové ([online], 2014), ve kterém autorka zjistila téměř shodné výsledky, jako my. Mezi nejčastěji navštěvované zájmové kroužky ve Šternberku patří kroužky sportovní, dále hudební, přírodovědné a taneční. Uvedené informace získala z dotazníků od respondentů.

Zajímavým zjištěním *výzkumu „Hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let“* je zájem o volnočasové aktivity dětí ve věku od 10 do 12 let. Tento výzkum rovněž dospěl k téměř stejnému výsledku, jako ten náš. Nejvíce děti navštěvují volnočasové kroužky sportovní, dále pak výtvarné, rukodělné kroužky, hudebně dramatické a vzdělávací aktivity (Bocan, Maříková, Spálenský [online], 2011).

Ve výroční zprávě Domu dětí a mládeže (DDM) ve Šternberku z roku 2015 uvádí Sadil ([online], 2015), že největší zájem byl o sportovní kroužky, taneční, pohybové, výtvarné, hudební a horolezectví. Na základě těchto zjištění lze říci, že mezi nejoblíbenější kroužky patří sportovní kroužky, výtvarné, taneční a rukodělné kroužky.

Na základě zjištěných informací uvádíme, že *děti motivuje navštěvovat kroužky* proto, že zde dělají to, co je baví, tuto odpověď volilo 82 % respondentů. Dále uvedli, že vedoucí kroužků jsou oblíbení, mají pěknou učebnu a zajímavé pomůcky odpovědělo 83 % respondentů. Mnoho dětí si zde našlo kamarády uvedlo 84 % respondentů a líbí se jim, že je zde jiné prostředí než ve škole uvedlo 85 % respondentů. Další odpověď byla můžu se zde zdokonalit uvedlo 72 % a děláme spoustu jiných věcí 68 % respondentů. Nejméně často pozitivně zvolená odpověď byla účast na soutěžích, kterou pozitivně zvolilo pouze 46 %

dotázaných. Na základě odpovědí bylo zjištěno, že nejméně častou motivací jsou soutěže, o které mezi dětmi buď není příliš velký zájem, nebo jejich kroužek soutěžení neumožňuje. Většina dětí je motivována pozitivně a dle odpovědí do kroužků pravděpodobně chodí ráda.

Rovněž jsme zjistili, že *děti a mládež se zapojují do jiných činností v DDM Šternberk*. Tábory uvedlo 42 % respondentů, akce uvedlo 54 % respondentů, soutěže, turnaje uvedla 3 % respondentů, jinou odpověď uvedlo 1 %. Na tuto otázku měli respondenti možnost vypsát o jaké konkrétní tábory, soutěže nebo akce se jedná. Nejčastěji navštěvovaným táborem je tábor koňský, byl vypsán ve 25 případech ze 40, tzn. ze 63 %. Dalšími navštěvovanými tábory byly expedice do zoo či taneční tábory. Mezi akce, kterých se respondenti v DDM Šternberk zúčastňují, patří pálení čarodějnic, domeček se baví, Halloween, pečení, ecce homo, prázdniny, různá vystoupení, akce s domečkem do Božeňova či velikonoce. Možnost jiná odpověď zvolila jedna dívka mladší 12 let a vypsala, že se zde ničeho dalšího nezúčastňuje.

Naším zjištěním, co se týče *navštěvnosti jiných volnočasových zařízení*, nejvíce respondentů odpovídalo, že děti nenavštěvují žádné. Děti, které navštěvují jiná volnočasová zařízení, uvádí nejčastěji Základní uměleckou školu, kroužky na základní škole, sportovní kluby a aktivity jako skaut, Plejády či Modrá pětka.

Pro srovnání dále uvádíme, že *výzkumným šetřením Volfové* ([online], 2014), která dospěla k téměř stejnému výsledku bylo zjištěno, že mezi nejčastěji navštěvovaná volnočasová zařízení ve Šternberku patří Sportovní klub, Dům dětí a mládeže a Základní umělecká škola. V obou případech jsme zjistili, že mezi nejvíce navštěvované volnočasové zařízení ve Šternberku patří Dům dětí a mládeže, Sportovní kluby a Základní umělecká škola.

Dále uvádíme, že 80 % odpovídajících respondentů je *spokojeno s nabídkou aktivit a kroužků* DDM Šternberk. Kdy dívky jsou spokojeny ze 79 % a chlapci z 82 %.

Na otevřenou otázku, *jaká zajímavá aktivita nebo zájmový kroužek dětem chybí v DDM Šternberk* odpovědělo 36 % dětí, naopak 64 % respondentů neodpovídalo na tuto otázku. Jednotlivé aktivity či kroužky, které byly do dotazníku zaznamenány, se objevují téměř samostatně, jedno zvolení chybějícího kroužku odpovídá 3 %, pouze parkur a airsoft jsou žádány čtyřmi respondenty, což znamená 11 % odpovídajících, lego kroužek pěti respondenty, což je 14 %, paintball pak šesti respondenty, což je 16 % odpovídajících a nejžádanější chybějící kroužek je volejbal, který by uvítalo osm dětí, tedy 21 % respondentů.

Domov dětí a mládeže ve Šternberku je dle našeho výzkumného zjištění oblíbeným místem trávení volného času. Tento čas je stráven aktivně a díky vedení lektorů také přiměřeně k věku a schopnostem či dovednostem dítěte.

Na závěr výzkumu jsme ověřovali předem stanovené hypotézy. Za použití testu Chí – kvadrát jsme potvrdili jednu hypotézu a odmítli dvě hypotézy. Hypotézu č. 1 jsme potvrdili, je tedy pravdou, že chlapci mladší 12 let navštěvují častěji sportovní aktivity než dívky mladší 12 let. Hypotézu č. 2 a 3 jsme nepotvrdili. Nemůžeme říci, že by dívky navštěvovaly častěji než chlapci esteticko-výchovné kroužky. A statisticky významný není ani rozdíl v návštěvnosti kroužků dětmi mladšími 12 let a dospívajícími dětmi staršími 12 let.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo charakterizovat organizaci Dům dětí a mládeže Šternberk a zjistit, jak účastníci zájmového vzdělávání v Domě dětí a mládeže Šternberk hodnotí nabídku zájmových činností v tomto zařízení. Dílčím cílem bylo objasnit hlavní pojmy související s volným časem. Práce interpretuje spokojenost dětí a mládeže v kroužcích DDM Šternberk a co je motivuje navštěvovat. Která další volnočasová zařízení děti navštěvují, jaké aktivity vyplňují volný čas dětí a mládeže.

Diplomová práce na téma „Nabídka zájmových činností v Domě dětí a mládeže Šternberk“ byla rozdělena na teoretickou a empirickou část.

V teoretické části byla popsána souvislost mezi volným časem a výchovu, zájmovou činností, zájmovým vzděláváním a Střediskem volného času. V poslední kapitole teoretické části byla charakterizovaná organizace Dům dětí a mládeže Šternberk.

Empirická část práce se zabývala výzkumným šetřením kvantitativního charakteru, pro sběr dat byl využit dotazník, pomocí kterého bylo zjištěno, jak účastníci zájmového vzdělávání v Domě dětí a mládeže Šternberk hodnotí nabídku zájmových činností v tomto zařízení. Na základě těchto získaných informací, bylo zodpovězeno na výzkumné otázky a byly potvrzeny či vyvráceny předem stanovené hypotézy. Do našeho výzkumu se zapojili děti a mládež, které navštěvují zájmové kroužky v Domě dětí a mládeže ve Šternberku. Dotazník nám správně vyplnilo 102 respondentů z toho 73 dívek a 29 chlapců.

Z výzkumu jsme zjistili, že mezi nejčastější aktivity, které jsou součástí volného času dětí a mládeže, které navštěvují kroužky DDM Šternberk, patří sledování televize a pobyt venku. I když patří sledování televize mezi nejčastější volnočasové aktivity, není toto zjištění pro nás natolik alarmující. Od respondentů víme, že nesledují pouze televizi, ale navštěvují i kroužky v DDM Šternberk. Je třeba, aby si děti ve volném čase také odpočinuly a nebyly přetížené různými kroužky a aktivitami. Televize může být pro děti mimo jiné také zdrojem informací. Dále jsme zjistili, že děti, které nyní navštěvují kroužky v DDM Šternberk, se o možnostech v DDM dověděly nejčastěji od rodičů, kamarádů či ve škole. Malé procento dětí získalo informace na internetu, na letáčích. DDM Šternberk svoji propagaci pravděpodobně směřuje ke spolupráci se školami a internetovým informacím. Můžeme usuzovat, že na těchto dvou místech získávají informace i rodiče, kteří je pak předávají svým dětem.

Největší motivací našich respondentů navštěvovat kroužky v DDM Šternberk je osobní zájem, baví je a chodí sem rádi. O svých vedoucích si myslí, že jsou fajn. Dalším motivačním faktorem jsou kamarádi z kroužků a jiné prostředí než ve škole. Uvedli, že jsou spokojeni s nabídkou aktivit a kroužků DDM Šternberk, zapojují do jiných činností v DDM Šternberk, jako jsou tábory pořádané DDM Šternberk nebo jednodenní akce. Jako nejoblíbenější uvedli koňský tábor. Mezi oblíbené akce patří i oslava pálení čarodějnic, Halloweenu, akce Domeček se baví a jednodenní výlety jako například S domečkem do Bozeňova. V DDM Šternberk by uvítaly volejbal, paintball a lego kroužek. Několik dětí by si přálo i parkur či airsoft. Ojediněle se objevovaly také odpovědi jako například vyšívání, plavání, balet nebo modeling.

Na závěr dodáváme, že věříme, že poznatky získané kvantitativním výzkumem budou sloužit nejen jako podklad pro zpracování výroční zprávy DDM Šternberk. Rovněž budou sloužit ke zkvalitnění nabídky kroužků a aktivit požadovaných ze strany dětí a mládeže, a tak se ještě zvýší jejich spokojenost a návštěvnost. Dále budou podkladem informací pro rodiče a širokou veřejnost o tom, že Domov dětí a mládeže Šternberk je dle našeho zjištění oblíbeným místem, kde jejich děti tráví volný čas. Na základě těchto kvalitních zájmů se děti a mládež bezvýznamně netoulají venku na ulici, nenudí se a nevyhledávají rizikové aktivity. Volný čas tráví aktivně díky správnému vedení lektorů, přiměřenému k věku a schopnostem či dovednostem dítěte.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

BENDL, S. a kol. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. 306 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4248-9.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. 65 s. Texty pro distanční vzdělávání. ISBN 978-80-7290-265-1.

HÁJEK, B. et. al. *Děti, vedoucí, volný čas*. Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT, 2004. 120 s. ISBN 80-86784-06-1.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. 239 s. ISBN 978-807-3674-731.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. 239 s. ISBN 978-80-262-0030-7.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2. přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. 127 s. ISBN 978-80-7290-471-6.

HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L. *Zážitkově pedagogické učení*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 192 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2816-2.

HEŘMANOVÁ, J., MACEK, M. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. V Praze:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor pro mládež, 2009. 110 s. ISBN 978-80-86784-77-9.

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 176 s. ISBN 8071789275.

JANIŠ, K. *Úvod do problematiky volného času*. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2009. 61 s. ISBN 978-80-7248-530-7.

KAVANOVÁ, A., CHUDÝ, Š. *Výchova a volný čas: vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2005. 156 s. Učební texty vysokých škol. ISBN 80-7318-266-1.

KRATOCHVÍLOVÁ, E. *Pedagogika volného času: Výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickéj teórii a v praxi*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2004. 307 s. ISBN 80-223-1930-9.

MACHOVÁ, J. a kol. *Výchova ke zdraví*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 291 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2715-8.

MAŇÁK, J., ed., ŠVEC, Š., ed. a ŠVEC, V., ed. *Slovník pedagogické metodologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 134 s. Pedagogický výzkum v teorii a praxi; sv. 3. ISBN 80-7315-102-2.

NĚMEC, J. a kol. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. 119 s. ISBN 80-7315-012-3.

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. 145 s. ISBN 978-80-7290-666-6.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.

Internetové zdroje

BOCAN, M., MAŘÍKOVÁ, H., SPÁLENSKÝ, A. *Hodnotové orientace dětí ve věku 6-15 let*, [online]. Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, 2011. [cit. 2016-05-27]. Dostupné z: <http://userfiles.nidm.cz/file/KPZ/KA1-vyzkumy/zz-hodnotove-orientace-deti-ve-veku-6-15let.pdf>.

Dům dětí a mládeže ve Šternberku. [online]. [cit. 2016-05-27]. Dostupné z: <http://www.ddmsternberk.cz/index.php?nid=8421&lid=cs&oid=1627107>.

Dům dětí a mládeže ve Šternberku. Zájmové útvary. [online]. [cit. 2016-05-27]. Dostupné z: <http://www.ddmsternberk.cz/index.php?nid=8421&lid=cs&oid=1642902>.

Národní institut dětí a mládeže. [online]. [cit. 2016-05-27]. Dostupné z: <http://znv.nidv.cz/vystupy-kpz>.

SADIL, M. *Výroční zpráva o činnosti školského zařízení za školní rok 2014/ 2015 DDM Šternberk p.o.* [online]. [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: <http://www.ddmsternberk.cz/file.php?nid=8421&oid=4849089>.

VOLFOVÁ, V. *Zájem žáků druhého stupně základních škol ve Šternberku o volnočasové aktivity ve Šternberku*. Diplomová práce. [online]. Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2014. [cit. 2016-05-26]. Dostupné z: <http://theses.cz/>.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník k diplomové práci

Příloha č. 2 – Seznam kroužků v DDM Šternberk

Příloha č. 3 – Grafy

Příloha č. 1

Dotazník k diplomové práci

Dívky a chlapci, prosím Vás o vyplnění tohoto dotazníku zaměřeného na hodnocení nabídky činností Domu dětí a mládeže ve Šternberku, který je zcela anonymní a zjištěné výsledky použiji ve své diplomové práci. *Vaši odpověď prosím zakroužkujte.* Děkuji Vám za zodpovězené otázky.

Bc. Kateřina Záhorová

1. Jsem

- a) dívka
- b) chlapec.

2. Kolik Ti je let?

.....

3. Které aktivity (mimo kroužků) jsou součástí Tvého volného času?

a) pobyt venku

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

b) chodím ven s kamarády

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

c) návštěva kamarádů

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

d) pohybové aktivity (sport) mimo kroužky

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

e) sledování televize

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

f) čtení knih a časopisů

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

g) hraní počítačových her

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

h) poslech hudby a sledování filmů na PC

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

ch) brouzdání na internetu a sociálních sítích

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

i) návštěva obchodů a nákupy

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

j) nicnedělání

každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

k) jiná odpověď

.....
každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

jiná odpověď

.....
každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

jiná odpověď

.....
každý den - víckrát týdně, ale ne denně - jednou týdně - méně jak jednou týdně - nikdy

4. Informace o nabídce kroužků v DDM Šternberk ses dozvěděl (a) především (můžeš vyznačit více možností).

- a) od rodičů
- b) od kamarádů
- c) z internetu

- d) z novin
  - e) z rozhlasu a rádia
  - f) ve škole
  - g) jinde
- .....

5. Jak celkově hodnotíš kroužek, který navštěvuješ (ohodnot' známkou jako ve škole 1-5).

Název kroužku .....hodnocení.....
Název kroužku .....hodnocení.....
Název kroužku .....hodnocení.....
Název kroužku .....hodnocení.....

6. Proč do tohoto kroužku chodíš?

a) dělám zde, co mě baví

určitě ano – spíše ano - nevím – spíše ne – určitě ne

b) můžu se zde zdokonalit

určitě ano – spíše ano - nevím – spíše ne – určitě ne

c) účastnit se soutěží

určitě ano – spíše ano - nevím – spíše ne – určitě ne

d) je zde jiné prostředí než ve škole

určitě ano – spíše ano - nevím – spíše ne – určitě ne

e) mám zde kamarády

určitě ano – spíše ano - nevím – spíše ne – určitě ne

f) vedoucí kroužku je fajn

určitě ano – spíše ano - nevím – spíše ne – určitě ne

g) máme zde pěknou učebnu a zajímavé pomůcky

určitě ano – spíše ano - nevím – spíše ne – určitě ne

h) děláme spoustu jiných věcí

určitě ano – spíše ano - nevím – spíše ne – určitě ne

ch) jiná odpověď

.....
určitě ano – spíše ano - nevím – spíše ne – určitě ne

7. Čeho jiného se zúčastňuješ v DDM Šternberk?

a) tábory, vypiš jaké

.....

b) soutěže, turnaje

c) akce, vypiš jaké

.....

d) jiná odpověď

.....

8. Je pro Tebe nabídka aktivit a kroužků dostačující?

a) ano

b) ne

c) nevím

d) jiná odpověď.

9. Jaká aktivita nebo zájmový kroužek Ti chybí v DDM Šternberk?

.....

10. Které volnočasové zařízení ve Šternberku ještě navštěvuješ?

a) Základní uměleckou školou

b) Kroužky na základní škole

c) Kroužky na SOU, SOŠ

d) Sokol

e) Sportovní kluby (atletický, tenisový, fotbalový a jiné)

f) Skaut, Pleády, Modrá pětka

g) Ochránci přírody

h) Český rybářský svaz

ch) Nenavštěvuji žádné

i) Jiná odpověď.

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Příloha č. 2

Seznam kroužků v DDM Šternberka

Hudební kroužek

[Hudební kroužek](#)

[Hudební skupina](#)

[Kapela - Nemrava](#)

Přírodovědné kroužky

[Rybářský kroužek](#)

[Přírodovědný kroužek Bobři](#)

[Chov koní a jezdeckví](#)

[Chovatelský kroužek I](#)

[Chovatelský kroužek II](#)

[Astronomický kroužek](#)

Společensko-vědní kroužky

[Angličtina pro nejmenší](#)

[Šachy](#)

Sportovní kroužky

[Basketbal](#)

[Florbal](#)

[Horolezectví I](#)

[Horolezectví II](#)

[Horolezectví III](#)

[Karate](#)

[Minikopaná](#)

[Míčové hry](#)

[Pilates](#)

[Sportovní střelba, lukostřelba I](#)

[Sportovní střelba, lukostřelba II](#)

[Stolní tenis](#)

[Sportovní hry I](#)

[Sportovní hry II](#)

[Tenis](#)

Taneční kroužky

[Aerobik I](#)

[Aerobik II](#)

[Disco tance I](#)

[Disco tance II](#)

[Hip-hop](#)

[Latinsko-americké tance](#)

[Mažoretky](#)

[Orientální tance](#)

Technické kroužky

[Letecký modelář](#)

Výtvarné kroužky

[Keramika I](#)

[Keramika II](#)

[Šikulové I](#)

[Šikulové II](#)

[Tvořivé ruce](#)

Kroužky pro nejmenší

[Angličtina pro předškoláky](#)

[Aerobik pro nejmenší](#)

[Od všeho trošičku](#)

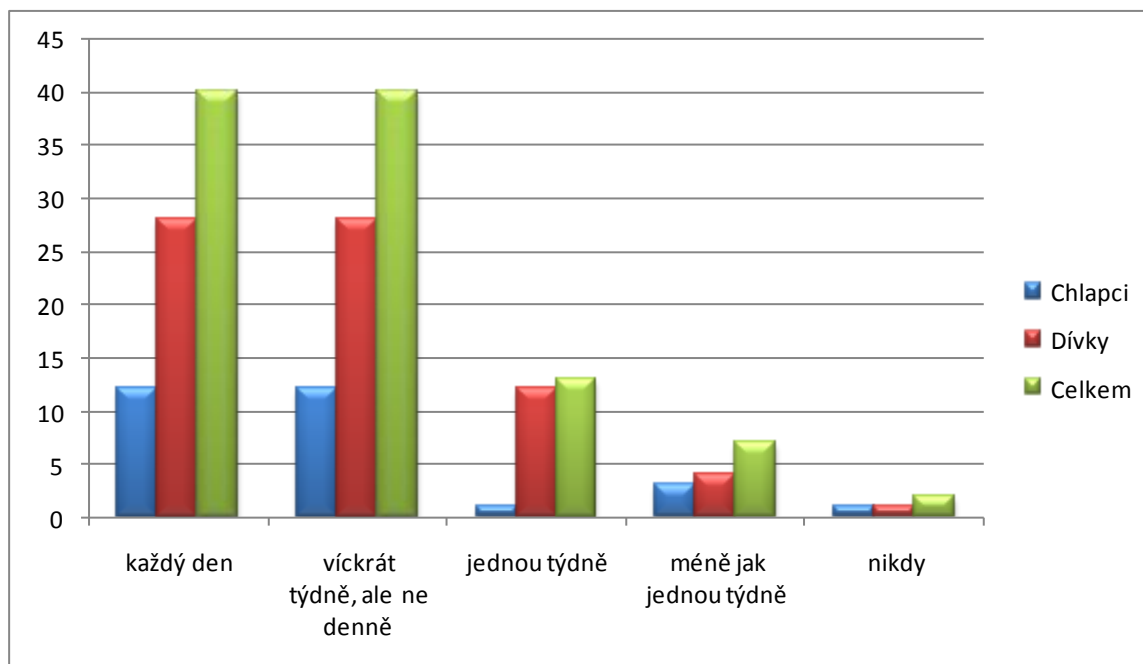
[Hravé dopoledne pro rodiče s dětmi I](#)

[Hravé dopoledne pro rodiče s dětmi II](#)

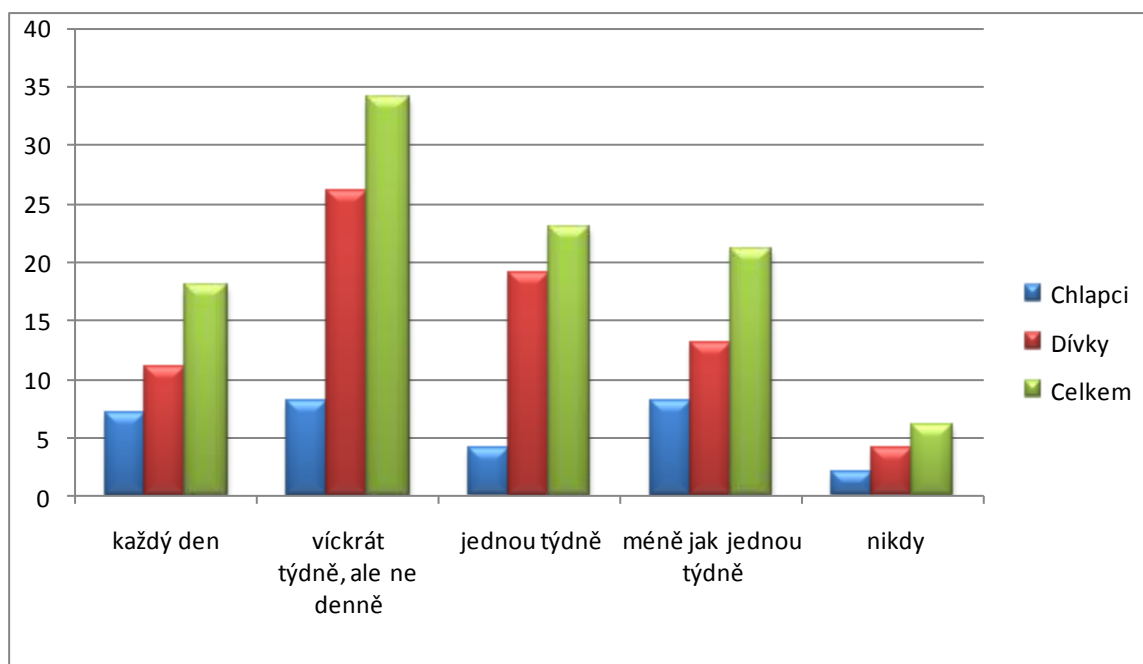
[Keramika školička](#)

(Dům dětí a mládeže ve Šternberku. Zájmové útvary [online] 2016).

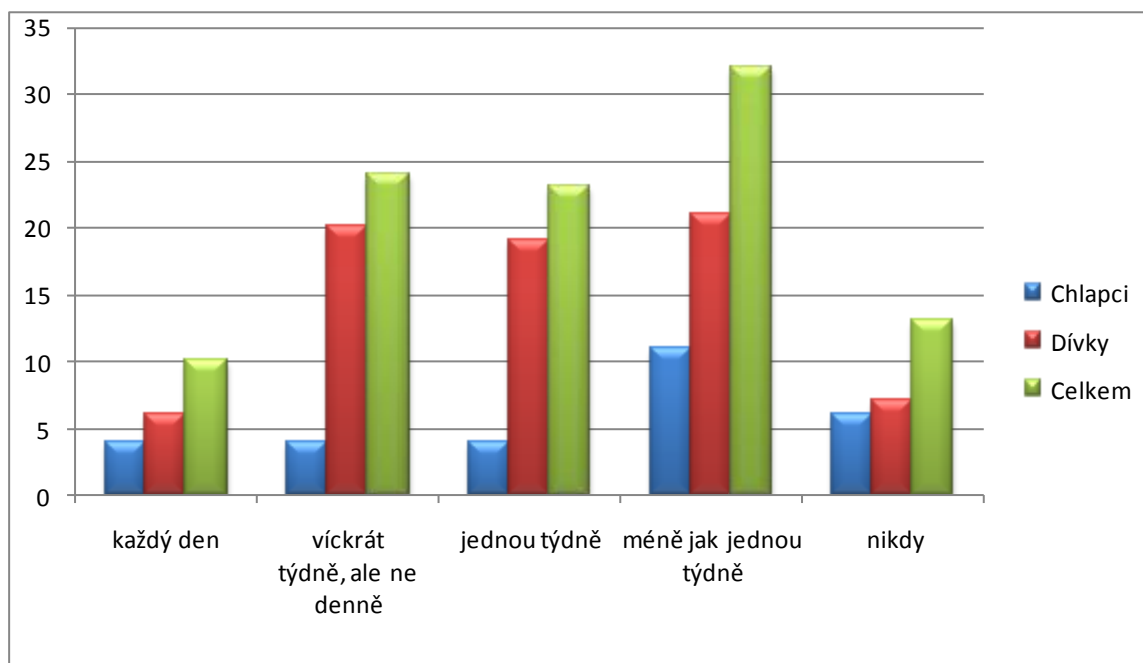
Příloha č. 3

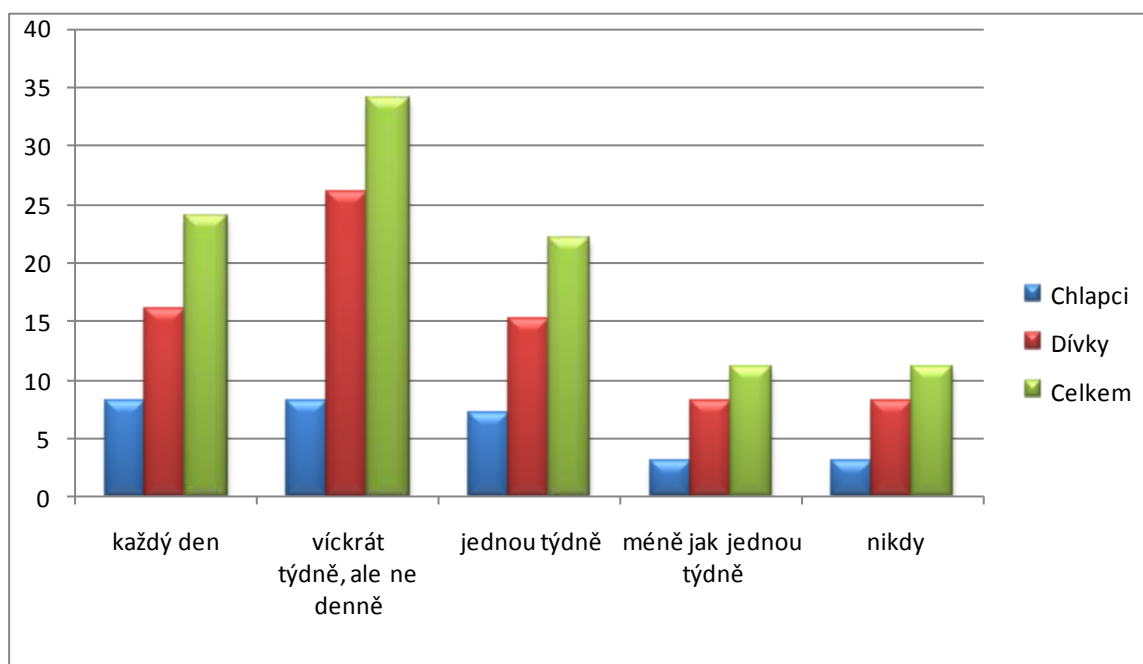
Graf č. P1, otázka č. 3 a) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – pobyt venku

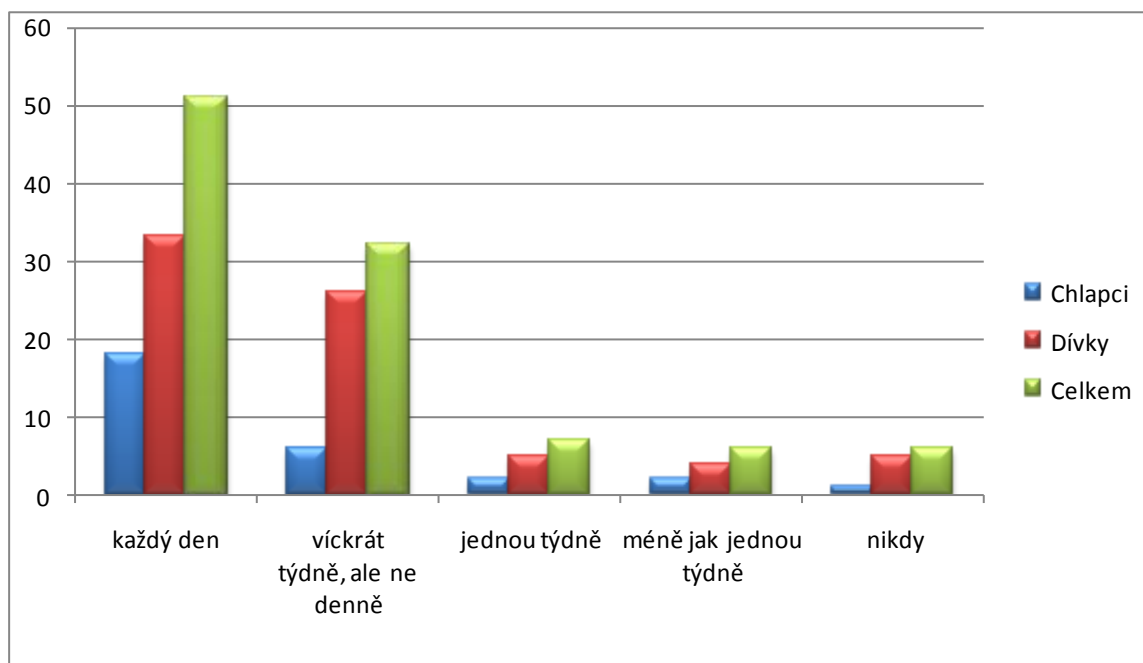
Graf č. P2, otázka č. 3 b) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – chodím ven s kamarády

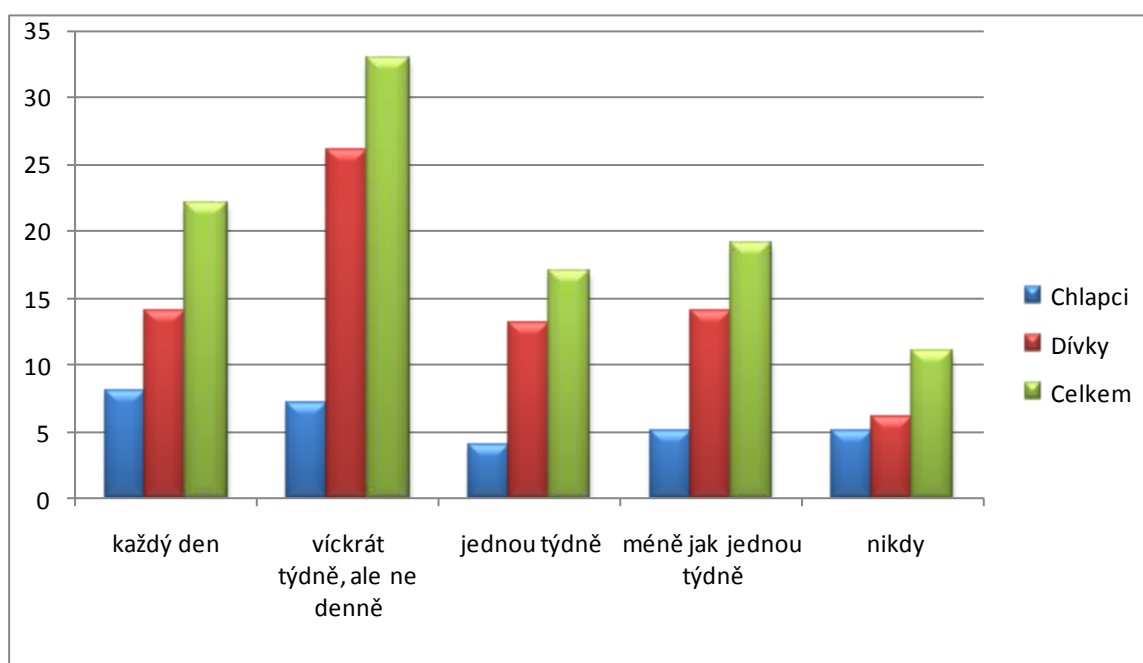
Graf č. P3, otázka č. 3 c) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – návštěva kamarádů

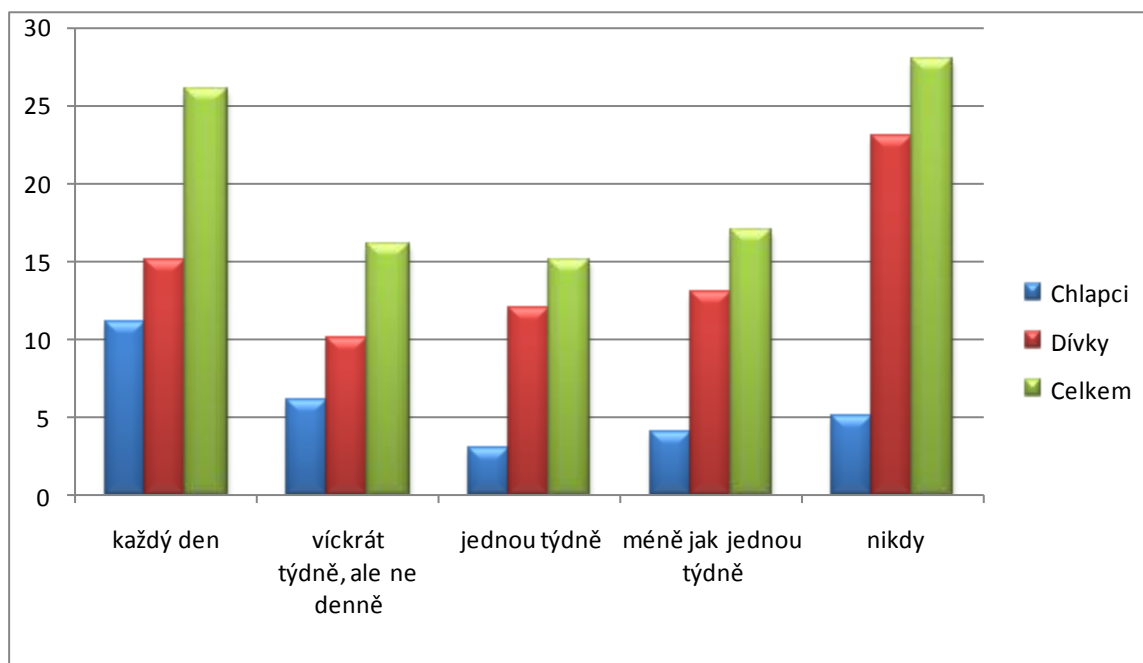
Graf č. P4, otázka č. 3 d) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – pohybové aktivity mimo kroužky

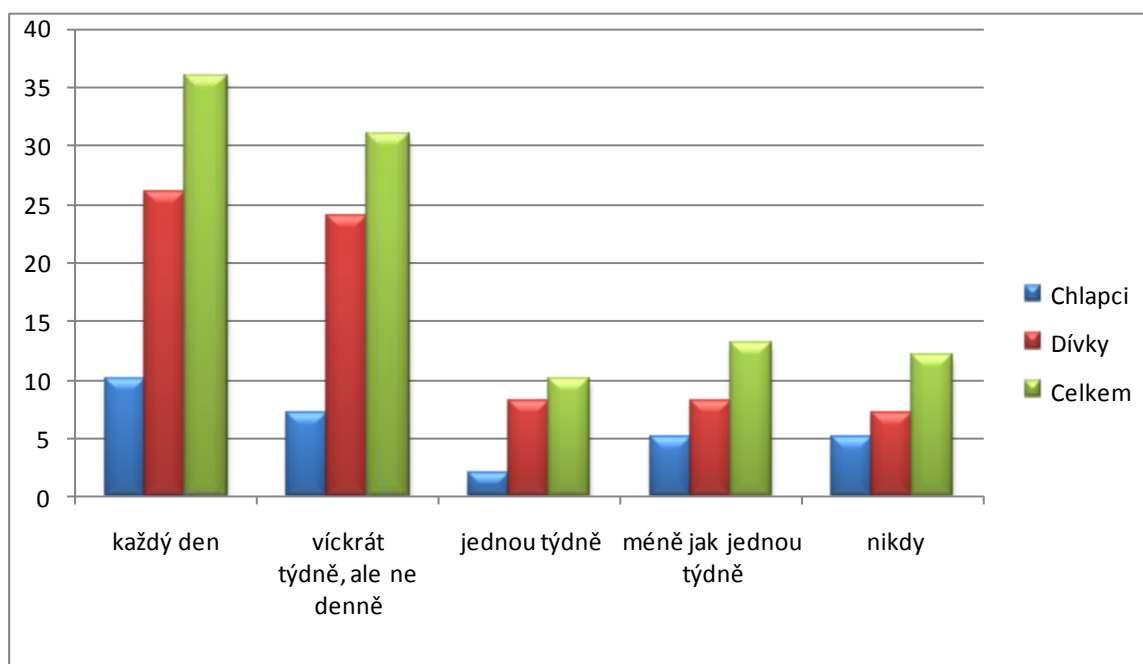
Graf č. P5, otázka č. 3 e) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – sledování televize

Graf č. P6, otázka č. 3 f) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – čtení knih a časopisů

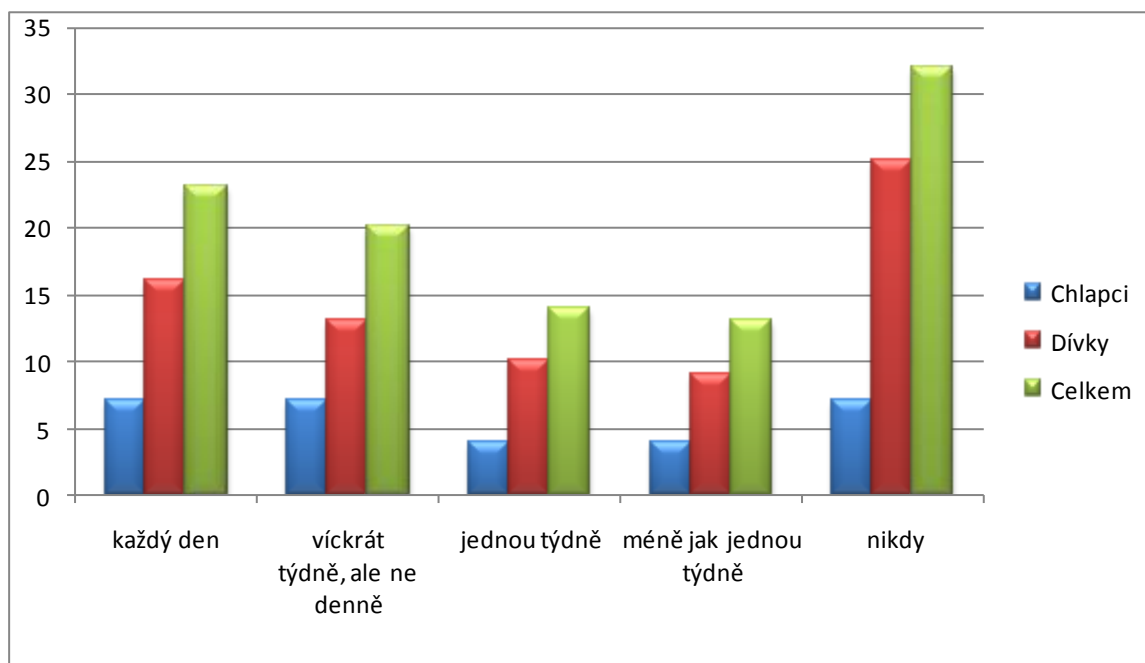

Graf č. P7, otázka č. 3 g) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – hraní počítačových her

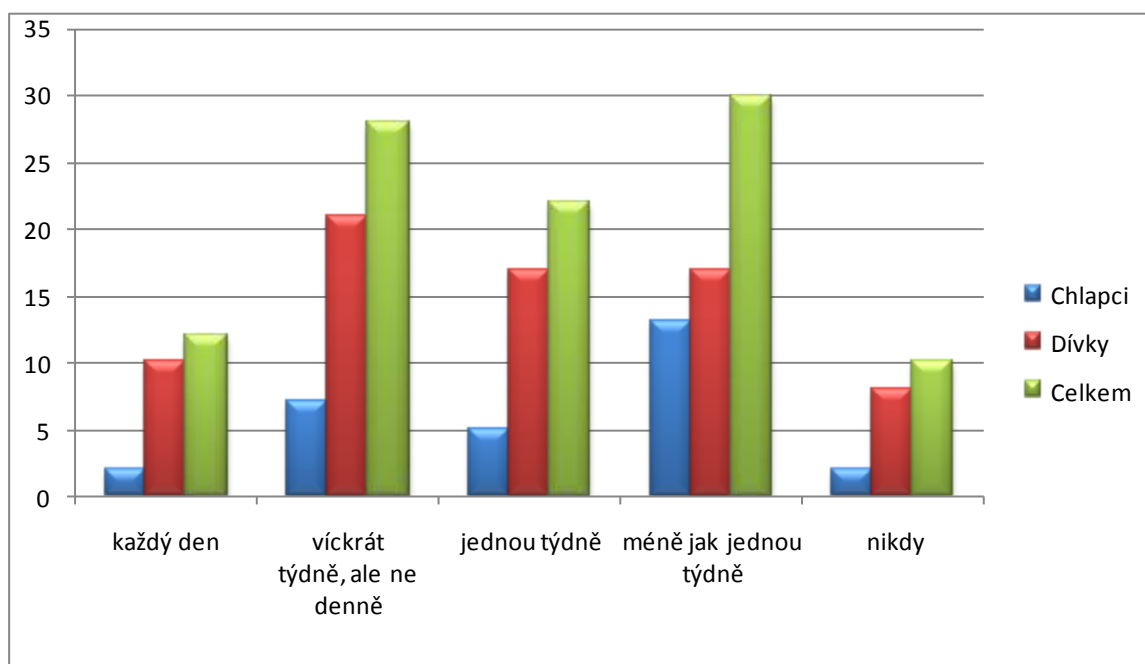

Graf č. P8, otázka č. 3 h) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – poslech hudby a sledování filmů na PC

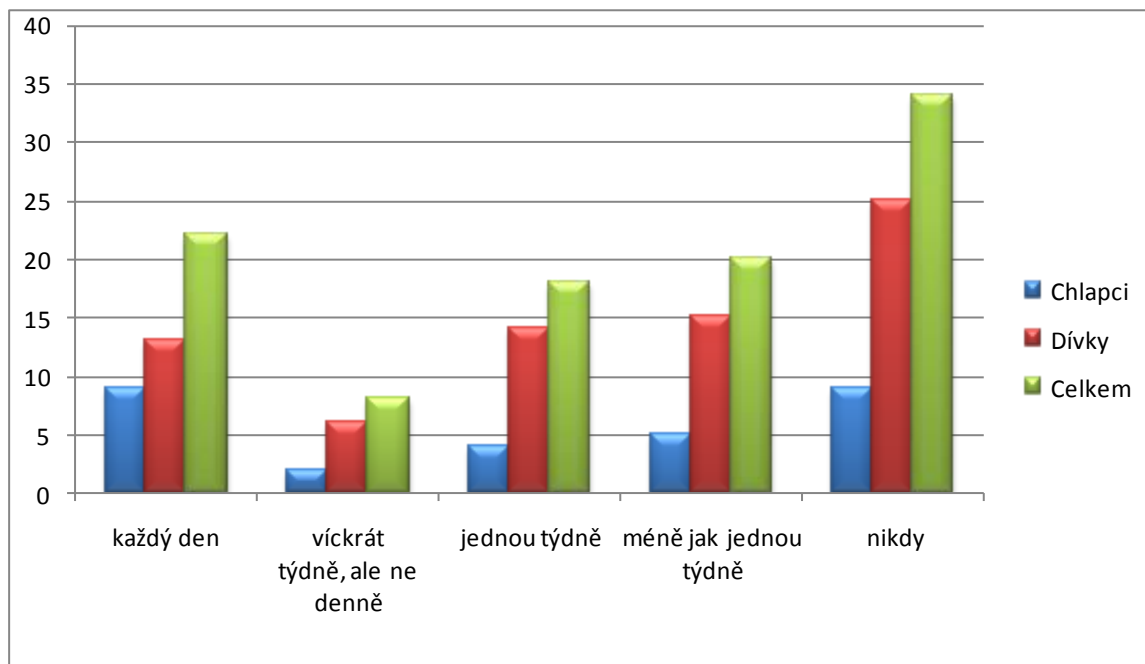

Graf č. P9, otázka č. 3 ch) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – brouzdání na internetu a sociálních sítích

Graf č. P10, otázka č. 3 i) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – návštěva obchodů a nákupy

Graf č. P11, otázka č. 3 j) Které aktivity jsou součástí Tvého volného času – nicnedělání

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Kateřina Záhorová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Nabídka zájmových činností v Domě dětí a mládeže Šternberk
Název v angličtině:	Offer interest activities in the Children and Youth Šternberk
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá nabídkou zájmových činností v Domě dětí a mládeže Šternberk. Cílem diplomové práce je charakterizovat organizaci Dům dětí a mládeže Šternberk a zjistit, jak účastníci zájmového vzdělávání v Domě dětí a mládeže Šternberk hodnotí nabídku zájmových činností v tomto zařízení. V první části práce je popsána souvislost mezi volným časem a výchovou, zájmovou činností, zájmovým vzděláváním a Střediskem volného času. Dále je charakterizována organizace Dům dětí a mládeže Šternberk. Výzkumná část diplomové práce se věnuje zpracování a interpretaci dat získaných v dotazníkovém šetření.
Klíčová slova:	Volný čas, výchova ve volném čase, pedagog volného času, zájmová činnost, zájmové vzdělávání, Středisko volného času, Dům dětí a mládeže, Šternberk.
Anotace v angličtině:	The thesis deals with offer after school activities in the Children and Youth Šternberk. The thesis aims to characterize the organization Children and Youth Šternberk and how the participants of interest education in the Children and Youth Šternberk evaluate the offer of special interest activities at this facility. The first part describes the relationship between leisure and education, leisure activities, special-interest education and leisure-time centers. It is also characterized by the organization Children and Youth Šternberk. The research part of the thesis deals with the processing and interpretation of data collected in the survey.
Klíčová slova v angličtině:	Leisure, education in leisure time, leisure educator, hobbies, leisure education, leisure center, Children and Youth, Šternberk.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Dotazník k diplomové práci Příloha č. 2 – Seznam kroužků v DDM Šternberk Příloha č. 3 – Grafy
Rozsah práce:	70
Jazyk práce:	český